

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.
Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna**.

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőségnek küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1908 szept. 21. d. e. 10. órakor. Közgazdasági szakosztály ülése.
" " 23. d. e. 10 órakor. Igazgatóválasztmány ülése.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgató-választmányának ugysis mint a „Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége” végrehajtó-bizottságának

1908. évi szeptember hó 23-án (szerdán) d. e. 10 órakor a „Köztelek” székházában (Budapest, IX., Köztelek-u. 8. sz. alatt) tartandó

V. rendes ülésére.

Tárgyak:

- A) Közösen elintézendő ügyek:
1. A mult ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
  2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
  3. Dessewffy Aurél gróf elnök lemondásának bejelentése.
  4. Tagsági ügyek.
  5. A XIII-ik szövetségi nagygyűlés napjának és tárgysorozatának megállapítása.
  6. 1907/8. évi szövetségi évkönyv és a GEOSz. 1909. évi költségvetésének bemutatása.
  7. A földmivelésügyi miniszter takarmány-ínség-akciója.
  8. Takarmányszállítási díjkedvezmények.
  9. Állásfoglalás a bor-örvény sürgős életbe léptetése tárgyában.
  10. Sopronmegyei G. E. beadványa a szarvasmarhakivétel korlátozása tárgyában.
  11. Jelentés az angolországi tanulmányutról.
- A közgazdasági szakosztály javaslatai:
- a) A szakosztály újraalakulása.

- b) Állásfoglalás a Szerbiával kötött vám- és kereskedelmi szerződésről szemben.
- c) A vasúti üzletszabályzat reformja.

Tudomásul veendő:

- a) Földmivelésügyi miniszter leirata az amerikai gazd. saatuudósítói állás betöltése tárgyában.
- b) Földmivelésügyi miniszter leirata a földmivelésügyi falkola pályadíjak odaítélése tárgyában.
- c) Kereskedelemügyi miniszter az alsóbbrendű vasutak ügyében tartandó szaktanácskozományra kiküldöttet kér.
- d) Igazságügyminiszter válaszeirata a mezőgazdasági ingó jelzáloghitel tárgyában.
- e) Képviselő a száritott szeszmoslek árának megállapítása tárgyában tartandó értekezleten.
- f) Képviselő a nemzetközi hűtőipari kongresszuson.
- g) Képviselő a Hevesmegyei G. E. diszközgyűlésén és kiállításán.
- h) Képviselő a Gyöngyös-Visontai Bortermelő Szövetkezete mint r.-t. házatatásán.
- i) Os trak-Magyar Bank a Deván felállítandó bankmellék helyekről értesít.
- j) A Magyar Általános Hitelbank a II. sorozatu gyapjuarveréseket szept. 30-ra tüzi ki.
- k) Kereskedelemügyi miniszter a vasárnapi munkaszünetről szóló törvénytervezet tárgyában tartandó anketra képviselőt kér.

B) Az OMGE. belügyei.

1. A mult ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Két jegyzőkönyvhitelesítő kiküldése.
3. Tagsági ügyek:
  - a) új tagok felvétele,
  - b) kilépő és meghalt tagok törlése,
  - c) taggyűjtési akció.
4. Tiszteletbeli tagok ajánlása.
5. 1907/908. évi egyesületi évkönyv bemutatása.
6. 1909. évi költségvetés előterjesztése.
7. Számvizsgáló-bizottság jelentése.
8. Közgyűlés napjának és tárgysorozatának megállapítása.

9. Szövetségi nagygyűlésre 30 tag kiküldése.
  10. Számvizsgáló bizottságha 5 tag jelölése.
  11. Jelentés az egyesület nyári tevékenységéről.
  12. Ügyészi jelentés.
  13. Az OMGE. képviselő Károlyi Sándor gróf emlékszobrának teleplezéséről.
  14. Folyó ügyek.
- Budapest, 1908 szeptember 12.
Bu. anovics Sándor s. k. alelnök.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” közgazdasági szakosztályának
1908. évi szeptember hó 21-én (hétfőn) d. e. 10 órakor, esetleg folytatólagosan d. u. 4 órakor a „Köztelek”-en tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Szakosztály újjaalakulása.
  2. Kereskedelmi és vámszerződésünk Szerbiával. Előadó: *Jessensky Pal*.
  3. Vasúti üzletszabályzat-tervezet. Előadó: *Szilassy Zoltán*.
- Budapest, 1908 szeptember 10.
Rubinek Gyula s. k., igazgató.

Lóvásárok a Tattersallban.

Az „OMGE.” védnöksége alatt a Budapesti Tattersall R.-T. f. évi szeptember 20-23. napokon tartja meg a *XL-ik őszi luxuslóvásárját*. Az OMGE. által kiküldött bíraló-bizottság 21-én d. e. 1/210 órakor kezd meg a bíralatot s fogja a rendelkezésre álló 13 szép díjat kiosztani. Ezideig 117 bejelentő 420 lovat jelentett be a vásárra. 17-én estig bejelentések még elfogadtatnak. E hó 24-én d. e. 9 órakor lesz a *m. kir. állami méneshirtokok számfelletti lovának* bemutatása, 25-én d. e. 1/210 órakor pedig árve-

..... A MAGYAR .....
MEZŐGAZDÁK GABONA
 ..... SZÖVETKEZETE UTJÁN .....
V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. ..... Takarmánycikkre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.
 ..... ÉRTÉKESITÉSE. ....

Mai számunk 24 oldal.

rés; október 2-án angol telivér-árverés tartatik. A vásárookra bejelentési íveket, katalógusokat és egyéb felvilágosítást készséggel küld a „Tattersall” titkársága. (Budapest, Kerepesi-ut 7.)

Dessewffy gróf lemondása.

Dessewffy Aurél gróf lemondásával az egész napisajtó élénken foglalkozott. Hogy az OMGE. elnökválságát a napisajtó nagy jelentőségű eseményként taglalta, ebben éppen Dessewffy grófnak van legnevezetesebb része. Mert az egyesület a Dessewffy gróf elnöklésének husz esztendeje alatt fejlődött a nemzeti társadalom leghatalmasabb intézményévé. És noha sok nemes buzgalom működött közre az egyesület fejlődésének és sikereinek előmozdításában, mégis kétségtelen, hogy a viszonyokkal számoló, bölcs és tapintatos vezetés nélkül az idáig való eredményeket nem lehetett volna elérni.

Hogy a vezetés eltalálta a helyes utat, azt a lemondás hírének viszhangjai legjobban igazolják. Mert ilyen érdekképviseleti intézmény működésének útja nem a népszerűség terein vonul végig. Bármilyen nyílt és becsületes a jogosult érdekek küzdelme, sebesülteket hagy az hátra. És az az érdekeltség, mely az agrármozgalmak sikereinek utjából visszább vonulni volt kénytelen, nem szokott néma maradni. Elégedetlenségének, kritikai jogának ugyancsak érvényt bir szerezni a nyilvánosság előtt is. De az OMGE. küzdelmeit úgy vezette Dessewffy gróf husz esztendő óta, hogy még törekvéseinek természetes ellenzéke is elismeréssel hajlik meg tiszteletreméltó egyénisége előtt.

Az elismerésnek ez a hangja bizonyítja azt, hogy a mi agrármozgalmaink nem a szűkebb látókörű önzés és szenvedélyes elfogultság szellemében zajlottak le. Minden mozgalmunkon végigvonult a magyar ember két ősi erénye: a politikai érzék és a lovagias szellem.

És éppen a magyar temperantum enyhíti a mi gazdasági küzdelmeink jellegét. Nem tudunk mi visszaélni az erőnkkel. Embereket elnyomni s óriási súlyunkkal kértelhetetlenül ránehezedni az ellenünk forduló érdekekre: ez nem nekünk való mesterség. És bármennyire állítjuk, hogy mi csak egyszerű gazdak vagyunk és a politikához semmi közünk: azért még se

tudunk a tekintet nélkül való erőszakosságra vetemedni akkor, mikor a józan politikai belátás kiméltre int. Enélkül az érzék nélkül pillanatnyilag talán nagyobb sikereket érthetünk volna el. De ha a politikai iskolázottság nem volna a magyarság véérébe beleoltva, akkor a magyar állam nem ért volna meg ezer esztendőt.

Minden népet csakis szokásához és érületéhez alkalmazkodva lehet sikeresen vezetni. Áll ez a tétel az OMGE.-re is, mely a magyarság színe-javát öleli fel. A nemzeti élet minden mozzanatával számot kell vetnie annak, ki ennek az intézménynek vezetésére vállalkozik. Ennek az egyesületnek tagjai olyan különös emberek, kiket az általánosság ügye saját zsebük állapotánál is jobban érdekel; politikusok és gondolkodók; lelkesülők, de hamar elközömbösödnek; ha meg is indulnak gazdasági igék után, a lélek magasabb belátásához intézett jelszó felkavarja őket, mint vihar az alföldi pusztá porát; a magyar lélek hevületei nem a buzaárak ingadozásai szerint alakulnak. A magyar gazdát lelki állapotához való ügyes alkalmazkodással el lehet juttatni oda, hogy csödbe jusson a hazáért; de hogy a maga emberies és politikai gondolkodásának eszmemenetét gazdasági egyesülések célja alá rendelje, erre nem lehet megnyerni soha.

Nem a német fegyelmeltséghez, hanem a magyar természet eredeti sajátosságához kellett alkalmazkodnia az OMGE. vezetésének; a német ember, ha még oly bölcs is, itt hasravágódik a maga vezető talentumával. A magyar főur eltalálta a helyes utat, mert bírta a vezetettek erényeit: a lovagias szellemet és a magasabb politikai érzéket, tehát gondolkozása összhangban volt a magyar gazdák lelki életével; tekintélyével és tapintatosságával pedig a szélsőségeket kiegyengette. Csakis így lehetett vezetni olyan társadalmi intézményt, mely nem a kedvező alkalmak kalandoros kizsákmányolására alakult, hanem büszkén vallhatja magát a nemzeti élet évszázados, hasznos tényezőjének.

Ebből a nézőpontból ítélvén meg Dessewffy gróf szereplését, pótolhatlan vesztésnek kellene tekintenünk távozását. Nemcsak a ritka rátermettséget, de husz esztendő gazdag tapasztalatait is magával vinné, noha munkabírása teljében lévén, közszereplése alatt szerzett ezt a ritka kin-

eset a gazdatársadalom és egyúttal az ország javára még sokáig kamatoztathatná.

Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter létére közel két évig volt elnöke az OMGE.-nek és nem merült fel az az aggodalom, hogy ez az állás a napi politika kérdéseiben olyannyira exponált aktív miniszter állásával összeférhessen. Mennyire távol áll ez az aggodalom olyan férfitól, akit a napi politika kérdéseitől független, diszes közjogi állásra már úgy hívtak meg, mint az OMGE.-nek a gazdatársadalom törekvéseivel husz éven át összeforradt vezetőjét s aki már eme egybeforottságánál fogva se változtathatja meg sohase elveit és gondolkozását.

Dessewffy gróf összeférhetlensége legfeljebb látszólagos lehet. Eddig bárhogyan nyilatkozott és cselekedett, tette ezt mint OMGE. elnök. Most hozzáférhet az a magyarázat, hogy Dessewffy grófot cselekedeteiben a főrendiházi elnöki állásra vetett tekintett vezeti. De hát van-e igazában olyan józanul gondolkozó magyar gazda, ki a felső kamara élén aggodalommal és ne örömmel látná a gazdavezért! És van-e gazda, aki feltenné vagy elhinné, hogy Dessewffy Aurél gróf bármely politikai állás kedvéért csakugyan ellentétbe jutna multjával és elveivel!

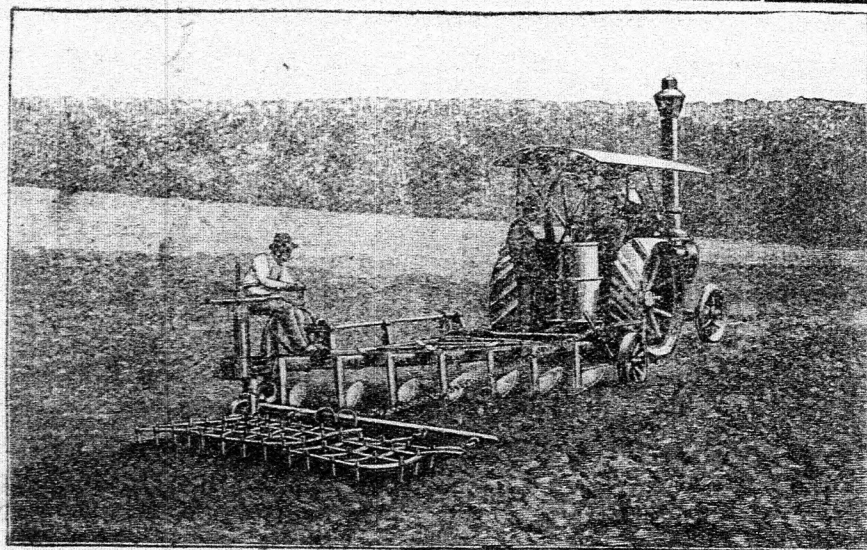
Távol áll attól a magyar gazdatársadalom, hogy Dessewffy gróf személyére nézve felvesse az inkompatibilitás gondolatát. Ragaszkodásának őszinte jeleivel kétségtelen bizonyítékát fogja adni annak, hogy hozzá ily feltevés nem ért; bizalma rendíthetetlen s leghőbb vágya, hogy továbbra is azt a férfit vallhassa vezérül, aki oly nemes kötelességérzettel viszi ügyeit közel husz év óta a biztos sikerek utján.

A borértékesítés szervezése.

A nemzetgazdaságnak, hogy úgy mondjam, üzemi szabályai és a munkafelosztás elvei szerint minden mezőgazdasági terménynek, tehát a bornak az értékesítése is, a kereskedelem feladata volna.

A mi kereskedelmünk azonban a feladatnak kielégítő módon való megoldására nem képes. Nem képes egyrészt azért, mert teljesen szervezetlen; nem képes másrészt azért, mert bizalom híján van.

Igy nem marad más hátra, mint hogy a borértékesítés nehéz kérdését maga a termelő társadalom oldja meg. Nehéz kérdés ez azért, mert a termésnek tövön vagy lézből való eladásán kívül az értékesítés más módjában alig is van

UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

jártasságunk; de nehéz különösen azért, mert az együttműködésben, a szövetkezésben rejlik erőnk készséges felhasználására még nem értünk meg. De kevés is a hajlandóságunk erre, mert nincs Magyarországnak az a valamirevaló bortermelője, aki a maga borát nem tartaná a legjobbnak és éppen azért nem kívánna érte nagyobb árt, mint bármely más érdek- vagy szövetséges társa.

Minálunk úgy látszik a vidéki szüretelő szövetkezeteket, a pinczeszövetkezeteket és — a kölcsönös verseny nivellálására és a kereskedelem nyomásának ellensúlyozására való — vidéki gócpontokat, végül az országos alapon álló, az összes vidéki szövetkezetek irányítására szolgáló központi értékesítő szervezetet — a *szükség fogja megteremteni.*

Mondják sokan, hogy ez jól is van így. Amit a szükség teremt meg, az támogatásra számíthat, annak szilárd a fundamentuma, annak fennmaradása előre is biztosítva van. Az idén a rendesen nagyobb termésünk lesz, tehát a termelőket a józan megfontolás, nem: a szükség fogja arra kényszeríteni, hogy borértékesítő szervezeteket létesítsenek, mert különben — pinczék, hordók és pénz hiányában — belefutnak a saját zsirukba.

E nézet támogatói még azt is mondják: Nemcsak a hegyi szőlők rekonstruálása haladt a kormány segítségével erős tempóban és ez a munka ma már szinte befejezve is van, hanem a homokon is nagyarányú telepítés folyt az utolsó években. Így hát el kell készülnünk arra, hogy túltermelésbe esünk, aminek a nyomában a borárak talán a — boritaladó nivójára fognak leszállani. És akkor vagy katasztrófászerű zavarok állanak elő, vagy pedig összeállunk hamarjában, tömőülünk, szövetkezőnk és országos nyomással ráhatunk fináncz-érdekek által hajtott mindenkori kormányunkra, hogy nyomoruságunk egyik főokát, a boradót törölje el a földszinéről, amely ugysem létezik máshol sehol a világon, csak nálunk, amely a legnagyobb igazságtalanság.

Es ez eszmemenet konzekvenciáját is levonják e nézet támogatói, azt mondván: Az értékesítési kérdését nálunk a körülmények kényszerítő hatása alatt kell megoldani. En ezt más szóval fejezném ki, amely talán jobban világítja meg ezt a kérdést: Amikor már a szükség, a baj a körülmények é, amikor már más menekvés nincs, amikor a vagy-vagy kérdése előtt állunk.

Hát én a végső szükség nyomása által ránk kényszerítendő kapkodástól semmi jót nem várok. Biztos vagyok abban, hogy amikor baj bajra fog jelentkezni, egy csapásra nem leszünk képesek a helyes utat megtalálni, a megfelelő eszközöket megválogatni. El fogjuk veszíteni a fejünket és kapkodva, tökéletlen, sőt ideilen munkát végzünk majd. Dologtevésünkben nem lesz előrelátás, megfontoltság, nyugodtság és céljuttatosság. És így célhoz sem fogunk jutni.

Nem helyeslem tehát a megoldásnak azt a módját, hogy várjuk be az „alkalmas pillanatot” (azaz magyarul azt a percet, amikor már a baj a nyakunkba szakad) és azután szedjük össze hamarjában pár „alkalmas” embert —

ahiket összefoglalva, hivatalosan úgy hívunk, hogy ad hoc bizottság — és ezekre bizzuk az egész kérdés megoldását. Ezek csinálják meg röptiben a vidéki szövetkezeteket és ezek alapul vétele mellett teremtsük, illetőleg teremtsék meg az értékesítő központot. Ez az ad hoc bizottság pedig csak addig működik, amíg feladatát megoldotta — a szervezeteket létesítette — és azután tűnjön el a feledés homályában.

Ismétlem, így nem fogunk célhoz jutni. Nemcsak azért nem, mert minálunk egy csapásra egy táborba terelni valamely érdekeltéget nem lehet, hanem azért sem, mert ennek az ad hoc bizottságnak nem is lesz a kelő súlya és tekintélye. De még annál is nagyobb baj az, hogy ezek az „alkalmas” emberek, amikor már nem lesznek — alkalmasak (azaz, amikor őket a jól megérdemelt nyugalomba küldjük), semmi felelősséggel nem fognak tartozni.

A borértékesítés kérdését *országos alapon* szerintem csak úgy lehet megoldani, hozzátevé természetesen, hogy eredményesen, ha a borértékesítési mozgalmat kellően előkészítjük (ugy az illetékes miniszteriumban, mint az országos egyesületekben, de a *vidéken is*), azután megalkotjuk a központ *keretét* (kidolgozzuk az alapszabályát, ügyrendjét és megválasztjuk a tisztikarát) és ez a hivatalos apparátus alkossa meg sorban, személyes, beható és állandó *szóbeli propaganda* útján (a hatóság, vidéki egyesületek és vezető emberek segítségével) a vidéki szövetkezeteket és ha ezekkel elkészült, a központ keretét betöltik ezekkel a szövetkezetekkel és — tovább folytatják munkájukat! Nem állnak félre. Tovább is felelnek dologvégzésükért.

Ilyen bizottságnak igenis volna súlya és tekintélye. Mert állásával és vagyonával felelne munkájáért. És mert egész élete a létesített szervezethez volna kötve.

Ezt a tervet ajánlom megfontolásra és elfogadásra.

De ne késsünk valamit tenni. A tizenkettedik óra nagyon is ütött már. *Liptai Albert.*

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Rovatvezető: Paikert Alajos.

* Az Egyesült-Államok mezőgazdasága. Az Unió földművelési miniszterének becslése szerint az Egyesült-Államok jelen évi mezőgazdasági termelésének értéke nyolcezer millió dollárra, vagyis *negyvenezer millió koronára* tehető.

Ez az összeg több mint félakkora, mint az Unió összes vasutjainak részvény és elsőbbségi tőkéje együttvéve és közel kilenczakkora, mint az összes amerikai nemzeti bankok együttes tőkéje. Az Unió takarékpénztáiraiban örzött betétek összege csak egy harmadát teszi ki az idei mezőgazdasági termelés értékének.

Az Egyesült-Államok népességéből 1890-ben 8.565.000 ember foglalkozott mezőgazdasággal, kik ez évben összesen 2.468.000.000 dollár értéket termeltek, amiből 287 dollár esik egyre. Mult esztendőben 11.991.000 mezőgazdasággal foglalkozó lakos 7.412.000.000 dollár (37.060.000.000 kor.) értéket produkált, vagyis

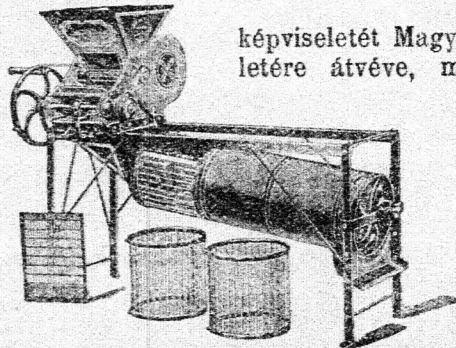
618 dollárt (3060 koronát) egyenként. Ezen időszak alatt a mezőgazdasági népesség 40 százalékkal emelkedett, a mezőgazdasági termelés értéke pedig 200 százalékkal, az összes mezőgazdasági vagyon értéke végül 89 százalékkal.

1900-tól 1908-ig, tehát nyolcz év alatt a mezőgazdasági vagyon 20.439.000.000 dollárról felemelkedett 28.077.800.000 dollárra, vagyis közel nyolcz milliárd dollárral, dacára annak, hogy a mezőgazdasággal foglalkozók száma csak tizenöt százalékkal szaporodott. Ez a rendkívüli fejlődés egy súlyos depresszió után következett, mely 1890-től 1897-ig tartott és mely alatt a mezőgazdasági termények az egész Unióban, de különösen a déli államokban, sokszor előállítási áron alul keltek el. Evvel párhuzamosan természetesen a földbirtok értéke is folyton hanyatlott. 1897 után azonban a helyzet a magas védvámok következtében megjavult, sőt 1900 óta rohamos a gazdagodás.

△ A német és francia gabonapiaczi. Ruhland tanár lapjának, a „Landwirtschaftliche Marktzeitung”-nak legutóbbi száma nagyérdéki elmefuttatást közöl a német gabonapiaczi helyzetéről és közeli kilátásairól. Összehasonlítja a tavalyi piaci és termésviszonyokat az ideiekkel. A mult év augusztus havában látszólag kitünő konjunktura uralkodott, amely egyeseket, akik ez irányzat tartósságában bíztak, a tényleges szükségletet messze meghaladó vásárlásokra és tartalékkészletek összegyűjtésére bátorított, minthogy az általában, világszerte gyenge termésre való tekintettel gabonahiány bekövetkezésére s ennek folytán az árak nagymértű emelkedésére számítottak. Az olcsó hitelviszonyok is kedveztek ennek a tömeges spekulatív vásárlásnak, amelyvel természetesen állandó hausse-irányzat járt együtt. A gabonapiaczi napról-napra feljebb szállottak, mignem az Egyesült-Államok pénzügyi válsága október hónapban keresztülhuzott minden számítás és a váratlanul igen nagyarányú amerikai gabonaszállítványok feltartóztathatatlan árcsökkenést idéztek elő az európai piacokon, amit az argentintai gabona megjelenése még csak fokozott. Mig tavaly ilyenkor a közel jövő szükségletein messze túlmenő kereslet mutatkozott a gabonapiaczi, az idén — éppen megfordítva — a legszükségesebbre korlátozva a vásárlások és alig van forgalom. Ennélfogva az árak a kereslet csekélyisége folytán a készleteknek és a tényleges szükségletnek megfelelő színvonalon alul maradtak, holott tavaly időnként meg is haladták a tényleges viszonyoknak megfelelő árnívót a tömeges kereslet következtében. Am tekintettel arra, hogy a mult évről igen csekély készletek maradtak s hogy az idej világtérme is csak gyenge közepes, Ruhland tanár szerint a német gabonapiaczi jelenleg észlelhető depresszió nem lehet tartós, mert a készletek és szükségletek tényleges arányában nem talál megokolást, hanem „a nem távoli jövőben a gabonapiaczi megszilárdulására bizton számíthatni”.

A „Correspondance du Comité permanent de la vente du blé” f. hó 10-iki száma, tudósítónak jelentései alapján, végleges képet rajzol egész Franciaország idej gabonaterméséről,

HEID-féle GÉPGYÁR

képviselőt Magyarország területére átvéve, módunkban áll

eredeti HEID-féle gabonakonkolyozókat, eredeti

HEID-féle magosztályozó gépeket

Utjányos áron, az ismert elsőrangú kivitelben szállítani. E gyártmányt tartóssága és kiváló kemény nickel átvonatu trieur-köpenyek, tökéletes munkateljesítése jellemzik. Ujdonság: melyek tartósság tekintetében minden eddigi készítményt sokszorosan felülmúlnak. — Leirással és árajánlattal készséggel szolgál:

Bächer Rudolf, Melichar Ferencz, Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

amely azt mutatja, hogy az 1908. évi termés a tavalyinál annak $\frac{1}{3}$ - $\frac{1}{5}$ -ével kevesebb, átlagban tehát mintegy 25% a csökkenés a múlt évvel szemben. Ehhez járul az idei termés minőségileg gyengébb volta is, amennyiben az idei buza hektoltersúlya 2, 3, 4, 5, sőt itt-ott még ennél is több kilogrammnyi csökkenést tüntet fel a múlt évvel szemben, végül pedig nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a búzával bevetett terület 34 ezer hektárral kevesebb volt, mint tavaly. A múlt évi, elég tetemes készletek is apadásnak indulván, a gabonapiac szilárdaságára és az árak némi emelkedésére számít a francia gazdák árjegyző irodája, de egyuttal hangsúlyozza, hogy nagymértvű emelkedésre nincs semmi indok, óvja tehát a gazdákat, hogy erre ne is spekuláljanak, hanem fokozatosan bocsássák áruba terméüket, úgy hogy a tényleges viszonyoknak megfelelő árjegyzések kialakulásával a kínálatnak időnkénti túlmagasra szökkenése ne idézzen elő indokolatlan és káros árhullámzásokat. Forrásunk szerint különben a múlt évi fölöslegek és az idei termés fedezik Franciaország fogyasztási és vetőmag-zükségletét, úgy hogy a gabonárák kialakulása a külföldtől független lesz és csak a termelőknél a fogyasztáson fordul meg.

△ Agráriusok a husdrágaság ellen. Az osztrák agrarközpont legu öbbi választmányi ülésén, mely tudvalegőleg bizalmatlanságot szavazott a kormánynak azért, hogy a Szerbiával kötött kereskedelmi és vámszerződést a hatalmazási törvény alapján rendeletileg életbe léptette, felszólította a központ valamennyi, a szabad agrár egyesüléshöz tartozó birodalmi gyűlési képviselőt, hogy a szerződés piarmentő tárgyalása alkalmával névszerinti szavazati követeljenek és egyértelműleg tagadják meg a becikkelyezést, ha csak a kormány kellő garanciát nem ad arra, hogy a Románországgal és Bolgárországgal lekötelebb folytatandó szerződési tárgyalások során ez országoknak semmi néven nevezendő kedvezményt akar előállítani, akár huszbehozatal tekintetében nem engedélyez. E követelést a magyar gazdák választotta országgyűlési képviselő uraknak is szíves figyelmükbe ajánljuk.

Ugyanezen a választmányi ülésen hangsúlyozta Simitsch-Hohenblum Alfréd lovag, az osztrák agrárközpont főelőnöke, mily teves az a vélemény, hogy a szerb huszbehozatal javára válik a fogyasztásnak, mert olcsóbbá teszi a husákat. Simitsch szerint a rossz szerb husz aránytalanul drágábban fogják mérni, mint a jominőségű beföldi marha vagy sertés husát, csak éppén az állatárakat fogja a szerb behozatal még inkább leszorítani, a közvetítők nyereségét pedig fokozni. Simitsch miadazokat, akik alaptalanul az agráriusokra zudítják a huszszóra vádját, nyilvánosan felszólította, fogjanak vele kezét oly intézkedések érdekében, amelyek a husárákat leszállítani, a méltányos állatárakkal helyes arányba hozni és így a huszforrást fokozni alkalmasak. Így szóló a hatósági huszszabástól, a gazdák részére engedélyezendő szabad vágástól várja a huszkérdés megoldását a közvetítők okozta drágaság megszüntetését.

△ Sturdza barátokzik. Ami előrelátható volt s amitől a kormányt ismételtén óva intettük, most bekövetkezett: Románország a Szerbiának szerződésileg megadott huszbehozatali engedélyhez hasonló, sőt azon túlmenő kedvezményt követel magának is, amely követeléshez bizonyára Bolgárország is csatlakozni fog. Féltő, hogy a szerb szerződésben megalkotott veszedelmes precedens valóságos trójai faló szerepét

fogja majd játszani és segélyével az egész Batkán állatállományának a magyar-osztrák monarchia területére való becsempészése lehetővé válik. Ily veszedelmnek még a lehetősége ellen is a legerélyesebben kell tiitakoznunk s az ilyen legvitalisabb mezőgazdasági érdekeink ellen való kereskedelmi szerződés megkötését minden rendelkezésünkre álló eszközzel meg fogjuk akadályozni, nehogy számos millió értékű állatállományunkat a megfertőzés és elérteletelenedés veszedelmének tegyük ki. Hogy a legnagyobb óvatosság helyénvaló, eléggé igazolja Sturdza Demeter román miniszterelnöknek a Neue Freie Presse vezetőhelyén között egyik legutóbbi nyilatkozata, amely azt sejteti, hogy Aehrenthal és Sturdza, akik „régijó barátok”, a kereskedelmi szerződés lényegére nézve már megegyeztek egymással s „a tárgyalások során felbukkanó zátonyokat kölcsönös jóakarattal majd csak sikerül — Sturdza reménye szerint — szerencsésen kerülhajtőzni, úgy hogy a tárgyalások megfenekítése el lesz kerüthető”. A román optimizmussal és a szerb siker folytán étvágyra kapott nagyipari körök mohó igyekezetével szemben jónak látjuk hangsúlyozni, hogy a Sturdza ur barátságos megállapodásaihoz még a magyar mezőgazdaságnak is lesz komoly szava s jogos érdekeink újabb kiullázását semmiesetre sem fogjuk eltűrni.

△ Párisi első nemzetközi hűtőipari kongresszus. Az október 5-én kezdődő és hét napra át, október hó 12-ig bezárólag tartó első nemzetközi hűtőipari kongresszus részletes és végleges programját most vettük kézhez, mely igen érdekes előadásokat, valamint szakzerű latinvalókat és emellett sok szórakozást is ígér a kongresszuson résztvevő tagoknak. Az ülések a párisi Sorbonne épületében tartatnak s befejezésük után négy nagyobb kiadást rendez a szervezőbizottság, melyek jutányos részvételi díjak mellett kitűnő alkalmat nyújtanak Franciaország tejszűrésének és mezőgazdasági iparának a helyszínen való tanulmányozására. A kongresszus iránt nálunk is nagy érdeklődés mutatkozik, ami igen természetes, mert az orszagunkból exportált fontos élelmiszerek, úgy mint: tej, vaj, tejás, baromfi, vad, hal, szőlő, gyümölcs, sör stb. csakis keltő hűtőberendezések segélyével juthatnak el távolabbi piacokra. A mezőgazdaságon kívül más, főleg ipari körökben is élnék érdeklődés nyilvánul, így a hűtőipar és építészeti ipar körében. Hazánkban mintegy 100-an jelentkeztek a kongresszusra, akik ott szerzendő tapasztalataikat idehaza kívánják értékesíteni. Nagy jövőjük van a hűtőipari berendezéseknek a katonaság élelmezés terén is, főképpen a mozgósított hadsereg friss hússal való ellátásának biztosítása szempontjából, mert manapság lehetetlen ezer meg ezer vágóálatot a tabor után szállítani s azt szabad mozgásában gátolni. Hogy kórházak, nagyobb számú ember szállásul szolgáló intézmények, továbbá vágóházak az ily berendezéseket immár nem nélkülözhetik, felesleges bővebben bizonyítani. A kongresszus párisi előkészítő-bizottságának irodája: Páris, rue Denis-Poisson 10. A kongresszusi rendes tagok részvételi díja személyenkint 20 frank, velük utazó családtagjaik személyenkint 10 frankot fizetnek, aminek ellenében résztvehetnek a kongresszussal kapcsolatosan rendezett előadásokon, ünnepeken, kirándulásokon és igényt tarthatnak a kongresszuson résztvevőknek biztosított vasuti menetkedvezményekre. A kongresszus hat szakosztályban fog működni. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület képviselőjében *Küszler* Henrik igazg. választmányi tag,

a Magyar Élelmiszerszállító r.-t. vezérigazgatója vesz részt a tárgyalásokon, aki a hűtőipar terén elsőrendű szaktekinélyünk. Magyar bizottságának irodája a magyar kir. szabadalmi hivatal elnöki irodája, Budapest, VII., Erzsébet-körut 19.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabricius Endre.

A Bács-Bodrogvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató választmánya folyó hó 2-án ülést tartott. Igazolva lettek a gazdatörök által a választmányba küldött tagok. Az egyesület kebelébe felvételre 131 új tag. A takarmányhiány kérdése és a takarmányhiány enyhítésére vonatkozó állami támogatás kérdése élénken foglalkoztatta az igazgató-válaszmányt. Elhatározta, hogy a takarmányhiány fokozott enyhítése céljából megkeresést intéz a községi eljáróságokhoz, gazdakörökhöz. Az összegyűjtött adatok alapján a szükséghez mérten az egyesület a takarmányhiány enyhítése céljából az illetékes faktorokkal érintkezésbe lép. Elhatározta, hogy az OMGE, továbbá a Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete átiratai alapján a *hortörvény revíziója* tárgyában felterjesztést intéz a kormányhoz. Elhatározta, hogy komlótermesztő tagjainak bevonásával *kiállítás rendez a berlini sörárpkiallításra*. Az Aradvármegyei G. E.-nek a munkaház építkezése ügyében a földmívelési miniszteriumhoz intézett feliratát parolja és hasonló szellemű feliratot intéz miniszteriumhoz.

Hozzább tárgyalagos vitát eredményezett a *mezőgazdasági kamaráról* szóló törvénytervezet tárgyalása, mely után a választmány a következő határozatot hozta: „Mely határozat *adónak az egyesület Darányi Ignác m. kir. földmívelési miniszternek, hogy a korszakot alkotó törvénytervezet megalkotta*. Hátas elismeréssel van Rubinek és Bernát gazdasági szakírói iránt, akik honi törvényeinket szem előtt tartva, a törvénytervezetet megszerkesztették. Köszönetét fejezi ki az OMGE-nek, úgyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének, csüggedést nem ismerő tevékenységéért, amely agilis tevékenység lehetővé tette azt, hogy a mezőgazdasági kamaráról szóló törvénytervezet nem várt rövid időn belül a törvényhozáshoz elkerülhet.

A Bács-Bodrogvármegyei Gazdasági Egyesület azon határozott óhajának ad kifejezést, hogy a létesítendő kamarák egyike feltétlenül a vármegyére essék és legelőször életbeléptetendő kamarák között a mi kamaránk is feltétlenül helyet foglaljon. A terv kivitele céljából az OMGE. október 20-án megtartandó kongresszúsára legalább 20 tagot küld ki az egyesület. A kamarák életbeléptetésekor felkérőndők az összes vármegyei országgyűlési képviselők, vármegyei törvényhatóságok és azok főispánjai, hogy egyesületünkkel karöltve fenti óhajunk kivívása céljából a szükséges lépéseket megtenni sziveskedjenek.

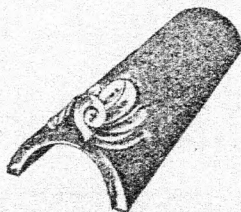
A Békésvármegyei Gazdasági Egyesület *Beliczey Géza* igazgató elnök elnöklété alatt szept. 8-án igazgató-választmányi ülést tartott. *Beliczey Géza* igazg. elnök az elnöki előterjesztések során bejelentette a választmányának, hogy a Hevesvármegyei G. E. által rendezett kiállítás megnyitó ünnepélyén az egyesületet *Havaszi Sándor* igazgató-választmányi tag képviselte. Jelentést tett ezután a szept. 20-án Békésen megtartandó szarvasmarha-, ló- és baromfi-díjazás előkészületeiről.

Pfeiffer István titkár felolvasta a földmívelés-

A kontinens legmodrabb és legmunkaképesebb

CZEMENTCSEREPGÉPEI,

sajtól s aczélfarmál, mindenféle csementáru készítésére.
Valódi csementfestékek közvetlen Angliából.

KRISHABER és BECK

műszaki vállalata

Budapest, V., Nádor-utca 14. sz.

Üzamban lévő telepek megtekinthetők az ország minden részében

ügyi miniszter azon leiratát, melyben a *takarmányhiányra* vonatkozólag sürgős intézkedéseket kér és melyben az egyesület véleményes javaslatára a vármegye kizsádjának legmesszebbmenő támogatását igéri. A választmány a miniszter ezen üdvös intézkedéseért feliratilag mond köszönetet.

A leirat felolvasása után Pfeiffer István titkár jelenti, hogy az állattenyésztési felügyelővel a vármegye egyes községeiben kiszállt és személyes tapasztalatokat szerzett az ottani állapotokról és jelentheti, hogy vármegyénk legnagyobb részében téli takarmányhiány van. A titkár jelentése után utasította az igazg.-választmány az elnökséget, hogy a saját belátása szerint intézkedjék, hívja fel a gazdák figyelmét a kilátásba helyezett támogatásra és tegye meg véleményes jelentését a miniszter urhoz.

Az ülés legfontosabb tárgya volt az OMGE. átirata a *mezőgazdasági kamarákról* megalkotott törvénytervezetre vonatkozólag. Az igazg.-választmány a Rubinek Gyula és Bernát István-féle tervezetet *általánosságban elfogadta*, a II. fejezetet azonban a következő módosítással: „hogy a kamarai tagok választása a kamarai illeték hozzájárulása arányában állapíttassék meg és helyt ad a gyakorlati gazdaságban azon kérelmeknek, hogy választók és választhatók legyenek.” Utasította az elnökséget egyszersmind, hogy arról mihamarabb értesítse az OMGE-t, egyben üdvözlözi Bernát Istvánt és Rubinek Gyulát ezen korszakot alkotó munkáját sikeres befejezése alkalmából.

A Nyitrávármegyei Gazdasági Egyesület tanácsa f. hó 9-én tárgyalta Mezey Gyula ügyvezető alelnök elnöklete alatt a *mezőgazdasági kamarákról* Bernát István és Rubinek Gyula által készített törvényjavaslatot s azt, miután a benne lefektetett alapelvek az egyesület eddigi állásfoglalásainak mindenben megfelelnek: *egészenben elfogadásra alkalmasnak találta*. A részletekben vannak egyes módosításai, ezek azonban a kamarák céljaira és hatáskörére, szervezetére és alakulására, kezdeményezési, végrehajtási és ellenőrzési jogára, a szavazati jog mértékére és gyakorlatára, a kamarai tagok választására, a kamarai illeték kivetésére és behajtási módjára, a kamarák állami felügyeletére stb. vonatkozólag törvényszakaszokba foglalt nagyjelentésű alapelveket lényegükben egyáltalában nem érintik. Letárgyalta a tanács a Csongrádvármegyei G. E.-nek ez ügyben hozzájárulás végett áttett javaslatát is, azt azonban pártolhatónak nem találta, mert földmivelési kamarának meggyenként való felállítást — mint azt a csongrádi egyesület óhajtja — Magyarország nemzetiségi és speciális viszonyai között, továbbá a szükséges vezető és hivatásos szakértő elemek hiánya folytán kivihetőnek nem tartja. A csongrádi egyesület javaslatának azon része ellen, hogy minden megyében a meglévő törvényhatósági gazdasági egyesületek alakíttassanak át kamarákká, vagyis hivatalos érdekképviseleti szervekké: a leghatározottabban állást foglal, mert ily intézkedéssel halálos csapás méretnek a szabad társuláson felépült érdekképviseleti alakulásokra, melyeknek fenntartását a hivatalos érdekképviselet (kamarai rendszer) mellett az egészséges fejlődés

érdekében feltétlenül szükségesnek tartja. Nem helyesli a csongrádi egyesületnek azon felfogását sem, hogy a kerületi (vagy a csongrádi javaslat szerint a megyei) kamarák vezetési és irányítási ügyei a földmivelési miniszteriumnak egy szakosztályában fussanak össze, miután autonóm kerületi (megyei) kamarák élén, mint irányító és a működés egyöntetűségét biztosító szervezet, csak autonóm központi kamara állhat s nem egy, a földmivelési kormányznak alárendelt szakosztály. A tanács ez értelemben teszi meg előterjesztését a szeptember hó második felében összehívandó egyesületi választmányának és közgyűlésnek.

Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 10-én *Vásárhelyi József* igazgató-elnök elnöklete alatt igazgató-választmányi gyűlést tartott, amelyen többek között *Keller Iván* ügyvezető-titkár előadása alapján a *mezőgazdasági érdekképviseletre* vonatkozó törvénytervezet is megbeszélés tárgyát képezte, tekintve azonban annak nagy terjedelmét és jelentőségét, a választmány nem végezhetett ezzel s a szóbanforgó kérdést folytatolagos tárgyalását az e hó 16-án tartandó gyűlésre tűzte ki. Külön szaktanítóval bíró *gazdasági ismétlőiskolák létesítését* a választmány Kurtics, Mácsa, Glogovác, Kispereg, Ujszentanna, Világos, Simánd, Nagykamarás, Meggyesháza, Erdőhegy, Nagyzerind, Szapáryliget, Simonyifalva és Borosjenő községekben hozta javaslatba. Agris és Gavosdia községnek a szarvasmarhatenyésztés irányú megváltoztatására vonatkozó határozatát helyben hagyandónak véleményezte.

Foglalkozott ezután a választmány a *katonák aratási szabadságolásának* kérdésével, amit mezőgazdasági szempontból feltétlenül üdvös intézkedésnek tart az egyesület s ennek lehetőleg a honvédségnél leendő bevezetését is kívánatosnak tartaná, továbbá azt is, hogy az erre vonatkozó hadügyminiszteri rendeletnek az igényjogosultságra vonatkozó pontja úgy módosíttatnék, hogy ne csak a 40 holdon aluli kizsádják fiai, hanem a mezőgazdasági munkások, felesek és bérlők fiai is szabadságolhatók legyenek az aratás idejére, ha ennek szükségét az illetékes községi előjáróság hivatalos bizonyítvánnyal igazolja s végül kívánatosnak tartaná az egyesület, ha a dohánykertészek lehetőleg június hóban hivatnának be gyakorlatra.

Az ország egyes vidékein fellépett *takarmányhiány* enyhítése érdekében elhatározta a választmány, hogy felir a földmivelésügyi miniszteriumhoz a *takarmánykivitel tilalom* életbe lépésére és a szalastakarmány kedvezményes vasuti szállításának engedélyezése végett. *Kemény Szilárd* titkár előadása alapján tárgyalta ezután a választmány az OMGE. átiratát, melyben az új bortörvénytervezet mellett állásfoglalásra hívja fel a vidéki egyesületeket s elhatározta, hogy ezen új törvénynek mielőbbi életbeléptetése érdekében feliratot intéz a földmivelésügyi miniszterhez. Végül tárgyalás alá került a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének a *jégbiztosítás országos szervezésére* vonatkozó javaslata, amelyet a választmány szintén magáévá tett.

A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya f. évi szeptember 10-én

Markovits Antal elnöklete alatt gyűlést tartott, melyen jelen voltak még: *Erős Rezső, Fetsér Antal, Jancsó Lajos, Karácsonyi János, Pósfay Sándor, Pap Imre, Vertán Zoltán, Zathureczky István* választmányi tagok és *Weingärtner Andor* e. titkár.

Markovits Antal elnök megnyitván a gyűlést, titkár előterjesztette a földmivelésügyi minisztertől időközben érkezett leiratokat, melyekkel kapcsolatosan elhatározta a választmány, hogy feliratban kéri fogja a földmivelésügyi minisztert, hogy az *abráktakarmányok szállításánál* kedvezményes díjtételt eszközöljön ki Bihar vármegye gazdaközönsége részére is.

Ezután a *mezőgazdasági kamarákról* szóló *törvényjavaslatot* tárgyalta a választmány, melyet a következő módosításokkal fogadott el:

1. Országos kamarának szervezése mellőzendő s a javaslatban erre való hivatkozásokat, valamint annak szervezésére vonatkozó szakaszokat törölni javasolja.

2. A kerületi kamaráknak száma, területi beosztása, valamint azoknak székhelyei a törvénybe felveendő. *A kamarák száma 5, legfeljebb azonban csak 8 legyen*, melyek egyszerre és egyidejűleg alakíttassanak meg.

3. A kamarák alakítása a földmivelésügyi miniszter kiküldöttjének vezetésével az érdekelt gazdasági egyletekre ruházandó, miért is a szervezésre vonatkozó szakaszok a javaslatban ilyen értelemben módosítandók. Egyebekben a törvényjavaslatot a választmány magáévá tette.

Több kisebb tárgy elintézése után elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére *Pap Imre* és *Jancsó Lajos* választmányi tagokat kérvén fel, az elnök a gyűlést berekeszti.

A Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 10-én igazgató-választmányi ülést tartott *Hunkár Dénes* főispán elnöklete alatt, melynek legfőbb tárgya volt a *mezőgazdasági kamarákról* szóló törvényjavaslat tervezet véleményezése. *Kajdacsy Endre* titkár előterjesztése után a választmány beható tárgyalás alá vette a törvényjavaslat-tervezetet és *legszívesebben örömeinek adott kifejezést, hogy a mezőgazdaság és gazdaságszolgálatra nézve oly rendkívül fontossággal bíró mezőgazdasági kamarák remélhetőleg nemsokára megvalósulhatnak*. A törvénytervezetet *általánosságban magáévá tette* a választmány és legtöbb 5-öt teljesen helyesnek tartja.

Célravezetőbbnek tartja azonban ha a mezőgazdasági kamarák vármegyénként alakulnak, azért ragaszkodik az 1907. évi június hó 11-én hozott határozatához, hogy minden egyes vármegyében külön-külön mezőgazdasági kamara szerveztessék.

Elhatározta továbbá a választmány, hogy a *takarmányhiány enyhítése* céljából a gazdaközönség takarmányhiányának fedezéséről gondoskodik, felkéri a földmivelésügyi kormányt, hogy az új *bortörvény-tervezet* a gazdaközönség érdekében változatlanul terjessze a képviselőház elé. Felterjesztést intéz a földmivelésügyi kormányhoz, hogy Veszprémben egy lópatkolási tanfolyam szerveztessék.

A Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 11-én tartott igazgató-választmányi ülésén foglalkozott a választmányi tagok igen nagy

Őszi búkkönyt, őszi borsót, baltaczimet, mustármagot

minden mennyiségben állomáson átvéve és kifizetve legmagasabb áron vásárolk.

Mintázott ajánlatot kérek.

Lóhere és luczernamagért

területen aranka nincs.

aranka, azok irtsak minél gyorsabban, hiszen 100 kilónkint 10 korona bevételi többlet busásan megtéríti az irtási költséget.

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizettek a napi árnál, ha a kaszálás idején az illető mely tisztviselőinek egyikét azonnal elküldi és a herét lábán megtekintheti. Akiknek földjén még mutatkozik

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és királyi udvari magkereskedése

BUDAPEST.

érdeklődése mellett a mezőgazdasági kamarai törvényjavaslat tervezettel. Az ülésen Rupprecht Olivér, az egyesület elnöke elnökölt és Eber Ernő dr. egyesületi titkár ismertette a választmány előtt a törvényjavaslat tervezetét és az egyesület elnökségének arra vonatkozó módosító javaslatait. Az egyesület korábbi álláspontja szerint most is a mezőgazdasági kamaráknak megyénként való szervezését tartja kívánatosnak még is azzal a megszorítással, hogy mezőgazdasági kamarát csak olyan vármegye szervezhetne önállóan, amelynek kataszteri tiszta jövedelme az 5 millió koronát eléri, fizetendő kamarai illetékül a maximális 1%-ot megállapítja és így legalább 50,000 korona évi bevételeük volna. Vármegyék, melyeknek jövedelme ezt a mértéket nem üti meg, egy kamarai kerületbe egyesítendők, de olyan vármegyéknek is joguk volna többel egyesülni, amelyekben ez a jövedelem biztosítva van. A kamarai tagok jogviszonyát illetően az módosítás ajánlja a gazdasági egyesület, hogy az egyes járásokra eső kamarai tagok számát ne a törvény, hanem maga a kamara állapítsa meg a megszabott kereteken belül. A városoknak az egyesület csak oly mértékben kívánja a kamarai tagoknak választási jogát megadni, amely mértékben mezőgazdaságilag érdekelt vannak. A választói jogot megbízott útján is gyakorolhatónak javasolja az egyesület és gondoskodást kíván az özvegyek, árvák és gondnokoltak megkiszorítását képviselőtől is. Az egy birtokos által bírható szavazatok számát az egyesület 20%-ban véli megállapítandónak, az állandóan külföldön lakó birtokosok választójogát felfüggesztendőnek tartja, viszont a választás és választhatóság kiterjesztését kívánja a nem okleveles, de alaki képesítés hiánya alól fölmentett és gyakorlati gazdatiszti vizsgát tett gazdatisztekre is. A fizetendő kamarai illetékre nézve a választmány a törvényben nemcsak a megállapítható maximumot, hanem a minimumot is kifejezendőnek kívánja.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület f. hó 12 én d. e. 11 órakor igazgató-választmányi ülést tartott Esterházy László gróf elnökletével. Tárgyalván a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslat-tervezetet, elhatározta, hogy felkéri a minisztert, miszerint javaslat 4. §-át úgy változtassa meg, hogy mindazon vármegyékben, melyekben a kellő szellemi és anyagi feltételek megvannak, állíttassék fel mezőgazdasági kamara, azokban a vármegyékben pedig, ahol ez szellemi, vagy anyagi, vagy nemzetiségi szempontból nem lehetséges, ott több vármegye vonassék össze egy kamara kerületébe, úgy hogy ezek a kamarák a többivel lehetőleg minden tekintetben egyenlők legyenek. Az országos mezőgazdasági kamara felállítását az egyesület szükségesnek nem tartja, hanem kéri, hogy a kamarák a földmivelési miniszter fennhatósága alá soroztassanak. Kívánja, hogy a nem okleveles gazdatisztek közül azok, akik gyakorlati vizsgát tettek, vagy akiket az alaki képesítés hiánya alól a miniszter felmentett, vagy akik az 1900. évi XXVII. t.-cz. életbeléptetése előtt legalább öt évvel a gazdatiszti pályán működtek és a gazdatiszti cím használatára jogosultságot nyertek, valamint a községi jegyzők kamarai tagokul választhatók legyenek. A szavazati jog

úgy gyakoroltassék, hogy 100 kat. hold után egy szavazati jog illesse a gazdákat, de 10 szavazatnál többet senki se gyakorolhasson. S végül kéri, hogy a kisgazdak méltányos és kellő részvételéről is gondoskodják a törvényhozás.

Elhatározta az igazgató-választmány, hogy azon községek kisgazdái érdekében, ahol takarmányhiány van, segítő akciót indít és a földmivelési miniszterhez kérvényt intéz, hogy a gazdak részére szalaz- és etőtakarmányokat kedvezményes áron szerezzen be s a mozgalom vezetésével gróf Esterházy László elnököt és Armos Jenő titkárát bízta meg. Kimondotta az igazgató-választmány, hogy a földmivelési miniszter által készített új hortortörvénytervezetnek mielőbb a törvényhozás elé való terjesztésére a földmivelési minisztert felkéri, a vármegye országgyűlési képviselőit pedig megkeresi aziránt, hogy hassanak oda, miszerint a fent említett tervezet főbb pontjai változatlanul fogadtassanak el. A vármegyei lótenyésztési bizottságban megüresedett alelnöki állásra Esterházy László grófot, tagokul pedig Armos Jenő, Békássy Elemér, Csontos Andor, Farkas Gyula, Hay Antal, Kégl Dezső, Kluge Ferencz, Kommer Gyula, Pap Kálmán, Sárközy István, Széchenyi Viktor gróf, Szitányi Béla, Székely Ferencz, Szuhai Dénes, Tamássy Árpád, Vancsai István és Zichy Rafael grófot választotta meg. A gazdákra sérelmes új ipartörvénytervezet 47., 54. és 166. §-ainak megváltoztatása céljából a földmivelésügyi miniszterhez felterjesztést intéz. Az 1909. évi június havában Budapesten tartandó IV. nemzetközi tejjgazdasági kongresszuson Esterházy László gróf elnök és Armos Jenő titkár által képviselti magát. És végül a GEOSz. f. évi okt. hó 20-án tartandó ülésére az egyesület képviselőiben Esterházy László gróf, Koller Pál, dr. Mandorff Géza báró, Lintner Sándor és Armos Jenő küldettek ki.

A Kis-Küküllővármegyei Gazd. Egyesület folyó évi október hó 13-15-ig az állam, a székelyföldi kirendeltség és az Erdélyi Gazdasági Egyesület támogatásával nagy gyümölcs-vasárral egybekötött vármegyei állapot, termény-, szőlő-, gyümölcs-, bor-, házipari és gépkészítést rendez. A kiállítás kapcsolatban közérdekű gazdasági előadások lesznek tartva, továbbá a vármegyei gazdáknak kendertermesztési és kendergyártási érdekeztetése is a kiállítás kapcsán lesz megtartva.

A Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület legutóbb megtartott igazgató-választmányi ülésén foglalkozott a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslat-tal. A választmány állásfoglalásáról a mezőgazdasági kamarák tárgyában külön nyomtatott véleményt készített, amely kivonatosan a következőket tartalmazza:

A Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület a mezőgazdasági kamarákat csakis vármegyei alapon tartja szervezendőknek, mert egy nagy kerületi kamarába sorozott vármegyéknek érdekei annyira ellentétesek, hogy a kerületi kamaráknál egyöntetű érdekképviselőt szerinte lehetetlen. Nem tartja szerencsésnek az országos mezőgazdasági kamara első szervezéseire vonatkozó intézkedéseit sem és azért a javaslatból a ki-nevezett országos mezőgazdasági kamarát mint felesleges és egyszerűságot sérelmes intézkedést teljesen töröltetni óhajtja. Nem tartja he-

lyesnek Ő Felségének a javaslat §-ai szerinti jóváhagyására vonatkozó intézkedéseit sem. A kamarák egyöntetű sikere céljából szükségesnek tartja azok alapszabályainak egységes megalkotását. Mindezek alapján a Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület csak oly javaslatot tart helyesnek és célravezetőnek, mely a vármegyei rendszeren alapulva a gazdasági egyesületeket kamarákká fejleszteni és az érdekképviselői kérdést ez uton oldani meg.

Munkásügyek. Szociálista mozgalmak.

Mezőgazdasági munkások biztosító szövetei Franciaországban.

A munkásjóléti intézkedések Franciaországban a szociálista szindikátusok és a C. G. T. hazájában ezidőszent különös fontosságúak, mivel csupán az ilyen altruisztikus és filantropikus rendszabályok akadályozhatják meg a szociálisták továbbterjedését.

A munkásbiztosítás terén a kölcsönösségen alapuló intézmények mutatnak fel legeszebb eredményt. A szervezeti eszme az ipari munkások között már régen tért hódított, jelenleg a mezőgazdasági munkások tömörülnek kölcsönösen segélyező egyesületekbe. Különösen két ember nevéhez fűződnek ezek az alkotások; az az egyik Cheysson, aki 1907-ben a „Kölcsönös Biztosítási Liga” gyűlésezen alkotta meg munkásjóléti intézményének alapszabályát, a második de Cornois, kinek műve a „Senlisi mezőgazd. kölcsönös családi biztosító egyesület” néven ismeretes.*

Cheysson szavai szerint az emberi társadalomnak valódi alapja nem az egyén, hanem a család, amely folytonos láncolatában összeköti az egymásra következő generációkat és rövid életű tagjaival a multat a jövővel egyesíti. A kölcsönösségen működő egyesület tagja eszerint szintén a család; a családfő valamivel magasabb járulékot fizetve a betegsegélyező és biztosítási áldásait családjára is kiterjesztheti.

Cheysson és de Cornois rendszere között kiemelendő a különbség, hogy amíg az első csupán a községnek határában belül mozog, a másik az egész kerületet (l'arrondissement) öleli fel; továbbá, hogy amíg az első ipari és mezőgazdasági munkást egyaránt vesz fel a kölcsönösségébe, az utóbbi kizárólag mezőgazdasági munkások segélyezésére alapult.

Ami a két társaság célját illeti, a következő eltérések tapasztalhatók: Cheysson egyesülete „l'Amicale de Chiroubles” a következő célt tűzi maga elé:

1. Beteg és sebesült tagjait gyógyszerekkel látja el,
2. azon tagjainak, akik betéti könyvecské alapján nyugdíjat akarnak élvezni, az „Országos agkori nyugdíjbiztosító pénztárral” szemben közvetlenül jár el,
3. beteg vagy sebesült tagjainak és azok családjainak sürgős szükség esetén különös segélyt nyújt,
4. temetésről gondoskodik.

* Senlis kis városka Oise tartományban mintegy 800 lakossal, régi püspöki székhely. Szerk.

Legjobbak a :: RESICZAI EKÉK, LOSONCZI VETOGÉPEK és KALMÁR-féle ROSTÁK.

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST, V., VÁCZI-KÖRUT 32. SZÁM.

De Co

1. Mu
és nem
munkaké
segélypén

2. cs
segélyt n

3. mu
és pótlék

4. a
özvegyet

5. az
pénztár

6. egy
gott tagj

Amig
asszonyo

férjeik
egyesület

vesz fel
közgyűlés

séget és

Ugyane
járulék fi

családfő

amig Corn

olyan fi

béréhez

szervezet

gazdák (o

nak. Mer

alább évi

minden h

és azok

biztosítási

fizetni, s

szükséglet

E járul

munkás u

fizetendő

messzi já

a közgyű

élve a

szegény

létesült,

sok sok t

A Chey

főbb érde

séget 7 f

beteg kér

a tagok

csekélyeb

akik több

tást azon

ságnak,

meghatáro

a szülés

illeti, azo

betegsége

gyógyszer

tást azon

betegség e

A Senlis

szabályai

sül határo

kénytelen

nap közö

vel együtt

latnak és

munkát

napjától 2

A két e

az agkori

„országos

tett járulé

nois intéz

családfő h

temetkezé

a társulat

adományo

nek. Ezek

szervezett

belépő fö

nek járulé

ban valak

sen, a kö

De Cornois egyesületének feladata:

1. Munkaképtelen tagjainak, továbbá véletlen és nem hivatásukból folyó baleset esetén a munkaképtelenség tartamára bizonyos napi segélypénzt fizetni;
2. családayaknak anyaságuk tartamára segélyt nyújtani;
3. munkaképtelenség esetén különös segélyt és pótlékot adni;
4. a családapá halálával a visszamaradt özvegyet és árvát támogatni;
5. az „Országos aggkori nyugdíjbiztosító-pénztár” betéti könyvecskéje alapján aggkor esetén nyugdíjat biztosítani;
6. egy különös pénztár alapítása által elagott tagjainak rendkívüli segélyt nyújtani.

Amíg az első társulat csupán özvegy és olyan asszonyokat vesz fel tagjai sorába, akiknek férjeik 45 évnél idősebbek, a „de Cornois egyesülete” nő és férfi tagokat ugyanazon alapon vesz fel; az egyedüli különbség az, hogy a közgyűlésen a családfe képviseli jogilag felelősét és kiskorú gyermekeit.

Ugyanez a különbség nyilatkozik meg a járulék fizetésében is. Cheysson terve alapján a családfe fizeti családjaért a részesedési díjat, míg Cornois egyesületében az asszony éppen olyan fizető tag, akár a férfi, csak hogy csekélyebb bérehez képest kisebb a kvótája. Az utóbbi szervezetében a tiszteletbeli tagok között a gazdák (cultivateurs) kivételes szerepet játszanak. Mert amíg egyéb tiszteletbeli tagok legalább évi 10 frank járulékot fizetnek, a gazdák minden hónapban a mezőgazdasági munkások és azok feleségei által fizetett betegségélyző biztosítási járulék egy negyedét kötelesek befizetni, sőt ez a kvóta a betegségélyző-pénztár szükségleteihez képest még fel is emelhető.

E járulékon kívül minden hónapban és minden munkás után aggkor és munkaképtelenség esetén fizetendő segélyek céljából egy frank 50 centimessal járul a betéthez. Ilyen szervezet alapján a közgyűlés szónokának Dedének szavaival élve a nagybirtokosok és a földhöz ragadt szegény munkásnép között erős érdekkapcsolat létesült, melynek fje a birtokos s amelynek sok sok tagja a mezőgazdasági munkás.

A Cheysson-féle betegségélyző egyesülés legfőbb érdeme, hogy az orvosi látogatás költségét 7 frankról 2-re szállította le, sőt ha több beteg kéri az orvost, annak utazási költsége a tagok között felosztván, még ennél is csekélyebb az egyes kiadása. Azon asszonyok, akik több mint egy esztendeje tagjai a társaságnak, rendes lefolyású szülések alkalmával meghatározott segélyösszegekben részesülnek, ami a szülés következtében beállott betegségeket illeti, azokra nézve a segély járulék az egyéb betegségek esetén fizetett összeggel egyenlő. A gyógyszerrel és orvosi segéllyel való ellátást azonban csupán három hónapig tartó betegség esetén igényelheti a tag.

A Sanlis-i kölcsönös biztosító egyesület alapszabályai értelmében a beteg tag addig részesül határozott napi segélyben, ameddig a szobát kénytelen őrizni. A segélyezés ideje 90 és 365 nap között váltakozik. Azon asszony, aki férjével együtt legalább 9 hónap óta tagja a társulatnak és semmi az orvos által titott nehéz munkát nem végezett, a gyermek születése napjától 21 napig napi segélyösszegekben részesül.

A két egyesülés szervezeteinek közös pontja az aggkor esetére fenntartott nyugdíjnak az „országos pénztár”-nál betéti könyvecskére fizetett járulékok utján való biztosítása. De Cornois intézményének egy fogyatékossága, hogy a családfe halála alkalmával nem részesíti tagjait temetkezési segélyben, mert az esetről-esetre a társulat anyagi helyzetéhez képest változó adományok nem tekinthetők biztos jövedelemnek. Ezeket az adományokat egy külön e célra szervezett pénztár nyújtja, mely a társaságba belépő földbirtokosok, gazdák s azok cselédeinek járulékaiból meríti jövedelmét. Hogy azonban valaki a pénztár adományában részesülhessen, a következő feltételeknek kell megfelelnie:

1. Az „Országos aggkori nyugdíjbiztosító-pénztár” betéti könyvecskéjével kell bírnia s abba évenként legalább 6 frankot kell befizetnie.
2. Az illetőnek olyan földbirtokos cselédjének vagy alkalmazotjának kell lennie, aki tagja a társaságnak.
3. Az illetőnek legalább 60 évesnek és legalább 15 év óta tagnak kell lennie.

De Cornois egyesülete végre munkaképtelenség esetén segélyösszeget ad, melynek nagysága az évi bevételek és a tartalékoké összegétől függ.

A közgyűlés a „betegsegélyző” és aggkor esetére biztosító társaságok munkaképtelen tagjainak tagságuk tartamához és a befolyt járulékhöz mért segélyt ad. Sajnos, hogy a munkaképtelenség fogalma nincsen szorosabban meghatározva s bár a társaság közegei ezirányban egyetértőleg járnak el, az osztályozás bizonytalansága sok hátránnyal jár.

Ha a mondottakat összegezzük, azt látjuk, hogy Cheysson egyesülete kezdetlegesebb, Cornois-é tagabb, nagyobb arányú. Összehasonlítva kedvéért megemlíthetjük még a Lotharingiában tehát francia lakosságú, de német uralom alatt álló területen Kapherr báró buzdítására alakult harmadik betegségélyző gazdaszövetkezetet. E szövetkezet tagjai községenként kórház-szobát létesítenek; minden ilyen szobában a legszükségesebb orvosszereket és műszereket tartalmazó szekrény található, az ápolást községenként egy vagy két betegápoló végzi.

A Kapherr-féle szövetkezet, amely különben a berlini „Deutscher Verein für ländliche Wohlfahrts und Heimatspflege” propagandájára vezethető vissza, a fentjelzett betegápoláson kívül még egyéb nemzetgazdaságilag felette fontos célokat tűzött ki maga elé. Így az iszákosság ellen folytatandó küzdelmet, az uzsora kiirtását stb.

A három egyesület egy célt követ, a mezőgazdasági munkás helyzetének javítását, s a városokba irányuló vándorlás megszüntetését. Céljokat preventív eszközökkel kívánják elérni, melyek leghatalmasabbika a társulás, a kölcsönösség, a szövetkezés. (Sch.)

LEVÉLSZEKRÉNY.

Csiga és kerék átmérője. 471. kérdés. Egy 12 méter mély kutat tisztítok s e munka körül felmerült a vita, vajjon kevesebb erő kell-e a kb. 100 kg. iszappal telt veder kihuzására akkor, ha nagyobb a csigakerék vagy ha kisebb? Megjegyzem, hogy a kötelel teljesen a nyíl irányában kell a munkásnak kihuzni, mert közelebb a csigakerék alá nem jöhet a kut feletti nem biztos hid miatt. Egy nehéz szekér kemény alapon kis vagy nagy kereken halad-e könnyebben? B. B.

Felelet a 471. sz. kérdésre. Erő dolgában teljesen mindegy, akár kicsiny a csiga, akár nagy — elméletileg. De miután a kötelhajtás is erőt kíván, természetszerű, hogy a nagyobb átmérőjű csigán a kötelhajtás nagyobb felületre oszolva el, kevesebb felesleges erő kell a teher emelésére. Itt a csapsurlódás is egyenletesebben oszolhat el a csiga lassabb fordulása miatt és a kötelésurlódás is kedvezőbb lesz a nagyobb felfekvő felület miatt s ezzel a teher emelése is előnyösebb lesz. Ezek azonban oly csekély előnyök az egyszerű csigánál, hogy különösen a jelzett esetben nem vehetők komoly számításba.

Ami pedig azt illeti, hogy kisebb vagy nagyobb kereken halad-e a terhes szekér könnyebben, természetesen, hogy a nagyobb kereken. Terhes szekerek alá csak azért tesznek kisebb kereket, mert azt olcsóbban lehet szilárdabban előállítani és nem kell a terhet oly magasra emelni, mint a nagykerékű szekérnél.

i. S. P.

Széna izletesebb tétele. 472. kérdés. Mi lehet az oka annak, hogy elsőrendűnek látszó, vékonyszálú, szárazon betakarított széna az ökröknek nem izlik és nem táplálja őket kellően,

holott a lovaknál jól beválik? Micsoda eljárással lehetne még az ökrökre is fokozni izét és tápláló erejét? BHK.

Felelet a 472. sz. kérdésre. Kérdésre nem tudunk látatlanban határozott feleletet adni, mert annak, hogy míg a lovak jól táplálkoznak a kérdéses szénával, addig az ökrök kelletlenül eszik, különféle okai lehetnek; ilyen pl. a magyar marha finyas természete, mely a nyugati marhánál sokkal csekélyebb mértékben észlelhető, továbbá, hogy a ló a keményebb, a marha a lágyabb szénát szereti jobban; a savanyu szénát pl. a ló inkább eszi, mint a marha; azután, hogy a ló bizonyos szagos füvektől nem idegenkedik annyira, mint a marha, stb. A szénát különféleképp tehetjük a marha számára izletesebbé, gyakran már avval, hogy sós vízzel lelocsoljuk, vagy hogy szeckává vágjuk, s különféle előkészítéseknek vetjük alá, pl. pároljuk, fűlesztjük, melaszoldattal itatjuk át, stb.

Cselkó István.

Sörárpatermésünk értékesítése. 473. kérdés. A „Köztelek” 69. számában közölt adatok szerint a világárpatermés 21 millió méter-mázssal több, mint tavaly volt, míg nálunk 2 millió méter-mázssal kevesebb termelt, mint tavaly. Az árpa áralakulására nézve azonban nagyon érdekes volna tudni, hogy a fenti többlet hol termelt? Mert ha például a Német-birodalomban — különösen Angliában vagy Bajorországban — ugy további sörárpakivitelünk nehézségekre ütköznék, míg ha Oroszországban vagy az Egyesült-Államokban, hol jó sörárpa nem igen terem, lett volna többlet, úgy az a mi sörárpánk árát aligha befolyásolná. Különösen érdekes volna azt tudni, hogy Anatóliának (ázsiai Törökországnak) mily termése volt az idén, mert állítólag az anatóliai árpa néha nagyon jól sikerül, mint ilyen, az olcsó viziuton Angliába és Németországba exportálják és a pozsonyi árpavásáron részt vevő árpavevő állítása szerint 1907. decembertől 1908. tavaszáig a sörárpa 4 koronás árcsökkenését éppen az anatóliai árpa megjelenése okozta. B. S.

Felelet a 473. sz. kérdésre. A világtermésnek egyes országok szerinti részletezését minden nagyobb napilap hozta és ezért mi csak a végeredmények közlésére szorítkoztunk, melyek szerint az összes árpatermés ugyan 21 millió méter-mázssal több, mint tavaly volt, de miután kevés volt az átmeneti készlet, a több termés dacára a szükségleti hiány még mindig körülbelül 6 millió, a közös vámterület hiánya pedig körülbelül 2 millió méter-mázsa.

Ami Anglia és Németország termését illeti, Angliában ez idén 14'40, 1907-ben pedig 16'30 millió méter-mázsa árpa termelt; Németországban pedig 23'5 millió méter-mázsa a tavalyi 21'1 méter-mázssal szemben. Németországban tehát a termés sokkal kedvezőbb volt, de az árpa szeme lapos és könnyű, úgy hogy nagyon kevés a sörárpa. A beviteli szükséglet Angliában 13—14 millió, Németországban pedig 22—23 millió méter-mázsa. Ezzel szemben a Török-birodalom kivételi feleslege csak másfél (1½) millió méter-mázsa és így csak nagyon csekély szerepet játszhatik a sörárpaárak alakulásában. A legnagyobb feleslege, 28—30 millió méter-mázsa, az Oroszbirodalomnak van és mert állítólag a takarmányárpa csekélyebb vámtétele alatt nagyon sok sörfőzésre is alkalmas árpát visznek be Németországba, ez a visszaélés mindenesetre tetemesen csökkentheti a mi árpaárainkat; az anatóliai árpa azonban ma még aligha lehet komoly konkurencsunk. M. T.

Rétöntözés ártézi kut vizével. 474. kérdés. A kezelésem alatti gazdaságban egy tagban 300 hold nagyrészt erősen szikes kaszáló van, mely az idei aszályos évben is semmi szénát sem termelt; ártézi kutak létesítésére gondolkunk ezen kaszálókra, melyek által termelést érhetnénk el ezen normális időjárás mellett kitűnő szénát termő kaszálón. Kérem, hogy hol van felállítva ártézi kut tisztán kaszáló öntözésére? Sz. S.

Felelet a 474. sz. kérdésre. Artézi kutból való öntözésre szikes területen Tallán Béla volt földművelésügyi miniszternek törökkanizsai birtokán láthatni példát, hol mintegy 20 holdnyi terület és 7 holdnyi halastó lesz vízzel ellátva artézi kutból.

R. V.

Istállótrágya a földbirtok tartozéka. 475. kérdés. Folyó évben vettem egy birtokot, amely birtok bérbé volt adva. A bérlőtől én vettem át, még a bérlő lejárt előtt; a trágyát, amit termelt, a birtokról eladni nem volt szabad és most tölem a trágyáért fizetést követel. Van-e oly kuriai döntvény, mely azt kimondja, hogy a trágya a birtok tartozéka, fennforog-e nálam ezen eset és melyik a kuriai döntvény száma?

H. J.

Felelet a 475. sz. kérdésre. Kuriai határozat száma: 1902 G. 362. Eszerint a határozat szerint, ha csak a szerződés a bérlőt erre fel nem jogosítja, Önnel szemben nem lehet követelési joga. Itt közöljük a határozatnak szó szerinti részét:

„Alaptalan a felperesnek az a felülvizsgálati panasza, hogy a felelőbíró bíróság annak az anyagi jogszabálynak sértésével utasította el felperest a keresetben 8., 9., 10., 11. és 15. tételek alatt követelt trágya kiadása vagy értékének megtérítése iránt támasztott keresetével, amely szerint senki más kárával nem gazdagodhatik. A felelőbíró bíróság magáévá tévén az elsőbíró ítéletének tényállását, azt állapította meg, hogy felperes azt az ingatlant, amely az ő fiának tulajdona volt és amelyet az alperes az 1899. évi augusztus 21-én tartott bírói árverésen megvett s 1899. évi december 12-én vett bírói bevezetéssel birtokba, haszonélvezői jogon használta, továbbá, hogy a keresetileg követelt trágya a birtokon természetesen módon állított elő. Minthogy pedig a mezőgazdaság céljára szolgáló földbirtokon való okszerű gazdálkodás követelménye az, hogy a természetesen előállított trágya magán a földbirtokon használtassék fel: mint-hogy továbbá a földbirtokon termelt trágya nem olyan haszna és terméke a földbirtoknak, amelyet a haszonélvező a haszonélvezeti jog megszüntekor saját külön céljaira felhasználni jogosult volna, hanem azt a haszonélvezeti jog megszüntével a birtokon visszahagyni tartozik: ennél fogva nem sértette meg a felelőbíró bíróság a mások kárával való gazdálkodás meg nem engedésére vonatkozó anyagi jogszabályt azzal, hogy felperest a trágya kiadása iránt támasztott keresetével az 1881. évi CX. t.-cz. 149. §. alapján elutasította.”

V.

Takarmány mily távolságban helyezhető el az épülettől. 476. kérdés. Van-e valamely általános érvényű határozat vagy rendelet arra nézve, hogy a falun kívül mily távolságnak kell lenni a szalmakazal és a gazdasági épület között? Továbbá követelheti-e a földesur bérlőjétől, hogy még ezen legkisebb távolságon túl is helyezze el szalmáját arra való tekintettel, hogy a biztosítás díját ő fizeti és így még ha meg is kapja tűz kiütése esetén a biztosítási díjat, mindenesetre kárt szenved, mert a díj nem fedezheti a teljes helyreállítás költségeit.

E. A. K.

Felelet a 476. sz. kérdésre. Az 1869. évi 3365. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében a takarmányok és természetmennyek összehalmozása a házak között korlátozandó. Azonban a távolság meghatározása a község vagy törvényhatóság hatáskörébe van utalva s erről külön alkotott szabályrendelet írja elő a tudnivalókat. Az érvényben lévő szabályrendelettel eiterőleg joga van a földesurnak arra, hogy a bérlői feltételek megállapításakor a bérlői szerződésben a takarmány lerakását a szabályrendeletben meghatározottnál nagyobb távolságra kikösse, mely esetben ezen megszorításnak előre megállapítottnak s mindkét szerződő fél részéről elfogadottnak kell lennie már a bérlői szerződés megkötése alkalmával. A bérlő tartama alatt a bérlő nem köteles az időközben felmerült s a birtokhasználatra kiterjedő korlátozásokat elfogadni.

Hollady Nándor.

Nemes fűz ültetése árok partján. 477. kérdés. Bérlőtemben van tíz kilométer hosszú részben utmenti és belső árok. Őszi kitisztítás után szeretném jobb fűzesszövel egy oldalát beültetni. Kérdem, sikerülhet-e olyan helyen a fűztermesztés, ha az árkokban leginkább csak tavaszsal van víz és akkor sem sok, milyen fajok ültetendők homokos vegyületű talajba, honnan szerezhetők be, mikor kell ültetni és hogy lehet-e az államtól ilyen dugványokat díjmentesen kapni?

R. J.

Felelet a 477. sz. kérdésre. Az árok földhányásán, mivel az forgatott föld, a kosárvessző beültetése sikerrel járhat. Igyekeztek egymástól 30—35 cm. távolságban két sort ültetni, a sorokban a dugványokat ugyanolyan távol rakva egymástól. Kapálás által a vesszők talaja mindig tisztán tartandó a gáztól. A többire nézve ajánlom Molnár István *A nemes fűz termelése* cz. füzetét, melynek ismertetését a *Köztelek* Erdészeti és faültetés rovata alatt találja.

Földes János.

Vizmosások megkötése. 478. kérdés. Követelheti-e a földesur bérlőjétől, hogy a mezőn keletkező vizmosásokat betömösse, ha erről a bérlői szerződés egyáltalában nem emlékszik meg, holott igenis a bérlő köteletségévé teszi az utak kavicsolását, sánczok tisztítását, hidak fenntartását stb. Amennyiben pedig még a bérbeadás előtti időből eredő ilyen szakadékok vannak, nem lehet-e a bérlőnek azok betömését követelni vagy legalább azok továbbterjedésének megakadályozásáért a kötelezettséget áthárítani, illetve a költségeket ráronni.

A. K.

Felelet a 478. sz. kérdésre. Hogy a bérlő vizmosások betömésére, jobban mondva megkötésére kötelezhető-e, attól függ, hogy a haszonbéri szerződés a birtokálladék visszaszolgáltatására nézve mit köt ki. Rendszerint azt kötik ki, hogy a bérlő a birtokot oly állapotban tartozik visszaszolgáltatni, mint amily állapotban ő azt átvette. Hogyha tehát bérlői ideje alatt új vizmosások keletkeznek, ezt ezen kikötésnél a bérlő megakadályozni köteles, különben jogában áll bérbeadónak ezt a bérlő költségére megtéríteni.

Ellenben a bérlő átvétele előtt létezett vizmosások megkötésére a bérlő nem kötelezhető, ha a szerződés ezt külön ki nem köti s azért legjobbnak vélem, ha a régi vizmosásokat a

bérbeadó saját költségére megkötésére és a bérlőt a szerződéshez csatolandó pótlékban arra köteleznék, hogy új vizmosások keletkezéséért ő a felelős. Tehát az ő kötelessége új vizmosások keletkezését megakadályozni.

Hensch Árpád.

Vetősántás előtt vagy után szórassuk-e el a szuperfoszfátot? 479. kérdés. Ha a vetősántást 15 cm.-re végeztem, a szántás előtt vagy után szórassam-e el a szuperfoszfátot? Utóbbi esetben használhatom-e a tárcsás bironát?

D. F.

Felelet a 479. sz. kérdésre. A szuperfoszfátot az őszi alá mindig a vetősántás előtt kell elszórni. Az nem baj, hogy a szántás a közönségesnél mélyebb, mert a buza gyökerei rövid idő alatt lekerülnek abba a rétegbe, ahová a szuperfoszfát került.

Cs. S.

Baromfiak betegsége. 480. kérdés. Baromfiállományom orpingtoa magyar keresztes, kacsaaim magyar fajták; mindkét féleségnél néhány nap óta következő betegség uralkodik: először vagy megsántul vagy megvakul, begyük puffadt, nem emészt, tollazatuk borzas, kakasoknál a taraj megkékül, így tengődik néhány napot, aztán kimul. Van példány, mely látszólagosan kigyógyult, de 2—3 nap múlva újra megbetegedett. Olaim tégasak, tiszták, eleségük ocsu. Kérem a betegség nemét és az ellene mivel való védekezést tudatni.

R. S.

Felelet a 480. sz. kérdésre. Az előadottak után ítélve még megközelítőleg sem lehet a betegséget megállapítani. Ily esetben tanácsos lett volna elsősorban a legközelebbi állatorvost oda hivatalni, aki a betegség mivoltát könnyen megállapíthatja volna s bizonyára a baj elejét vette volna, míg így az csak mindjobban el fog harapódzni. Tessék tehát sürgősen állatorvost hivatalni. Mivel a baromfibetegség bizonyára járványos és fertőző baj, az állatorvos oda hívása törvényileg kötelező is.

bl.

Hitközségi párbértartozás lerovása. 481. kérdés. Gazdaságomban néhány róm. kat. cseléd van alkalmazva, akiktől a községi róm. kath. lelkész egyházi adó fejében termény és pénzbeli fizetést követel, azonban nevezett cselédek ezen fizetést nem akarják fizetni és így egy pár évi egyházi adóval hátralékban vannak. Most felszólít engem a róm. kath. lelkész, hogy ezen egyházi adótartozásokat 8 nap alatt fizessem ki, mert ellenesetben engem perel, mint aki cselédeknek egyházi adójáért a felelős. Kérdem, beveheti-e az egyház rajtam ezen adómet?

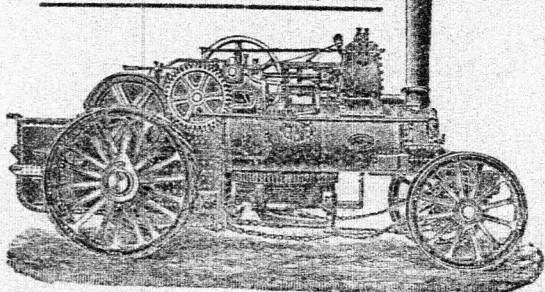
M. D.

Felelet a 481. sz. kérdésre. Az egyházi adó, a felvetett kérdésben helyesebben párbértartozás csakis törvényszerű és jogerős egyházközségi határozaton alapulhat. Ezen határozat rendszerint megállapítja a fizetési módokat s ezek között azt is, hogy a gazda köteles-e cselédjének párbértartozását leróni.

A peres kérdés elintézése a járási főszolgabíró hatáskörébe tartozik s azon esetben, ha a cseléd helyett a gazda lenne kötelezve a párbér lerovására, az esetben feltétlenül fennmarad azon joga, hogy a cseléd béréből a lerovott párbér ellenértékét levonhassa. A cselédek a párbértartozás lerovását nem tagadhatják meg,

BOROSZLÓ ■ ■ ■ BUDAPEST

Közeleművek árok és szelvény falótelek.

Elsőrangú külföldi és magyarországi referenciák.

Teljes gőzeke-készleteket és gőz-utihengereket

legtökéletesebb kivitelben szállít

KEMNA J. gőzeke- és gépgyár ■ ■ ■ Magyarországi igazgatósága
BUDAPEST, IV., Kossuth-Lajos-utca 8.

az illető lelkész annak közadók módjára való behajtását jogosítva van kérelmezni.

Hollady Nándor.

A mezőgazdasági kamarák és a gazdatisztek.

Bernát István, a Magyar Gazdaszövetség igazgatója és Rubin Gyula, az OMGE. igazgatója a földmivelésügyi miniszter megbízásából nemrégiben készítették el a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslat előadói tervezetét, mely a megalakítandó mezőgazdasági kamarák célját és szervezetét szabályozza.

E tervezetet lapunk olvasói már ismerik és így csak annak a gazdatisztek választói és választási jogával kívánok foglalkozni. A tervezet ugyanis erősen korlátozza a gazdatisztek szereplését, mert csak okleveles gazdatiszteknek biztosít egy-egy szavazati jogot, míg ezzel szemben az összes birtokosok (a kisbirtokosok községi testületekbe tömörülve) választói jogukat az érdekeltégarányában — egy birtokos azonban legfeljebb az össz szavazatok feléig — gyakorolhatják, a kataszteri birtokjövedelem bizonyos minimuma szerint megállapítva. Hogy a birtokminimum mekkora legyen, azt a tervezet ugyan nem állapítja meg, de hacsak a tulajdonképeni 10—100 holdas kisbirtokosokat a szavazási jogból kizárni nem akarják, a kataszteri birtokjövedelem minimuma szerint oly birtokosok gyakorolhatnak többszörös szavazati jogot, akiknek szaktudása még csak meg sem közelítheti azon — habár nem okleveles — gazdatisztekét, akik évtizedek óta nagy gazdaságok okszerű vezetésében és a szakműveknek itt mellőzhetlen tanulmányozásával fejlesztették szakismereteiket. A mezőgazdasági kamarák megalkotásánál azonban elsősorban a szakembereknek kell érvényesülési tért engedni, akik nagyobb tudásuk révén a szavazó kisgazdaközöniséget felvilágosítják és elhatározásában irányítják. Az előadói tervezet tehát nagyon helyesen a lelkészeknek, tanítóknak és más gazdasági szakmabeli embereknek is választói jogot biztosított, mert hiszen ezek a népvezetői. De éppen ezért ki kell terjeszteni a gazdatisztek választói jogát is, mert utóvégre is ma még néhány földbirtokostól és haszonbérletől eltekintve, a gazdatisztikar a magyar gazdatisztadalm legszakképzettebb és legintelligensebb eleme. E körülmény indított arra, hogy mint vérbeli gazdatiszt, lapunk főszerkesztőjének és Bernát István, a Magyar Gazdaszövetség nagyérdemű igazgatójának előadói tervezetere a következőkben indokolt módosítási javaslataimat e helyen is előterjeszsem.

A tervezet 12. §-a szerint a szavazati jogot a földbirtokosok az érdekeltég arányában gyakorolhatják, mely a kataszteri tiszta jövedelem bizonyos minimuma szerint állapítandó meg. A földbirtokosokon kívül azonban egy-egy szavazati joggal bírnának mindazon földbérlők, akik a legkisebb érdekeltégi foknak megfelelő kataszteri jövedelmű birtokot bérelnék, az okleveles gazdák, erdészek, állatorvosok, lelkészek, tanítók, gazdasági egyesületek, gazdakörök és gazdasági célú szövetkezetek egy-egy hivatalnokai.

Mezőgazdasági kamarai beltáglal pedig a 13. §-szerint megválaszthatók a legalább 30 éves oly földbirtokosok és haszonbérlet, akik birtokának vagy bérletének kataszteri tiszta jövedelme megüti a 12. §-ban említett érdekeltég legkisebb fokát, a mezőgazdasági tanügygyel leg-

alább tíz év óta foglalkozók, az okleveles gazdatisztek, erdészek és állatorvosok, kik a gyakorlatban legalább tíz év óta működtek, a gazdasági egyesületek, szövetkezetek és társulatok tisztviselői, mező- és erdőgazdasági szaklapok szerkesztői, kik e pályán legalább tíz évet töltek és végül azok, akik a mezőgazdasági kamara részéről, a földmivelés körül szerzett érdemeik elismerésül, a választhatóságjal felruháztattak.

A tervezet intézkedései a gazdatisztek választási és megválaszthatási jogát illetően nem elég világosak. A választói jogosultak sorába ugyanis csak az okleveles gazdákat veszi föl, tehát ezek közé sorolandók az okleveles gazdatisztek is. Mellőzi azonban vagy legalább is nem említi fel a bár nem okleveles, de gyakorlati gazdaszti vizsgát letett és azon kiváló gazdatisztek, akiket az 1900. évi XXVII. törvényezikk 25. §-ának utolsó bekezdése értelmében a szakirodalom vagy a gyakorlat terén szerzett érdemeikért, a földmivelésügyi miniszter az alaki képzés hiánya alól fölmentett. Mellőzi végül az összes jelesebb gyakorlattal bíró gazdatisztek, akik diploma nélkül is bizonyára magasabb klasszisu gazdasági tudást képviselnek, mint az okleveles erdészek, tanítók, szövetkezeti hivatalnokok stb., akik hivatásukra nézve a legtrikább esetben szakképzett gazdák is egyuttal.

E hiányos meghatározás nagyon feltűnést keltett az összes gazdatisztek körében. Magam is érdeklődtem e dolog iránt s a legilletékesebb körökből azon felvilágosítást kaptam, hogy a törvényjavaslat tervezői az okleveles gazdák közé számítják a gyakorlatilag vizsgázottakat letett és az alaki képzés alól fölmentett érdemes gazdatisztek is, mert hiszen az utóbbiakat az 1900. évi XXVII. t.-czikk 25. §-ának utolsó fejezete, a gyakorlatilag vizsgázottakat pedig az 1904. évi 96.001. sz. miniszteri rendelet az oklevelesekkel egyenjogusítja. Itt azonban bizonyos tévedés forog fenn. Az t. i., hogy a jelzett miniszteri rendelet értelmében a gyakorlati szakképzést letett gazdatisztek csak az említett törvényezikk 25. és 27. §-aiban felsorolt hivatalviselési és címhasználati tekintetben egyenjogusítja az okleveles gazdatisztekkel, de nem a politikai jogokban, amilyen pl. a diplomás embereknek biztosított kétszeres adó felszámítása. A mezőgazdasági kamarák választói joga teljesen azonos az előbbivel, tehát a törvényjavaslat világosabb meghatározása nélkül a gyakorlati vizsgát letett gazdatisztek szavazási joga nagyon is kétségbe vonható. Mivel pedig én a magam köréről a nem vizsgázott, de önálló hatáskörben nagyobb gyakorlatot szerzett gazdatisztekre is kiterjesztendőnek vélem a választási jogot, a következőkben tartom kívánatosnak az előadói tervezetben a gazdatisztek választói jogának meghatározását.

Választói jogosultsággal bír:

1. Minden okleveles, az alaki képzés hiánya alól fölmentett és a gyakorlati gazdaszti vizsgát minősítő bizonyítványt nyert gazdatiszt.

2. Mindazon nem okleveles gazdatiszt, aki az 1909. évi XXVII. t.-cz. életbeléptetését, vagyis 1901. május 1-ét megelőzőleg 5 évvel már gazdatiszt volt és azóta állandóan gazdatiszt.

Tehát én a kamarai választói jogot kiterjeszteni óhajtom mindazon gazdatisztekre, akiknek a gyakorlati gazdaszti vizsgázás joga annak idején biztosított, mert nagyon sok olyan érdemes idősebb gazdatiszt van, aki csak idősebb kora miatt nem vizsgázott és akit kizárni a közéleti közreműködésből csakugyan elhibázott dolog volna.

A kamarai belső tagsági helyre való megválaszthatás jogának meghatározását azonban egészben helyesnek és csak annyiban kibővítendőnek tartom, hogy:

1. kamarai beltáglal beválasztható minden okleveles és minden kiváló érdemeit az alaki képzés hiánya alól fölmentett gazdatiszt,

2. oly kiváló gyakorlati gazdatiszt, aki már legalább is 10 évvel az 1900. évi XXVII. törvényezikk életbelépte, tehát 1901. május 1-je előtt gazdatiszt volt, azóta is folyvást a mező-

gazdasági gyakorlat vagy a szakirodalom terén működött és akit az illető mezőgazdasági kamarára kiváló érdemeinél fogva e megválasztásra ajánl.

A gyakorlati szakképzést letett gazdatisztek megválasztási jogát tehát korlátozandónak tartom, mert hiszen a mezőgazdasági kamarákba, mint elsőrendű gazdasági érdekképviseletbe, csak valóban kiváló szakértők választandók be. Nem akarom ezzel a gyakorlati szakképzést letett gazdatisztek szaktudását lekicsinyíteni s tisztelettel adózom mindazoknak, akik meglelt férfi korukban e vizsgáknak magukat alávetették, hiszen éppen jó magam irtam legtöbbet e vizsgák megtartása érdekében. Annyi azonban bizonyos, hogy a gyakorlati képesítőket a miniszteri rendelet sem tekintette a gazdasági akadémiái vagy felsőbb tanintézeti diplomával egyenértékűnek, hogy e vizsgázó bizottság a csekélyebb tudású embereket is átsegítette, tehát tisztán a mezőgazdasági kamarák jussa és feladata kijelölni azon nem okleveles gazdatisztek, akiket a maga körébe beválasztani érdemesít.

A megválaszthatás illetően korlátozását azonban igazolja még az is, hogy még az okleveles gazdatisztek, szaktanárok stb. diplomás egyének megválaszthatása is legalább 10 évi gyakorlattól tétetik függővé, mely körülméből kitűnik, hogy az előadói tervezet csak az igazán alapos szakképzetségi gazdákat kívánja a mezőgazdasági kamarákban való érdekképviselettel megbízni.

A földmivelésügyi miniszter által az alaki képzés hiánya alól fölmentett gazdatisztek azonban szerzett érdemeiknél fogva mind beválaszthatóknak tekintendők.

Ezek a megjegyzéseim a mezőgazdasági kamarákról irt előadói tervezetre és ezeket ajánlom úgy a tervezet szerkesztői, valamint a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Orsz. Egyesületének szives figyelmébe.

Válasz Sztójánovits György br. urnak

a Temesvármegyei Gazdasági Egyesület elnökének, az Első Magy. Gazdasági Gépgyár szántógépe és szelmaprése című cikkére.

Több mint 40 éve foglalkozom a gyakorlati életben a mezőgazdasági gépekkel. Stomfor, a Károlyi uradalomban valóságos gépkezelő állomás volt, ahol nekem jutott a bíráló nehéz szerepe s már 40 év előtt ismertem az akkori legkiválóbb gépujdonságokat a szaklapokban.

Saját gazdaságomban gazdasági gépeimet magam alakítottam át s a sátoralajuhelyi gazdasági kiállításon 1877-ben aranydíszoklevelet nyertem ezen átalakításokért.

Azóta is nagy előszeretettel foglalkozom a gazdasági gépekkel, főleg azok újításával.

Jelenleg pedig mint az „Agrókultúra R.-T.” elnöke, a gazda rezsijének spasztását biztosító, legújabb és legjobb gazdasági gépeknek a bevezetését tüztem feladatunkká. Csak azt akarom ezzel mondani, hogy sem ujoncz, sem laikus nem vagyok s ha egy-egy gépről írok vagy azt ismertetem, nem „futólagos megfigyelés”, hanem alapos megfigyelés alapján írok. Mindenesetre helyes, hogy egy gépnek kipróbálása és minden hátrányának megállapítása hosszabb időt igényel; ellenben a hiányok felismerése a szakértő előtt nem kíván ilyen hosszú megfigyelést.

A sorok között a báró gazd. egy. elnök ur — felületességgel vádol. Ezzel az állításával nem az általam ismertetet tényekre támaszkodik, hanem: saját feltevéseiből indul ki. Szerinte nem is a tarlóhántás a fő czéja egy gőzekének. Galánthán pedig az E. M. Gazd. Gépgyár — expressis verbis — uti mozdonyos hét testü ekejével: a tarlóhántást — akarta bemutatni, ami neki nem sikerült. Ma, hogy gőzzel tud szántani, — talán még sem ujdonság, . . . s ezt bemutatni mar nem kell.

Nemcsak én, hanem az ott egybegyűlt 200 gazda, velem egyetértőleg, láttuk azt és kon-

statáltuk is, hogy a hét vasból öt vas egyenlő barázdát hagyott maga után, de a két szélső vas után magasabb és rögesebb magház vagy barázda maradt.

Ezt elvitatni vagy meg nem történné tenni sehogyan sem lehet. Hogy mi történt Galánthán, csak az bírhatja el, aki ott volt. Hogy mi történt Germánban, az magánügy, az nem érdekelhet sem engemet s talán a „Köztelek” olvasóit sem, vagy legalább is ezen kérdésben döntő nem lehet.

Ami most már a szalmaprést illeti, nem az a kérdés, vajjon a Temesvármegyei Gazd. Egyes. elnöke osztja-e az én véleményemet, hanem az, vajjon amit a szalmapréről megírtam, úgy történt-e vagy nem.

A báró egy. elnök ur maga is beismeri, hogy „nem tanácsos a töreket a szalmába bekeverni”.

Galánthán pedig éppen ez történt, csak hogy rosszul sikerült ez is.

Én tehát csak a tiszta valóságot írtam meg, amit megírni minden körülmények között lelkiismeretességem, az ügy fontossága és régi gazdai írói hírnevem parancsolja, mert valótanságot nem írok meg a világ minden kincséért.

A báró gazd. egyes. elnök ur azzal is igyekszik a szalmaprés jószágát emelni, hogy a D. Ldw. Gesellschaft első díjával tüntette azt ki. Én pedig azt sugom — sub rosa — meg a báró gazd. egy. elnök urnak, hogy a lundenburgi czukorgyári gazdaságban, melyet egyik legkiválóbb mintagazdánk kezel, aki valóságos géphérosz, éppen ezen, az elnök ur által annyira védett szalmaprést összepakoltatta, működését beszüntette s a gazdaságból kidobta. Én komoly kötelességemnek ismerem minden magyar és hazai gépgyártmányt propagálni, ha az arra érdemes. Egyébként minden gézeke s minden gőzerővel vagy motorral hajtott szántóeszköz hamarosan és egyszerre le fog tűnni, mihelyst a „Közeghy-féle gözkaplót” a gazdaság közönség meglátta, amely valóban az egész világon forradalmat és egy új és jobb korszakot fog biztosítani a talajművelés terén. Ezért a tökéletlen és nem sikerült gépek használatát és dicséretét én szívesen átengedem s magam részéről amit írtam vagy mondtam, a meghatározottabban fenntartom. *Löherer Andor.*

Telepítések Poroszországban.

(A földművelésügyi miniszter szakudósítójának jelentése.)

Lakottá tenni olyan földterületet, melyet önként meg nem szállott senki, vagy nem ok nélkül hagyott el a lakosság, mindig nehéz feladat volt s mindig nehezebb feladat lesz, bár évezredek óta foglalkozik vele az emberiség. A XIX. század szelleme megszüntette a kényszertelepítéseket s a XX. század félig tehetetlenül áll a mezőgazdasági munkahiány veszedelmével szemben, mely a termelést fenyegeti.

Hatalomszóval ma már a munkást a földhöz kötni nem lehet. Egyéni érdekeinek, vágyainak különféle szálait kell kötélekké fonnni, hogy öt lakóhelyéhez fűzzük. Minél inkább halad a közművelődés a nép alsó rétegeiben, annál több szálból kell összefonni a rögzítő bilincset, annál erősebbnek és annál könnyebbnek kell annak lennie. Ha terhét érzi, le is rázza azt magáról.

A régi telepítések munkáját megkönnyítette a telepes igénytelensége, korlátolt egyéni szabadsága, szűk látóköre s a fegyelem szigora; az új telepítéseket évtizedről évtizedre nehezíti a kulturális fejlődés, az igények növekedése, a szociális eszmék terjedése, az egyéni szabadság korlátlansága, s azok a kecsgetető kilátások, melyek a gyors vagyonszerzés lehetőségével biztatják és elvándorlásra ösztönzik a munkást. Régebben sem a város, sem az ipari foglalkozás, sem az idegen világrész csábító ereje nem kockáztatta a telepítés sikerét.

Alkalmas területen alkalmas emberanyaggal célhoz lehetett jutni s ha mégis meghiusult a telepítési kísérletek legnagyobb része, a siker-

telenség okát vagy a kijelölt területnek, vagy a letelepíteni kívánt emberanyagnak alkalmatlan voltában találták. Rendszerint a terület volt alkalmatlan, vagy vált utóbb azzá. Hiányzottak a jövő fejlődés föltételei. De sok esetben az előrelátó gondoskodás hiánya bosszulta meg magát, merőben eltérő irányban alakult a helyzet s néhány évtized múlva nem volt a telepítvényből haszna senkinek.

A brandenburgi nagy választófejedelmet, aki a XVII. században nemcsak a francia bevándorlókat látta szívesen, de a Német-öldről is telepített be számos gazdálkodót, a bevándorlók szíves látásában utódai is követték. Az északkeleti porosz tartományok népessége nagyon gyér volt s magában Brandenburgban is sok a műveletlen terület s a föld népe inkább szláv, mint német.

Tömeges volt a külföldiek beözönlése különösen 1732-ben, mikor nem kevesebb mint huszezer salzburgi német talált otthon porosz földön. Ezek legnagyobb része Ostpreussen és Litau tartományokban telepedett le.

Nagy Frigyes közel félszázados uralkodása alatt háromszázezer bevándorlót telepített le Poroszországban s előszeretettel gondoskodott róluk. Halálával azonban véget ért a telepítési akció és lezárult annak régi korszaka. A francia forradalom szele elfújta a gazdasági politikát, az individualizmus lépett előtérbe. Poroszországban közel negyven esztendőn keresztül teljesen szünetelt a telepítési akció.

A múlt század harminczas-negyvenes éveiben indult az meg újból nemcsak állampolitikai, hanem agrárpolitikai szükségesség következtében. A keleti tartományokban a volt zsellérségnek az a része, mely földhöz nem juthatott, vándorbotot ragad s ezenfölül mind nagyobb mérvet ölt a Sachseingängei, a munkás-elemnek az intenzivebben gazdálkodó s jobb napszámot fizető vidékek felé való húzóda, mely miatt az Elbe folyótól keletre eső tartományokban a nagybirtok helyzete kritikussá vált.

De elkövetkezett az Amerikába való kivándorlás időszaka is utóbb s Bismarck a neuvorpommerni állami uradalmak parcellálásával kísérletezett. Telepes falukat alapított a kivándorolni óhajtó mezei munkásnép elhelyezésére, de a vállalkozást nem kísérte siker, sőt egyik-másik helyen kudarczczal végződött a telepítés. A forgalomtól távol eső telepesközségek csakhamar elnéptelenedtek s nagy erőfeszítések dacára sem sikerült azokba életet önteni. *A telepesek nem voltak képesek járulékaikat fizetni.* Keresetforrás hiányában megint csak vándorbotot ragadtak s alig maradt hírmondó a régiék közül. Az első telepesek bukása egy időre meg is rontotta a porosz telepítések hitelét.

A Bismarck-féle neuvorpommerni telepítéseknek tagadhatlan hibájuk volt, hogy súlyos terhet róttak a telepesre s úgyszólván környékrelenül hagyták pusztulni a gyengét. De politikai szempontból még ezek a telepítések is sikerültek, mert a gyenge elemet erősebbé váltotta föl s virágzó községeket teremtett. Nagy Frigyes telepítéseit is sokan ócsárolták annak idején; ma már mindenki tudja, mennyit köszönhet e telepítéseknek Poroszország; pedig a zseniális uralkodó csak a harminczéves háboru pusztításait kívánta pótolni, elhagyott falukat népesített be s inkább az adófizetők és az ujonczok számának szaporítására gondolt, mintsem a birtokviszonyok javítására.

A régi porosz telepítéseknél jellegzetes, hogy ott a *fiskális szempont nem játszott szerepet*, míg az újabb porosz telepítéseknél mindig ez a fő szempont. Igaz, hogy a régi telepítésekre kedvezők is voltak a viszonyok. Vallásüldözések és kegyetlenkedések a szomszéd államokban serogestől indították utnak még a vagyonosabb népet is Poroszország felé s a följegyzések szerint a Nagy Frigyes idejében bevándorolt külföldiek két millió tallér készpénzt, haterzer lovat, nyolcezer szarvasmarhát, huszezer juhot s háromezer sertést hoztak magukkal. Annyi mindenesetre ki volt kötve akkor is, hogy egy-

egy telepescsalád az államnak négyszáz tallérnál többé nem kerülhet.

Míg a nagy választófejedelem idejében a vagyontalan telepest bérletre szorították, Nagy Frigyes az örökberlet rendszerét általánosította. Így alapított 900 falut 40,000 nagyobb és 80,000 kisebb telekkel 25 millió talér költségen. A nagyobb telek 10—20 hektár, a kisebb 5—10 hektár volt. Jellemző, hogy a 20 hektárnál nagyobb s az 5 hektárnál kisebb telkek már egy évszázad múlva eltűntek; a legnagyobb ellenálló képességet tehát a közepes nagyságu parasztbirtok tanúsította.

Keleti Poroszországban a kisbirtok tömeges pusztulása a múlt században kezdődött a hatvanas évek elején tetőzött. A nagybirtokosok összevásárolták az eladósodott parasztbirtokot és külföldi vándormunkásokkal kezdték dolgozni. A parasztság pusztulását a zsidók pusztulása követte. Marienwerder, Pózen és Bromberg kormánykerületekben ma fé annyi zsidó sincs, mint amennyi ötven év előtt volt. A zsidók kivándorlását a mezei munkások kivándorlása követte s mialatt nyugati Poroszországban virágzó jólétet teremtett a hatalmas ipari fejlődés, a keleti tartományokban évről-évre rosszabbodtak a kereseti viszonyok.

Vége is nem maradt egyéb hátra, mint folytatni a nagy király munkáját s az 1886 április 26-iki törvény száz milliós alapot bocsájtott a porosz kormány rendelkezésére abból a célból, hogy *lengyelesítési törekvések ellensúlyozására* Westpreussenbe és Pózenbe németeket telepítsen. A törvény végrehajtására épp úgy, mint Nagy Frigyes idejében, telepítési bizottságot szerveztek, mely a múlt év végéig (husz év alatt) 292 millió márkán 3260 km² területű birtokot vásárolt. Irányelve nagybirtokot vásárolni és nagy telepesközségeket alapítani. A föld vetelára persze évről-évre nagyobb. 1886-ban hektáronként 568 márka az átlagár, 1906-ban 1383 márka.

A *telepítési bizottság* (Ansiedlungs-Kommission) a megvásárolt birtokot mindenekelőtt saját kezelésébe veszi, a szükséges meliorációkat teljesíti, a föld minőségét célszerű gazdalkodással s bő trágyázással megjavítja, utakat épít és teljesen előkészíti a talajt a telepítés céljaira.

A *porosz telepítési törvény* rövid és velős. A telepítő kezét nem köti meg, mint a magyar törvény. Irányt szab, de a *részleteket a végrehajtásra bizza*. Az újabb porosz telepítési technika tehát a telepítő-bizottság alkotása. Eszerint a *telepítés főformája* a minden szükséges közzintézménnyel felszerelt *nagyközség s a fejlődés gerince az a kisbirtok*, melyet a birtokos maga, családjának tagjaival mivelhet anélkül, hogy idegen munkaerőre szorulna.

Minden egyes megvásárolt nagybirtokra nézve külön állapítja meg a bizottság a telepítés formáját, a felosztást és a pénzügyi megoldást.

A formára nézve a falurendszer és a tanya-rendszer állanak egymással szemben. Előnyeik és hátrányaik ismeretesek. Amerikában a tanya-rendszer dívik; a porosz tglepítési bizottság közeputat vélt találni a két rendszer között s a *tanyafalut* választotta ideálul. Eszerint a *község a templom körül csoportosított középületekből és munkásházakból áll, melyek mintegy magvát, középpontját képezik s melyeket mindinkább tárguló körben tanyák öveznek.*

Az egyes telephelyek nagyságát illetőleg a *normális kisbirtok*, melyre a telepítési bizottság a *fősúlyt helyezi, 10—20 hektár*. Ennek megművelésénél nem szorul segítségre a birtokos, elvégzi azt maga a családja tagjaival, ökre vagy lova segédelmével. A *nagyobb birtokot illetőleg*, mely az ugynevezett nagy parasztbirtoknak megfelelőleg 120 hektárig terjed, azt a tapasztalást szerezte a bizottság, hogy ebből *minél kevesebb a jobb ott*, ahol mezei munkásban nincs nagy válogatás. A pózeni telepek nagy-parasztjai lengyel munkásokra szorultak.

A féltelkekkel (5—10 hektár) sem voltak a porosz telepítések szerencsések. Ezekben a német elem csakis nagyvárosok közelében bol-

dogul, ha kertgazdaságot üz. Az igénytelenebb lengyel persze feltelken is megél. A féltelkek sűrűn cserél gazdát s csakis átmeneti jellegűnek tekinthető.

A 2-5 hektáros *kézműves-telek* jól bevált; de a 2 hektárig terjedhető *mezei munkástelek* sehogy. Ez utóbbinál aránytalanul nagy az épületfenntartási költség. Mezei munkás azt nem képes fedezni. A telepi ési bizottság 1901 óta maga épít munkásházakat, ad hozzá 1-1,5 hektár kertet, földet és legelőt s bérbe adja vagyontalan mezei munkásoknak. Ez az intézmény bevált.

Ami legkevésbé vált be, az az ugynevezett *maradványföldből képzett s 120 hektárnál is nagyobb birtok* intézménye volt, melylyel leginkább a meglévő urilak és gazdasági épületek kedvéért kísérletezett a birtok fölosztása alkalmából a telepítési bizottság. Az urilak és gazdasági épületek, a nagybirtokhoz való felszerelés romlásba döntötte a vállalkozó urhatnám polgárt, aki zsenri-módra kezdett élni s pár esztendő alatt újra került. Ujabbán eféle fél nagybirtok létesítésétől eltekintenek s az urilakokat jótékony intézetek elhelyezésére használják.

Más szempont alá esik természetesen az a 21 birtok, melynek mindegyike nagyobb ezer morgennél (255 32 hektár) s melyeket politikai szempontból, a német befolyás biztosítására létesítettek.

Husz év alatt (1886-1906) következő arányban jelölte ki a bizottság a telephelyeket:

Hektár	Hely	Összesen ha.	%
0-1	570	334	0,15
1-2	610	862	0,39
2-3	548	1,364	0,62
3-5	643	2,582	1,18
5-10	2416	19,016	8,73
10-15	4315	55,384	25,41
15-20	3772	64,293	29,50
20-25	1305	28,931	13,29
25-50	894	28,348	13,01
50-120	124	8,5-5	3,92
120-	32	8,232	3,78

Általában az a gyakorlat, hogy a telepítésre szánt terület jelentékeny részét nem osztják föl. E tartáskörület egyik fele községi tulajdon lesz, másik fele az állam tulajdonában marad. Így a telepesek *bérelhető földnek* sem lesznek szűkében s viszont a bizottságnak módjában álland a telephelyeket a gyakorlati szükség követelményeihez képest utólag kiegészíteni vagy új helyeket kijelölni.

A telek lehetőleg egy darabban, de ahol a talaj különfelesége követeli, két-három darabban osztatik ki.

Nevezetes szerep jutott az újabb porosz telepítések körül a *járadekirtok* intézményének. Ez bevált s ma már kétségkívül legjobb formája a pénzügyi megoldásnak is.

A pénzügyi megoldásnál két főszempontból indul ki a porosz telepítés. Egyik: *biztosítani az államot, hogy ne károsodjék*. Másik: *biztosítani a telepes bollogulását*. A két érdek összeegyeztetése a főfeladat. A bizottság a telekárakat úgy állapítja meg, hogy elsőbbséget ad az *önköltséget*. Mibe került a terület, ennek előkészítése, a talajjavítás, fölosztás, berendezés, időközi veszteség, középületek, utak stb. s mi ezek mindezeknek összegéből magára a telekre? Ez az önköltség. Ezzel szemben *becslés* után állapítja meg a telek *valóságos értékét*. Ha az utóbbi nagyobb az önköltségnél, akkor a különbözet az állam javára esik, mint haszon. Ha ellenben az önköltség nagyobb, akkor ennek megfelelőleg állapítja meg a telek árát. Itt tehát a fiskális szempont a döntő.

A járadek 50 éves s 3%; bérletnél a haszonbér is ennyi. Ez a bizottság által eszközölt összes telepítések átlagában hektáronként évi 27-41 márká (32 korona 7 fillér). A telepes tartozik a járadek 14-szeresét letétbe helyezni. Ez tíz hektár után 3836 márká (4488 korona)

s az építkezés előhaladásának arányában részletként kapja vissza.

Házának felépítéséhez üres telken 3, már beépített s csupán pótelépítéseket igénylő telken 1-2 szabad évet nyer a telepes. De kap ezenfelül magával hozott vagyona értékének felerészéig terjedhető pótkölcsönt is, melyet husz és fél év alatt 7%-kal törleszt (a kamat ebből 3,5%).

Az építést a bizottság által jóváhagyott terv alapján és ellenőrzése mellett maga a telepes végzi. Téglát, faanyagot a bizottság ad önköltségen. A telepes *nincs sablonhoz kötve*. Olyan házat építhet, amilyent akar, csak abban korlátozzák, hogy agyon ne építse magát. Rendszerint olyan házat épít, amilyen előbbi otthona volt s miután a porosz telepítésekkel az ugyanazon vidékről való embereket nem helyezik el együtt, a telepek nem sablonosak, egyforma épületek unalmas egyhangúsága helyett *változatos szép képet* nyújtanak.

A középületeket, a munkásházakat s a bérbeadott telkek épületeit maga a bizottság építi fel. Eleinte a kiszemelt bérlőkre bízták az építkezést, de ez a rendszer nem bizonyult jónak. A bizottság drágábban épít ugyan, de miután a fenntartás ugys az államot tereli, ez a jobb anyagból, tartósabban épült házak csekélyebb fenntartási költségében megtalálja számítását.

A telepesek építési költségátalaga hektáronként kis teleknél (5-10 h.) 700-500, középteleknél (10-20 h.) 500-400, nagyteleknél (20-50 h.) 400-250 márká. A munkásházak 2700-3300 márkába kerülnek. A legutóbbi 20 év alatt kerek száz millió márká költséggel 35 templom, 23 imaház, 37 paplak, 270 iskola, 300 községház, 210 kocsmá, 11,360 udvar (lakóházzal és gazdasági épületekkel), 258 nagyobb és 39 kisebb munkásház épült.

A telepesül ajánlkozók kiválasztása körül két becses tapasztalás vezérli a telepítési-bizottságot. Egyik az, hogy *esakis az a telepes boldogul, aki a település tényével egy fokkal emelkedett a szociális létrán*, ha pl. a mezei munkás féltelkekhez, a volt kiscgazda (törpebirtokos) egész telekhez jut. Nem boldogul azonban, aki lóról számárra ül és nagyobb keretből kisebbbe kerül. A másik tapasztalás az, hogy *ugyanazon vidékbelieket nem szabad együvé telepíteni*. Minél változatosabb e részben a telep, annál gyorsabban fölvirágozik. Ugyanazon vidékről valók nem tanulnak egymástól semmit, ragaszkodnak jó-rossz régi szokásaikhoz s ezekbe belesavanyodnak.

Indokolt azonban a vallásfelekezeti szerint való telepítés, a templomra, papra, iskolára való tekintetből is, ami súlyos teher a telepesre, ha kevesbed magával kell viselnie.

Telekvasárlásra készpénzen még nem volt eset a porosz telepítésnél. Az *általános szerzési forma a járadek (3%) 50 esztendőre vagy a haszonbérlet 12 esztendőre*. Az utóbbi átmeneti forma a vagyontalan telepes részére, akinek jogában áll a bérletszerződést járadekszerződésre átváltoztatni.

(Folyt. köv.)

Rainprecht Antal.

Mély részvétellel veszszük a hirt, hogy *Rainprecht Antal*, a veszprémi püspöki javak jószágkormányzója, egyesületünknek mintegy két évtized óta tevékeny választmányi tagja, elhunyt. A magyar gazdatársadalom az elhunytban egyik agilis s az agrárérdekeknek mindvégig lelkes harcossal vesztette el, aki a gazdatanácskozásmányokon, kongresszusokon, kiállításokon, versenyeken, bemutatásokon mindenkor tevékeny részt vett s a gyakorlati gazda nagy tudásával, tág látókörével a szőnyegen forgó kérdések tisztázásához vagy dűlőre vezetéséhez mindenkör hozzájárult.

Rainprecht a veszprémi püspökségi javak igazgatását mintegy husz évvel ezelőtt vette át. Az időtájt a püspöki uradalmak elhanyagolt állapotban voltak s a rendszertelen gazdálkodás folytán alig jövedelmeztek. A gazdaságokban az egyensúlyt takarékos gazdasági rendszerével csakhamar helyrehozta, úgy hogy alig néhány évi működés után a veszprémi püspökségi birtokokat egyikévé alakította át a legjobban jövedelmező dunántúli uradalmaiknak. Ily körülmények között nem lehet csodálni, ha az elhunyt *Hornig Károly* báró veszprémi püspöknek bizalmát a legteljesebb mértékben kiérdemelte, úgy hogy a püspök az ő tanácsa meghallgatása nélkül a püspökségi javak semmiféle ügyében nem intézkedett. Rainprecht halála a püspökségi gazdaságok kezelésében szinte póthatlannak látszik.

Rainprecht Antal a gazdasági akadémia s a hohenheimi gazdasági főiskola elvégzése után elsősorban családjának Zirc mellett lévő Antalháza pusztáján gazdálkodott, melyet az ambíciózus fiatal gazda mintagazdasággá alakított át; majd rokona, *Steiner* székesfehérvári gazdaságait kezelte s 1888-ban vette át a veszprémi püspökségi javak igazgatását. Ez időre esik a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület működésének élénkebbé tétele is. Az elhunyt több lelkes gazdatársával az egyesületi működést igyekezett szilárdabb alapokra fektetni. A vármegye elhanyagolt állattenyésztésének fellendítése nevezetes részben az ő érdeme; mint gazdasági egyesületi alelnök, az egyesületnek szinte pótolhatlan vezető tagja volt, aki gazdatársadalmi téren Veszprém vármegyében vezető szerepet töltött be s a vármegyei sajtóban sűrűn megjelent cikkei, melyek közgazdasági kérdésekkel foglalkoztak, mindenkor feltűnést keltenek. Az 1904-ben rendezett veszprémi mezőgazdasági kiállítás rendezési munkálataitól Rainprecht vette ki az oroszlanrészt Paur Ödön titkárral együtt; eszerint a veszprémi gazdasági kiállítás szép sikere is méltán a Rainprecht nevéhez fűződik. Rainprecht azonban nemcsak gazdasági téren, de a vármegye közéletében is előkelő szerepet töltött be. Tagja volt többféle társadalmi intézménynek, városi és vármegyei bizottsági tag s mint ilyen a vármegye vezérszónoka, élénk összeköttetést tartott fenn a vármegye vezető elemeivel, szavának sulya és élénk összeköttetése révén mindenkor jelentékeny szerepe volt a vármegyei közéletben. A Veszprémvármegyei muzeum-egyletben is vezetőszerepet vitt s nagyrésztben az ő érdeme a gyönyörűen berendezett veszprémvármegyei muzeum, melyet Hornig püspök az ő meggyőző javaslata alapján látott el oly gazdag és értékes felszereléssel.

Rainprecht érdemes közéleti munkássága legfelsőbb elismerésben is részesült, amennyiben Ő Felsége a király a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Mint gazda a dunántúli vezető gazdatársadalommal élénk baráti összeköttetést tartott fenn s az 1902. évben Siófokon megtartott kivándorlási kongresszust vezette és rendezte. Veszprémben lévő gyönyörű kastélya találkozó helye volt a vármegye elitejének, mely most egy rokonszeves, minden szép és jóért lelkesedő agilis tagját vesztette el. Rainprecht 64 évet élt. Még egyesületünk tavaszi tanácskozásában több ízben részt vett. Néhány hóval ezelőtt foggyökér gyulladása operálása végett Budapestre jött s bár az operáció sikerült, a betegség csiráját a különben erős szervezetből az orvosi tudománynak teljesen kiküszöbölnie nem sikerült. Halálát özvegyén és két gyermekén kívül nagyszámu barátai és tisztelői gyászolják. Kegyeletteljes részvétellel adozunk a megboldogult rokonszenves, tisztelt egyeniségének.

A földművelésügyi miniszter részvétel. Darányi földművelésügyi miniszter *Rainprecht Antal*, a veszprémi püspök jószágkormányzójának özvegyéhez, férje elhalálása alkalmából következő levelet intézte:

"Fogadják kérem súlyos veszteségéhez őszinte, fájdalmas részvétel nyilvánítható. Az üdvözlőnek halálosan éreztet hazafias támogatását. Es kegyelettel fogom nemes emléket megőrizni."

A miniszter érdemes jószágkormányzójának elhalálása alkalmából kondoleált *Hornig* báró veszprémi püspöknek és fölkérte *Hunkár* Dénes főispánt, hogy a temetésen őt képviselje.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	1971
Dessewffy gróf lemondása	1972
A borérékesítés szervezése	1972
A mezőgazdasági kamarák és a gazdaszövetek	1979
Válasz Sztójánovits György br. urnak	1979
Telepítések Poroszországban	1980
Reinprecht Antal	1981
Külföldi szemle	1973
Gazdatársadalmi mozgalmak	1974
Munkásügyek Szociálista mozgalmak	1976
Levelezekönyv	1977
Vegyesek	1982
Károlyi Sándor gróf szobrának elhelyezése. — Új földmívelésügyi szaktudósító. — Gyászhir. — Országos gyümölcs- és szőlőkiállítás. — Az állatorvosi főiskola megnyitása. — Lóvásárok a Tattersallban. — Osztrák borkereskedők és az aradhegyaljai szőlősgazdák. — Katonai lóárverés. — Tejmunkásképző tanfolyam Kisbéren. — Nemzetközi szövetkezeti kongresszus. — Katonai lóvásár. — Szarvasmarhák és juhok teleteltése. — Gazdasági dátumok. — Országos állatvásárok. — Gózhajózási hír	1983
Kereskedelem, tőzsde	1983
Szerkesztői üzenetek	1984

Károlyi Sándor gróf szobrának elhelyezése. „Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter váratlanul megjelent a mezőgazdasági múzeumban, hogy megtekintse a Károlyi Sándor gróf szobrának tervezett elhelyezését és az azzal kapcsolatos munkálatokat. A miniszter személyesen intézkedett az iránt, hogy a miniszterium részéről szükséges intézkedések megtétele. A Strobl Alajos által tervezett ültő szobor a Vajda-Hunyad vár udvarán, szemben a jáki templommal nyer elhelyezést. Az újonnan masszív anyaggal felemelt jáki templom munkálatait is megtekintette a miniszter. Ezen munkálatok befejezésükhöz közelednek és a miniszter úgy intézkedett, hogy a Károlyi Sándor gróf szobor leleplezése alkalmával már a jáki templom helyiségei is az ünnepelő közönségnek bemutatathatók legyenek“.

Új földmívelésügyi szaktudósító. A földmívelésügyi miniszter *Thán* Albin dr. miniszteri fogalmazót az Egyesült Angol Királyság és Franciaország területére London székhellyel f. évi november hó 1-től kezdve szaktudósítóul küldte ki.

Gyászhir. *Vasary* László, az esztergomi herceggimási uradalmaknak főtisztje szept. hó 10 én 71 éves korában meghalt és 12-én helyezték Esztergomban örök nyugalomra. A megboldogult kiváló mezőgazdasági és közéleti munkásságában szerzett jeles érdemeket.

Országos gyümölcs- és szőlőkiállítás. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület a földmívelésügyi miniszter támogatásával folyó évi szept. hó 27-től okt. hó 4-ig gyümölcsvásárral egybekötött gyümölcs- és szőlőkiállítást rendez Budapesten a városligeti nagy iparsarnokban. A kiállításon részt vehet minden magyarországi termeszítő. Kiállíthatók alma és körte, finomabb, asztali, piaci és gazdasági fajtában, csontbéljas gyümölcsökből szilva és őszibarack, szőlő és pedig csak csomófajták, más különféle gyümölcsök, u. m. dió, mogyoró, mandula, gesztenye, naspolya, berkenye, málna, szamóca, stb. A bejelentések e hó 18-ig az Országos Magyar Kertészeti Egyesület titkári hivatalához (Budapest, IV., Koronaherceg-u. 16.) küldendők be. Egy-egy gyümölcsfajtából 10 drb., szil-

vából, dióból, mogyoróból, mandulából 1 kg., szőlőből pedig legalább 5 fűrt lesz kiállítandó fajtánként. Az eladni szándékozó kiállítók gyümölcsüket 5 és 10 kilós mintakosarakban és ládákban is kiállíthatják. A kiállításon minden gyümölcsfajta szerint számos állami és egyesületi arany, ezüst és bronz érem fog kiosztani. Részletes program és felvilágosítás, nemkülönben bejelentő ívek ugyancsak a fenti egyesület titkári hivatalánál szerezhetők be.

Az állatorvosi főiskola megnyitása. Hetfőn délelőtt volt az állatorvosi főiskola tanévnyitási ünnep. Az ünnepélyen *Darányi* földmívelésügyi miniszter *Óulák* Iván államtitkár képviselte jelen volt a megnyitáson közéletünk több kitűnősége is. *Hutya* Ferencz úr, a főiskola rektora, hosszabb beszéddel nyitotta meg a tanévét. Megemlítette a többek között, hogy a földmívelési miniszter megvásárolta a főiskolával szomszédos Oetl-gyár telkét, ami lehetővé teszi a főiskola kibővítését új intézetekkel. A hallgatók száma négy év óta csökkenőben van, ami azonban természetes következménye a szokatlanul erős emelkedésnek. Hálisan emlékezett meg *Darányi* miniszter támogatásáról s végül szívesen üdvözölte a hallgatókat. Ezután *Marek* József dr. múlt évi prorektor értekezést tartott „Viták kérdések az állati pszichológia köréből“ czímen.

Lóvásárok a Tattersallban. A XL. ősz luxusbólására f. hó 15-ig 117 bejelentő 420 lovat jelentett be eladásra. Bejelentéseket a Tattersall r.-t. titkári hivatala (Kerepesi-ut 7.) még 17-én estig elfogad s előreláthatólag ezidőre a bejelentett lovak száma 450-re fog emelkedni. Az eddig bejelentett lovak használat szerint a következőleg oszlanak meg: 10 négyes fogat, 85 pár hintós kettős, 2 hintós egyes, 80 pár jukker kettős, 11 drb. jukker egyes, 36 hátas, 1 hátas és hámos. A vásár iránt nagy az érdeklődés a külföldön is s így előreláthatólag jó vásár lesz. A díjazás 21-én d. e. 1/2 10 órakor kezdődik. E hó 24-én d. e. 9 órakor kezdődik a m. kir. állami ménestörök szemlefeletti lovainak bemutatása, 25-én d. e. 1/2 10 órakor pedig árverése. Eladásra kerül a mentelepektől 9, Kisbérrel 21, Mezőhegyesről 34, Bábóláról 23 hátasú és Fogarásról 8 kocsiú. Október 7-én d. u. 2 órakor lesz angol telivér árverés, amelyen száznál jóval több telivér kerül eladásra. Október 11-12-13-án ménlokiállítás és vásár tartatik. Valamennyi vásárra felvilágosítással szolgál, bejelentéseket elfogad a Tattersall titkársága.

Osztrák borkereskedők és az aradhegyaljai szőlősgazdák. A bécsi lapokban pár hét óta tendenciózus hírek látnak napvilágot arról, hogy az Arad-hegyalján az idén rendkívül bő lesz a termés. Ennek a híresztelésnek az a tendenciája, hogy az osztrák borkereskedelem így akarja lenyomni a magyar hegyi borok árát közvetlenül a szüret után. Az aradhegyaljai szőlősgazdák Gyorokon a napokban nagy értekezletet tartottak s szóvá tették az osztrák lapok eme híresztelését, mely az osztrák borkereskedelem céltudatosan rossz-hiszemű manőverén alapul. Az értekezleten az összes aradhegyaljai hegyközségek kiküldöttjei részt vettek s megállapították azt, hogy Arad-hegyalján korántsem lesz az idén olyan borterme, mint amilyenről az osztrák napi- és szaksajtó hetek óta beszél. A Hegyaljának mintegy nyolcz nagyobb bortermező községében a közepesnél is jóval alul marad a termés. Az értekezlet elhatározta, hogy a községi előjáróságokat, vármegyei alispáni hivatal, ugyszintén az egyes hegyközségeket felszólítja arra, hogy a községekben hirdetmények és dobszó útján is figyelmeztessék a termelőket arra, hogy az osztrák sajtó révén napvilágra került híreszteléseknek fel ne ijjenek. Együttal pedig felterjesztést intéznek a földmívelésügyi miniszterhez s kéri, hogy a magyar bortermezők kizsákmányolására irányuló ezen rossz-akaratu híresztelésekkel szemben erélyesen lépjen fel. Szóba került az értekezleten az is,

hogy a hegyközségek termelőit tömöríteni kellene közös borkertárak felállítására is.

Katonai lóárverés. F. évi okt. hó 8-án és 9-én a cs. és kir. 4. vonatosztály állományából Budapesten, az Aréna-ut 51. szám alatti szekeresleány udvarán kb. 200 drb. kiselejtezett szolgálati ló fog árverés útján eladatni. Az árverés reggel 8 órakor kezdődik.

Tejmunkásképző tanfolyam Kisbéren. A kisbéri m. kir. tejmunkásképző iskola f. évi tanfolyama nov. 1-én kezdődik, amely 1 évig tart és amelyre 8 ösztöndíjas tanuló fog felvételt. A felvételi feltételek a kisbéri m. kir. állam-ménestörök igazgatóságánál szerezhetők be, amelyhez az 1 koronás bélyeggel ellátott bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezűleg írt folyamodványok legkésőbb ez évi október 1-ig betérjesztendők.

Nemzetközi szövetkezeti kongresszus. A mezőgazdasági szövetkezetek nemzetközi köteleke szeptember 23-án és a következő napokon *Piarsenzában* tartja meg második kongresszusát. A kongresszus egyik főtárgya lesz a beszámoló a mezőgazdasági szövetkezeti ügy fejlődéséről és mai állásáról a kötelekhez legújabb csatlakozóit egyes országokban. Magyarország részéről ennek a tárgynak az előadója *Seidl* Ambrus, az Országos Központi Híveszövetkezet vezérigazgatója; a szerbiai szövetkezeti ügyeket *Avramovic* központi pénztári igazgató ismerteti. Foglalkozik a köteleki nagygyűlés a nemzetközi check és incassoforgalommal, tekintettel a póstatárképzésre; a szövetkezeti statisztika kérdéseivel és a szövetkezeti ellenőrzéssel.

Katonai lóvásár. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület a Temesvármegyei lótenyésztőbizottsággal karöltve f. évi szept. hó 26-án d. e. 8 órakor Temesváron f. évi szept. hó 27-én d. u. 2 órakor Szépfalu községben a cs. és kir. czeplédi II. lovatató bizottság közreműködésével katonai pót-ló (Remondaló) vásárt rendez.

Szarvasmarhák és juhok teleteltése. Az OMGE-t *Lampert* Rezső, *Edelheim* Gyulai Lipót gróf uradalmi jószágfelügyelője arról értesítette, hogy Borsod és Zemplén megyékben lévő uradalmakban hajlandó szarvasmarhákat és juhokat teleteltetésre olyan vidékekről elvállalni, ahol az idén a takarmánytermés silánysága miatt azok ki nem telelhetők. Amidőn erről t. tagjainkat értesítjük, kérjük sziveskedjenek a továbbiakra vonatkozólag nevezett jószágfelügyelő uralommal közvetlen érintkezésbe lépni.

Gazdasági dátumok. Szeptember 18-23. Gyümölcskiállítás Kecskeméten.

Szeptember 20. Üszódíjazás Kékesen.

Szeptember 20. Szarvasmarha tenyészállatdíjazás Tékében.

Szeptember 20. Allatdíjazás Magyaracsen.

Szeptember 20. Tehén- és üszódíjazás Kassán.

Szeptember 20. október 5-ig. Országos kertészeti gyümölcs- és vetőmagkiállítás Szegeden.

Szeptember 20-22. Az OMGE. negyvenedik luxusbólására Budapesten a Tattersallban.

Szeptember 26. Tenyészállatdíjazás Marosvásárhelyen.

Szeptember 27. Üszódíjazás Csákváron.

Szeptember 27. Tehén- és üszódíjazás Gönczön.

Október 1-7. Országos sűrű- és komlókiállítás Budapesten a Köztelek székház nagyertermében. Bővebbet „Köztelek“ 60. számában.

Október 3-6. Baromfi-, gyümölcs-, kertészeti és méhészeti kiállítás és vásár Eperjesen.

Október 4. Mezőgazdasági termény- és állatkiállítás Bálványosváralján.

Október 4. Szarvasmarha tenyészállatdíjazás Gyaluban.

Október 10-12. Országos baromfiállítás, tenyészállatvásár és szőlő- és borkiállítás Temesváron.

Október 11-12. Baromfiállítás és tenyészbaromfi vásár Lugoson.

Október 21. Károlyi Sándor gróf szobrának leleplezése Budapesten.

Október 25-27. Országos baromfiállítás és tenyészállatvásár Sopronban.

November 9-10. Országos tenyészbaromfi vásár Aradon.

Október 8-9. Selejtezett szolgálati lóárverés Budapesten az Aréna-ut 51. sz. alatti szekereszlaktanya udvarán.

Szeptember 27-től október 4-ig. Országos gyümölcs- és szőlőkiállítás Budapesten, a városligeti nagy iparcsarnokban.

Szeptember 26. Temesvárott és szeptember 27. katonai pótló- (remondató) vásár.

Állatdíjazások Temes megyében: szeptember 27. T-Gvarmaton, október 18. T-Kubiuon, október 25. Gättáján.

Szeptember 27. A helyhatósági állatorvosok országos kongresszusa Budapesten az állatorvosi főiskola dísztermében.

Állami facsemeték adományozására vonatkozó folyamodványok f. évi december 15-ig terjesztendőek be az illetékes kir. erdőfelügyelőségekhez.

Szeptember 22. Lódíjazás Ung megyében Nagykaposon és szeptember 28-án Szobránczon.

Bács-Bodrog megyében: lódíjazás szept. 20. Bezdánban, szept. 27. Paripáson, szarvasmarhadíjazás október 4. Kumbaján, november 8. Titen, szarvasmarha- és lódíjazás október 25. Adán, november 15. Verbászon.

Gőzhajózási hír. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási r.-t. közölni teszi, hogy Zimnicza állomást a személyszállító gőzösk a kikötő elzárányosodása következtében tovább intézkedésig nem érintik.

Országos állatvásárok. A lapunk 69., 70. és 71. számában közölt nagyobb jelentőségű országos állatvásárokon kívül Mohácsos szeptember hó 14-én tartatik meg a legközelebbi országos állatvásár, amelyre legnagyobb felhajtás remélhető szarvasmarhából és lóból.

Közlekedési hírek. Lenkóró-küldemények fuvardíjkedvezménye. Csőszelekek áliomásról Uj-Zsombolvára teljes kocsiakományokban szállítandó lenkóró-küldemények után a 100 kg-onkénti 30 fillérvnyi fuvardíj helyett csak 20 fillérvnyi fuvardíjtétel alkalmaztatik, mely ezen év végéig érvényes rovatolás utján.

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez, Budapest, V., Géza-utca 2. szám (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főcélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokosokon segítsen, ezért kölcsönöket már 300 K.-tól kezdve ad. Aki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó törlesztéses kölcsönével segíthet terhén. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki a mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőt ellát. Kölcsönök a földbirtok fele értékéig engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor visszafizetheti. Parcellázásoknál az inté-

zet minden tekintetben segédkezik. Az intézet egy üres levélre bárkinek szívesen ad felvilágosítást.

NYILTTÉR.)*

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás
SALVATOR
vese- és hólyagbajoknál, kőszólyónél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.
Természetes vasmentes savanyúvíz.
Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóci Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolirakpart 8.

A MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG

ingyen közreműködik fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, valamint földművelő társaságok létesítésénél és tanácsot ad általában minden szövetkezeti kérdésben. Falusi gazdaszövettségeket vagy gazdaköröket alakít. Abból a célból, hogy a földműveseknek a földvásárlásnál utbaigazítással szolgálhasson, nyilvántartja a földveteli és eladási szándékokat. Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik, az jelentse be ezen szándékát a Magyar Gazdaszövetségnek, VIII., Szentkirályi-u. 40., melynek tagja lehet minden magyar honpolgár és a köz javáért dolgozó minden testület, ha magát évi 12 kor. fizetésére kötelezi. Ezen tagság fejében jár a havonta megjelenő „Magyar Gazdák Szemleje” vagy a „Szövetkezés” című hetenkint kétszer megjelenő folyóirat. Évdíjas tagok évi 2 koronával is beléphetnek, melyért számos hasznos tájékoztató könyvet, füzetet kapnak.

*) K rovat alatt közlöttekért nem vállal a szerkesztőség felelősséget.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Az időjárási viszonyokban változás nem következett be, állandóan száraz időben van részünk s csak elvétve fordult elő csapadék. A vé-ri munkálatok akadálytalanul folnak és igen előrehaladott stádiumban vannak. Az üzleti viszonyokat illetőleg jelentésük, hogy a világpiacon csendesebb hangulat jutott érvényre. Az angol piacokról nyugodt csend-s irányzat hír- érkezett. Franciaországban szép időjárási viszonyok uralkodnak, az üzleti forgalom korlátozott s a jobb buzafajtákat némileg magasab áron vásárolták. Az amerikai piacokon kezdetben lanya irányzat uralkodott, később azonban a hét vége felé az árak szilárdultak.

Náunk az üzletmenet szilárd jellegű, csekély ingadozások mellett az árak állandósulása várható. A hasz-üzlet kielgítő. A kínálat buzában, főleg banáti aruban jelenkezik. A heti összforgalom körülbelül 250 260 000 q. Rozs iránt csökkent az érdeklődés. Az árak nem igen változtak. Tengeriben, különösen ó-áruban csekély a készlet s a fogyasztók kénytelenek magasabb árakat fizetni.

Az árak ez ideig magasabbak, mint voltak 1904-ben az inséges termések idején. Sok függ attól, vajjon a tengeritörés száraz időben mehet-e végebe. A fogyasztás éppen a magas árak folytán korlátozza a beszerzéseket és bevárja az új időpontot, amikor az új tengeri jón piacra, remélvén, hogy így olcsóbban jutnak a vásárláshoz. Zab iránt csekély az érdeklődés, az üzlet vontatott.

Árpában, sajnos, gyenge az üzletmenet, az árak lényegesen csökkentek, a verők tartó kodó állapotot foglalnak el. Sem a helyi fogyasztás, sem az export nem mutat érdeklődést, melylyel szemben az árutulajdonosok árengedményre nem hajlandók. Ily módon az üzlet vontatott és igen korlátozott jellegű.

Az egyes gabonanemek áráiról és az azokban végbe-ment változásokról a napjelentésünkben számolunk be.

Napijelentés a gabonátözsde-ről.
1908. szeptember 15.

Szerény mértékű, 25,000 métermázsáig terjedő buza-üzlet bozult le a mai tözsdén. Árak valamivel javultak, egyes esetekben 10 fillér többlet volt elérhető.

Rozs változatlanul, csupán pestm-gyeiben volt némi forgalom. Árak 18 40—18 60 K.-ig jegyezhetők.

Árpa és zab változatlan.

Tengeri ó-áruban tartottak; új, november—február hónap kra való szállításra 14 20 K. mellett van kínálatban.

Eladatott:

Buza, Tiszavidéki:	100 mm 80 k. 23 K. 80 f., 200 mm 80 k. 23 K. 65 f., 300 mm. 80 k. 23 K. 80 f., 100 mm. 80 k. 23 K. 60 f., 400 mm. 80 k. 23 K. 55 f., 800 mm. 80 k. 23 K. 20 f., 200 mm. 79 5 k. 23 K. 6 f., 200 mm 79 5 k. 23 K. 40 f., 300 mm. 79 5 k. 23 K. 40 f., 100 mm. 79 5 k. 23 K. 50 f., 250 mm 79 k. 23 K. 0 f., 100 mm. 79 k. 23 K. 40 f., 100 mm. 79 k. 23 K. — f. sarga, 200 mm. 79 k. 23 K. 20 f., 500 mm. 79 k. 23 K. 20 f. felső, 500 mm. 78 8 k. 23 K. 50 f., 100 mm. 78 5 k. 23 K. 30 f., 250 mm. 78 k. 23 K. — f. felső, 300 mm. 77 k. 23 K. — f. felső, 100 mm. 78 k. 22 K.
--------------------	---

Nemzetközi gabonapiacz 1908. szept. 12-től 1908. szept. 16-ig.

	Kelet	Effektív árak										Határidő	Határidős árak				
		Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicagó	Buenos-Ayres	Odessza		Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicagó
Buza	15	23 30	20 — 1	25 —	24 60	25 96	22 04	19 70	18 16	18 71	20 43	Szept.	23 30 ^a	19 91 ^a	24 30	22 74 ^a	18 40
	11	23 60	20 — 1	25 —	24 60	25 96	22 04	19 48	18 16	18 71	20 43	Okt.	22 72 ^a	19 96 ^a	24 26	22 30	18 22
Rozs	15	18 85	—	20 —	20 50	21 83	16 60	—	—	—	17 29	Szept.	19 44 ^a	—	20 86	17 26 ^a	—
	11	19 05	—	20 —	20 50	21 83	17 02	—	—	—	17 29	Okt.	18 84	—	20 98	17 02	—
Zab	15	16 00	—	17 40	16 —	20 06	—	—	—	—	—	Szept.	19 44 ^a	—	—	17 52 ^a	—
	11	16 80	—	17 60	16 —	20 06	—	—	—	—	—	Okt.	18 88	—	0 76	17 12	—
Tengeri	15	16 75	15 74	17 80	19 30	20 35	—	17 44	15 94	12 61	—	Szept.	16 76 ^a	—	19 20	—	—
	11	16 95	15 74	17 80	19 30	20 35	—	17 84	15 94	12 61	—	Okt.	16 —	—	19 60 ^a	—	—
Árpa	15	15 90	—	10 80	20 —	—	—	—	—	—	—	Szept.	14 78 ^a	15 59	1 90	—	15 96
	11	15 90	—	21 —	20 —	25 34	—	—	—	—	—	Okt.	—	15 15	18 44 ^a	—	—

Jegyzet: ¹) Red winter II. ²) nov.—feb. ³) decz. ⁴) márcz. ⁵) apr. ⁶) május.

— f. nyirkos, 500 mm. 77 k. 22 K. 30 f. úszkös, 100 mm. 77 k. 2 K. 75 f. keverékes, 100 mm. 78 k. 22 K. 75 f. keverékes.

Pestvidéki: 100 mm. 81 k. 23 K. 40 f., 1000 mm. 80 k. 23 K. 60 f., 1000 mm. 79 k. 23 K. 20 f., 600 mm. 79 k. 23 K. 10 f. úszkös, 200 mm. 79 k. 22 K. 90 f., 300 mm. 78-5 k. 23 K. 20 f., 100 mm. 78-5 k. 22 K. 90 f., 150 mm. 78-5 k. 22 K. 20 f. úszkös, 100 mm. 78 k. 21 K. 20 f. úszkös, 300 mm. 78 k. 22 K. 60 f. sárga, 100 mm. 78 k. 23 K. 10 f., 100 mm. 77 k. 22 K. 80 f., 250 mm. 77 k. 21 K. 80 f. úszkös, 100 mm. 78-5 k. 21 K. 80 f. úszkös, 50 mm. 78-3 k. 22 K. 20 f., 150 mm. 76 k. 20 K. 80 f. úszkös, 0 mm. 76 k. 20 K. 60 f. úszkös, 30 mm. 76 k. 21 K. 70 f. úszkös, 100 mm. 75 k. 19 K. — f. úszkös.

B-atai: 200 mm. 78-5 k. 23 K. 30 f. Tisza-Bánági: 2200 mm. 79-4 k. 23 K. 20 f. Fejérmegyei: 1375 mm. 78-2 k. 23 K. 30 f., 701 mm. 77-5 k. 22 K. 60 f. úszkös, 400 mm. 76 k. 21 K. 50 f. úszkös.

Felsőmagyarországi: 400 mm. 78 k. 22 K. 50 f., 100 mm. 75 k. 22 K. 10 f. sárga, 100 mm. 75-20 k. 21 K. 80 f. nyirkos.

Bácskai: 100 mm. 78-5 k. 23 K. 10 f., 400 mm. 78 k. 23 K. 20 f.

Szerémségi: 750 mm. 78-6 k. 20 K. 50 f. úszkös. Tolnai: 80 mm. 78-7 k. 23 K. 10 f., 2400 mm. 78 k. 23 K. 10 f.

Ross: 600 mm. 18 K. 70 f., 200 mm. 18 K. 80 f. kp. Zab: 100 mm. 16 K. 60 f. kp., 100 mm. 16 K. 10 f. kp., 100 mm. 16 K. 45 f. kp., 100 mm. 16 K. 60 f. kp., 100 mm. 16 K. 20 f. kp.

Tengeri: 100 mm. 16 K. 80 f. kp., 100 mm. 16 K. 70 f. kp.

Határvidékek.

(Déli zárlat.)

Buza októberre	22-72 K.
" 19. 9. áprilisra	23-30 "
Ross októberre	18-74 "
" 1909. áprilisra	19-36 "
Zab októberre	6-02 "
" 1909. áprilisra	16-74 "
Tengeri szeptemberre	16-52 "
" 1909. májusra	14-72 "

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mesterutca. 1908. szeptemb. hó 15-én. A székessóvárosi vásárgazdaság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 135 szekér réti széna, 18 szekér muhar, 16 szekér zsupszalma, 4 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 7 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, — zabosbúkköny, köles stb.), 700 zsák szecska. A forgalom közepes.

Ár-k fillérkben q-ként a következők: réti széna 70—80, muhar 800—900, zsupszalma 640—700, alomszalma 620—640, takarmányszalma —, kőve tengeriszár —, egyéb takarmány 400—700 zabosbúkköny 920—980, lóhere —, zöld luczerna 1000—1000 köles —, sarju —, szalmaszecska 720—760. Összes kocsiszám 197. Összes súly 236,400 kg.

Fémüzlet.

Vörösrézben élénk az üzlet. Az ónpiac lanyha hangulatu, ami a gyenge keresletre vezethető vissza. Ólom és horganyárak magasabbak, főleg Anglia jelentkezik vásárlóként.

Chililalétrom.

A piaci helyzet a lefolyt héten kissé gyengült, miután a folyó hóban több hajórakomány chili aletrom megérkezése van. Állásban és a vevők tartózkodó álláspontot foglalnak el.

Az árak a következők:

1908.	prompt s. állításra	9.20 márika
	szept.—okt. szállításra	9.20 "
	okt.—nov. szállításra	9.30 "
	nov.—decz. szállításra	9.42 ⁵ "
	decz.—jan. szállításra	9.5 "
1909.	január—februári szállításra	9.42 ⁵ "
	február—márciusi szállításra	9.67 ⁵ "
	márciusi szállításra	9.72 ⁵ "
	áprilisi	9.70 "
	májusi	9.50 "

Szeszüzlet.

A szeszüzletben a hének elején élénk kereslet uralkodott és finomított szesz azonnali és szeptemberi szállításra nagyobb tételekben kelt el változatlan tartott áron. Elkelt finomított szesz adzva nagyban 18—181-50 koronáig, adozatlanul 62—250 koronáig azonnali és szeptemberi szállításra.

Élesztőszesz adzva 180—180-50 K., adozatlanul 61—61-5 K. kelt el nagyban és 1 K. drágábban kiesésben. Denaturált szeszben a vétel edv élénkebb volt és hordóval együtt nagyban kötszre 51-50—52 K. kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyarak részéről kontingens nyerszesz ab termelő állomás nagyban 2—2-50 K. Lloyd jegyzésén alul kelt el. Fix árban 53 K.-t ajánlanak. Budapestben a kontingens nyerszesz ára 59—60 K. Bécsi jegyzés 59-80—60 K. kontingens nyerszeszért.

Budapesti jegyzés

Kontingens nyerszesz	59—60.
Finomított szesz adozva	181—181-50
" adozatlan	62—62-50
Élesztőszesz adozva	180—180-30
" adozatlan	61—61-50
Nyerszesz adozva	179—179-50
Denaturált szesz	51-50—52-50

(Az adozott szesz a 20 korona pótdóval együtt értendő.)

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Liszt. A lisztü let lanyha irányzatu volt, miután a vevők tartózkodó voltak vásárlásaikban. Az árak változatlanok maradtak.

A malmok készletei némileg szaporodtak. Heti lisztforgalom 118,793 q. volt.

A fővárosi malmok átlagos buzáliszt jegyzései 100 kg-ként Budapestben, elegysúly tisztasulyként, szákoskul.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K:	24	23-40	32-80	32	31-40	31	30	27-60
		7/8	7/8	8				
		24-40	23-40	15-20				

Rozslisztárak:

Szám:	O.	O/I.	I.	WR.	II.	II/B.	III.
Ár K:	29-60	29-2	28-60	27-80	27-10	26-60	26

A korpauzletben a lefolyt héten némi élénkség mutatkozott és az árak emelkedtek. Heti korpaforgalom 21,261 q. volt.

A többi abraktakarmánycikkek ára a következők voltak Budapestben szákkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg-ként.

Finom korpa 1908. szept. száll.	130—140
Goromba "	150—160
Finom korpa 1908. szept.—decz. szállításra	140—150
Goromba "	150—160
Finom korpa 1909. jan.—május száll.	110—1190
Goromba " 1909. " " "	1190—12
Rozskorpa " " " "	1230—1220
Árpáda és árpaderce " " " "	350—130
Malomkocny " " " "	1280—290
Budapesti gyári repeszegácsa " " " "	1450—470
Derby melassze ab Hatvan v. Pozsony " " " "	140—1150
Szárított moslék zsák nélkül " " " "	350—7
Malátacsira " " " "	1350—4
Szárított repeszélet, " " ab állomások " " " "	35—37
Szörpél 48—50%-os cukortart. hordó nélkül " " " "	95—960
ab cukorgyár " " " "	

Élelmiszerek nagybani árai a központi vásárocsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908. szeptember 15-én.

Szép, száraz, helyesen csomagolt chasselas, muskotály és passatuthi szőlő elég ének keresletnek örvend, bár az utóbbi napok hűvös időjárása a gyümölcsüzletet kedvezőtlenül befolyásolja. Nyári alma és körte elhangyolt. Téli fajok még nem kerültek a piacra, a vidéki kínálat azonban már jelenleg is igen bőséges. Birsalma és körte felkúdeset csak későbbre ajánljuk, miután ezek iránt jelenleg csak minimális érdeklődés mutatkozik. Vaj változatlanul lanyha. Sáp válogatott róza és fehér burgonyát, ugyszintan makói vöröshagymát egész vagonrakományokban előnyös n elhelyeztünk, miert is a készletek bejelentését és megmuntázását ajánljuk. Tojás gyenge hozatalok következtében szilárd.

Mai árak:

Husmenték: vidéki marnasus hatulja 124—140 K., eleje 1—112 K., vesei borjú bőrben, hosszan mérve, súlylevonas nélkül 086—106 K., helybeli borjúhus 116—128 K., sertéshus szalonnával 128—130 K., lehuzott sertés 130—132 K., szalonna friss 128—130 K., szalonna 116—120 K., szalonna füstöl 128—132 K., olvasztani való 126—128 K., háj 36—40 K., sertészsír 140—144 K. kg-ként. Füstölthús (vidéki) kg-ja 140—160 K., hazai sonka 180—2—K., szalámi magyar 320—4—K., szalámi nyári 120—140 K., bárány párya —K.-ig.

Vad: őz 150—180 K., szarvas 070—080 K., vaddisznó 0—0—K. kg-ként egészben, nyul nagy 320—360 K., nyul stüldő 180—220 K., fogoly 060—080 K., fácán 280—3—K., erdei szalonna 0—0—K., dámsvad 0—0—K. kg-ként. Fenyvesmadár köteje 0—0—K. Baromfielék élő rántani való csirke 2—160 K., sőtmi való 240—3—K., liba fiatal 5—7—K., zacsa sovány 260—3—K., kacsa hizott 4—5—K., lud hizott 10—15—K., tyúk 280—340 K., pulyka 0—0—K., élő sovány liba —K. páronként. Vágot szepen tisztított baromfi, hizott lud 132—140 K., hizott rucza 140—15—K., hizott pulyka 0—0—K., levestyúk 140—150 K., pulyka sovány 0—0—K. kg-ként. Poulard 180—2—K., gyöngytyúk —K. darabonként.

Zöldesgélék: burgonya (vagonárú) sárga 7—8—K., róza 650—680 K., fehér 480—520 K., kifi 8—10—K., sárgarépa 10 db 8—18 K., petrezselyem 8—18 K., vöröshagyma makói 15—18—K., vöröshagyma közön-

séges hazai 10—12—K. fokhagyma 30—35 K. káposzta 10—12 K. 100 fej. Burgonya, új 0—0—K. Kalarábé 0—0—K. 100 db, sparga aolo 0—0—K. közép 0—0—K. levesspárga 0—0—K. kg-ként. Zöldbab, hüvelyes —K., kifejtett 0—0—K., zöldborjú, hüvelyes 0—0—K., kifejtett 0—0—K., paradicsom 9—10 K. 100 kg-ként. Uborka salátának való 6—7—K., ecetbe 1—120 K., savanyítani 120—160 K. 100 db-ként. Paraj 0—0—K. kg-ja.

Gyümölcsfélék: Szőlő madelaina 20—0 fillér, érett chasselas — fillér kg-ként. Alma, elsőrendű árú (aranyparmen, ranet, Jonathan, Törökbiót, barul stb.) 0—0—K., másodrendű —20—30, harmadrendű apró árú 10—20 K., körte elsőrendű 40—60 K., másodrendű 20—40 K. q-ként. Dió I 40—60 II 30—40 K. 100 kg-ként. Görög dinnye —K. kantalup —K., turkesztan —K. 100 kg-ként. Veres szilva —K., ringló —K. 100 kg-ként.

Vegyésárak: Bor és szesz italokat minőség szerint különféle árakon értékesítünk. Mész 7—94 fill. kg-ként. (A szövetkezet — mint az Országos Magyar Mezőgazdasági Egyesület vezérképviselője — minden mézértékesítési ügyben is ad felvilágosítást.) Gyümölcsíz 0—0— fillér kg-ként. Gomba friss 0—0—K., szappan — fill., lencse (erdélyi) —K., bab apró —K., nagyszemű —K., lencse —K. 100 kg-ként.

Tojás: bácskai 82—84 K., erdélyi apróbb árú 80—82 K. srediti ládánként (1440 db).

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertés-hizlaló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 40% levonással vevő javára értendő.)

Órg nehéz	(paronként 400 kg felül)	Ellérig
Órg közép	300—400	"
Fiatál nehéz	320 kg felül súly	26 28 "
" közép	250—300 kg	28 30 "
Fiatál könnyű	250 kg-ig	32 36 tillérig
" " " "	251—300 kg-ig	" "
Szerbiai nehéz	280 kg felül	" "
" közép	240—260 kg	" "
" könnyű	40 kg terjedő súlyban	" "

Irányzat kissé kelemesbb

Szerkesztői üzenetek.

Zs. S. Az ön felmondása érvényes, mert ön maga mondott föl és azért hogy a felmondásra nem válasolt, ura-aga is elfogadta a felmondás; jog szerint ugyanis ha valaki valamely kéreésre nem felel, az a vélelem, hogy beleegyezett érte. Ön tehát abban téved, hogy ura-aga a felmondást el nem fogadta volna. V.

K Gy. Velem nyúns szerint a legelső erűbb amit tehet, ha érte vevőves ajánlott levében felhívja az övevet hogy az ön által küldendő záros határidő alatt az épületeket hozassa helyre. Ha ez a felhívás, amelről pontos másolatot is bízón meg, a részletek marad, akkor kérem előzetes bírói személt. címletess meg maga az épületek t és az így felmerült költségeit írditson part a berhadó ellen. Ez a tanácsunk természetesen csak általánosságban szól, részletek tekintetében lezezés erűbb ha ügyvéd tanácsot veszi igénybe. amit ha a dolog perre kerül, amugy sem nélkülölhet.

K D. Háromfa-Zsúfa. Kérdésére csak akkor felelhetünk ha megmondja, hogy mit ért őzés a att, mert később nem lehet társarmányt főzni, mennyiben ahhoz üst kell s miután az üstbe keves takarmány fér, főleg csak az gyakorkolja. A kevés alatal aar fűtt takarmányt etet. Ön valószínűen partassra gondolt, mely czerpa pállósék illetélt kell bszere nie vagy esetleg kádakat is szerelhet fel u y, hogy a tud fen kén egy szétjlesztővel (p. lokoobilal) összefüggő kanyargós csövet helyez el, mely számos lyukkal bír s a takarmány köé ereszt a gőzt. V gy tal n a fűlesztést mondja főzéses? Magyarázza te át ki magá!

B D. Nosztány. A kul úrmérnöki kiküldetésért 1 koronás blygge állatot kérvényben — röviden felsorolva mi czerpa K B a kulturmérnök — a földművelésügyi miniszterhez kell folyamodni. A válaszban mind n továbbiól ki tessz oktatva. R V.

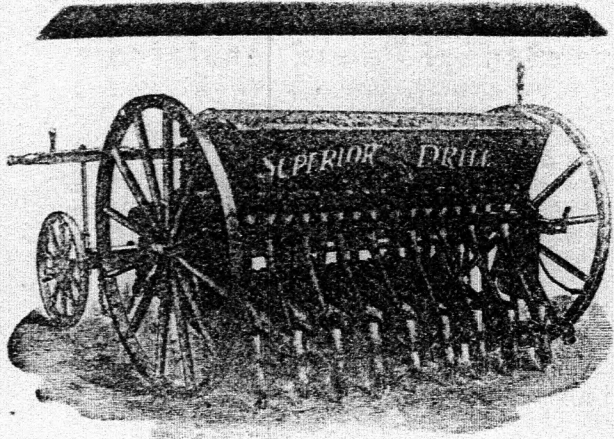
K I. Sarkad. A szelvmagot csak a sertés tudja felropgatni, de avval sem tanácsos etetni, mert a szelvmag oly anyagot tartalmaz, melyből az emésztőesatornában kéke av fejlődik s ez hatalmas kímetet lü mérgezést okoz. Mi legelőjebb csak tüzelőanyagul ajánljuk használni. Cs. I.

G. L.-né. Ózd. Kérdésére levélben részletesen vála zoltunk s egyszerismind megküldtük címére az okszerd esávas ismertetését. H. D.

W. A. Hajtudrog. Levélét még mult hó 9-én elküldtük szék ovatvezetőnkhoz, de valsz mindezekig nem érkezett. Kérünk szives verek zát.

H. B. Cadjarica. A kértéses kukorica zárlevélő készült khez szükséges késeket bármelyik ügyesebb kovács vagy hognár utján megrendelheti, csak a méreteket kell megadnia. Külön célegeket elvből nem ajánlhatunk.

W. M. Bozsok. A szállítási kedvezmények csupán az ételbelpéte és napjától vehető igénybe, viszártitásoknak semmi körülmények között helye neres. Jelen esetben pedig szeptember 1-én lépett életbe, tehát az augusztusban szállított korpa kedvezményben nem részesülhet.

Superior Sorvetőgépek

—!!! Legjobb tolókerékrendszer!!!—

!!! Tessék közelebbi leírást kérni!!!

Finom-, szántás-, csukló- és rétboronák.

Egy- és többvasu ekék.

Háromtagu és egytagu hengerek.

Triórók. Mütrágyaszórók.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

MAGYAR GAZDÁK ÉRTEKESÍTŐ SZÖVETKEZETE BUDAPEST (Központi vásárcsarnok).

Igazgatóság és központi iroda:
Budapest, IX., Imre-utca 4.
Nagy kőpince:
BUDAFOKON.

Nélküözhetlen

minden fuvarosnak
szabadalmosok, illetve 16 km. távolságra. A buszoknál egyenlően működik a nagy és a kis méretű járművekben és szomszédokban. 0. sz. vonóró 15 mtr. K 7.— 1. sz. vonóró 20 mtr. K 8.— 2. sz. vonóró 30 mtr. K 9.— 3. sz. vonóró 50 mtr. K 10.— 4. sz. vonóró 70 mtr. K 12.— páronként. 857a

J. PFEIFFER, WIEN, III/2., Stammgasse 15.

Vinczellér

ki hasonmóságban több évig működött és jó bizonyítványokkal igazolhatja, a szőlővesszőnemesítésben, pincészetben teljesen jártas és tanult kadár, a német és horvát nyelvet bírja, azonnali belépésre kerestetik.

Évi járandósága: 400 korona készpénz és e mellett a tiszta hasznóból 5% tatieme, 800 kg. buza, 400 kg. rozs, 480 kg. tengeri, 16 km. tűzifa, 1 tehéntartás, 5 sertésnek szabad legelő, 1 hold föld, szabad lakás konyhakerttel.

Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, legkésőbb f. hó 15-ig nyújtandók be az alábbi címre: Gustav Graf Normann v. Ehrenfels'sche Domänen-Direction Bizovac. 938

Talajismeret. Irta Cserhádi Sándor. 420 K. előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szakönykereskedése, Budapest, IX., Üllői-út 25.

Szeszámítási táblázat 71%-67% erősségű szeszkeverékek alkoholtartalmának hektoliter-fokokban való meghatározására, a szesz igazi fokából és literében kifejezett igazi térfogatából. Összeállította Thierly Péter. Ára 1 korona, mely összegnek előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szakönykereskedése Budapest, IX. ker., Üllői-út 25. sz.

ÉRTÉKESIT

husféléket, baromfi, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENMŰ ÉLELMICZIKKET. Nördházi-értékesítő osztály. Égetett szeszszilánkok értékesítése.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET
vezérképviselői.

A szövetségi tagjai kedvezményben részesülnek. Helyesnek tartóztatni egyben a társasági tagdíjat is.

Használt, de teljesen jó karban levő

gőzeke

kerestetik — esetleg készpénz fizetés mellett — megvételre. Ajánlatok Kajmádi gazdaság Intézősége, Pusztá-Kajmád, u. p. Tolna kéretnek. 909

Komárom város mellett

3 kilométerre fekvő

573 magyar holdas

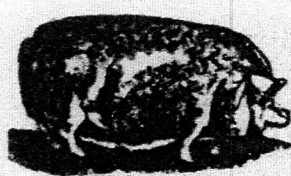
birtok, tiszta szántóföld, október 1-től hasznosításra adandó. Czim a kiadóhivatalban. 883

Teletetésre kiadó szeszgyári moslák.

A gazdaság részletekbeni kibérlése folytán vállalunk 150 darab szarvasmarhát — esetleg kevesebbet is — teletetésre november 1-től április 30-ig. Rendelkezésre állnak: jó istállók, tengerimoslák, rozs-szalma, polyva, tengeriszár. Marhához tulajdonosa ad embert. Teletetés darabonként 40 korona. Schwarz Károly és Albert, Baracspuszta posta, vasút Kerekegyháza, marharakodó (7 km.) Pest megye. 916

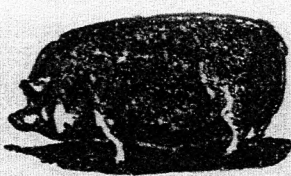
Sertéseladások és vételek

legjobb és legpontosabban eszközzel feltettek sovány egy hizott állapotba

URL REZSŐ

sertésbizományosnál. Budapest, VII., Népszínház-u. 22. (Polgári sertésárc bérpalota.)
Telefon: 97-05 Interurbán.
Feltámasztással készítteti szelgél.

Bánáti vetőbuza.

Az őszi vetésre ajánljuk koránérő 83 kg. súlyú bánáti vetőbuzánkat 14 koronáért per 50 kg. loco Billéd.

Ezen buzá nagy sikértartalma és aczélessége miatt Magyarország gőzmalmai kiválóan kedvelik.

Az 1900. évi párisi világiállításon ezen buza az ezüstéremmel lett kitüntetve. — Kívánatra mintát küldünk.

A zágrábi érsekség billédi uradalma tisztartósága

BILLÉD, Torontálmegeye. 851

Utánnyomat nem fizetjük.

Ujdonság!

Most jelent meg!

HÁZIALLATAINK OKSZERŰ TAKARMÁNYOZÁSA ÉS A TAKARMÁNYADAGOK KISZÁMITÁSA

Legújabb elmélet alapján írta
KENESE FERENCZ főtitkár-tisztartó.

Amint ismeretes Dr. O. Kellner a mőkerni kísérleti állomás érdemes igazgatója a takarmányozásnak új alapot adott és azzal az eddigi elméletet nemcsak egyszerűbb hanem megbízhatóbbá is tette. E körülmény arra indította a szerzőt, hogy ezen új elméletet és ennek alapján a helyes és a gyakorlatban bevált takarmányozást ismertesse, a takarmányfélék tápanyagtartalmának kiszámítását pedig azzal igyekezett megkönnyíteni, hogy kulfestformában az összes takarmány-neműek tápanyagtartalmát nemcsak 100 kilogrammra vonatkoztatja, hanem 0,5 kgramtól 10 kgramig is kiszámította, máltal a takarmánykeverékek összeállítását módfelett megkönnyítette. Ezen munka a gyakorlati gazda igényeire van szabva, megértéséhez elméleti előismeretek nem kellenek. Rövid és könnyen megérthető módon tárgyalja mindazt, amit a gazdának a gyakorlatban háziállatai okszertű takarmányozásánál és főképp az állatok hizlalásánál ismernie kell.

ÁRA FÜZVE 2 KORONA 50 FILLÉR,
VÁSZONKÖTÉSSEN 3 KORONA.

Megrendelhető a "PÁTRIA" részvénytársaság gazdasági szakönykereskedésében, Budapest, IX., Üllői-út 25. sz. (Köztelek).

Hirdetmény.

A szab. osztr.-magy. államvasutttársaságnak Krassó-Szörény megyében fekvő uradalmihoz tartozó:

resiczabányai erdőgondnokságban kb. 3800	
román-reiczai	900
krassovai	2500
ferenczfalvi	3700 hold

erdőterületen az idén **jó bükkmakk-termés** van, mely sertések makkoltatására f. évi október hó 1-től kezdődőleg folyó év végéig **haszonbérbe** lesz adva.

A zárt ajánlatok folyó hó 25-ig a nevezett társaság „Erdő és uradalmi igazgatóságához Oraviczára” küldendők.

A makkoltatási terület megtekintése és a fizetési s egyéb feltételek végett az érdeklődők forduljanak közvetlenül a nevezett társaság erdőhivatalához, Resiczára.

Oravicza, 1908. évi szeptember hó 7-én.

A szab. osztr.-magy. államvasutttársaság erdő és uradalmi igazgatósága.

944

Minden gazdának nélkülözhetetlen az OMGE könyvkiadóvállalat kiadásában

MOST MEGJELENT

1908. évi XLI. törvényzikk alapján összeállított

ÚJ VÉGREHAJTÁSI

TÖRVÉNY

kérdések és feleletekben.

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL

A GAZDAKÖZÖNSÉGRE.

Írta: **DR. VANTSO GYULA.**

Ára portómentes küldéssel

55 FILLÉR.

Levélbélyegeken is beküldhető.

Megrendelhető a „PÁTRIA” r.-társ. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya főfeladatai tüzi ki a beutazás és az eddigre hasznosodó gazdasági előmozdítását a gyakorlati szaktanácsadás útján.

Kidolgozza az okoszerű gazdasági berendezés alapjait szolgáló **üzemtervet**. Kivállalja a **gazdaságok állandó felügyeletét és ezek üzemenek ellenőrzését**. Tanácsot ad a gazdasági számviteli könyvek **berendezésénél**, vezetésénél és azok lezárásánál. **Elvállalja a gazdasági számvitelének felülvizsgálását** vagy állandó **ellenőrzését**. Elvégzi a gazdaság számadatának elkönyvelését, időszaki jelentése alapján. Évi zárlatokat és jövedelmezőségi számításokat elkészít. **Tanácsot ad birtokbérbeadásnál**, valamint **mezőgazdasági pénz- és hitelügyi kérdésekben**. Gazdasági ügyekben jogi tanácsot szolgál és **viták ügyekben** a választott szakbírói tiszteletét elvállalja. Birtok és mindenemű mezőgazdasági értékecseléseket végez. **A bejelentett eladó és bérbeadó birtokokat törzskönyvileg nyilvántartja.**

Gazdatisztek és egyéb képzetlenebb gazd. személyzetet keresőket nyilvántart.

Adóügyekben az OMGE. tagjainak szakvéleményeket ad, az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kivetését és túlfizetés esetén az összeg visszatérítését kleszközli Adóelengedések ügyében utbaigazítással szolgál. Hasonlóan igénybe vehetik az üzemi osztály irányú működését az Országos Központi Hitelszövetkezet és a Mangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet tagjai is, ha tagságukat igazolják.

Nyilvántartásra bejelentett:

Eladó birtok:

- 543 m. hold** Zalában, vasútállomás a birtokon szeszgyárral, téglavetéssel, csementgyárral, iparvagyány s mérleggel, urlakkal. Bármikor átvehető. Esetleg bérbeadó. Tulajdonos: Záhuczsky, Tárj.
- 197 m. hold** pilliscsabi vonalon, fővárostól 39 km-re 1 kúszóg közűt, orvos, gyógytár Nyerges-nfalva, Dunától 10 p. Tejgazdasággal, sertésenyésztéssel, 8 h. szőlővel, csőrökkel magtárakkal, 2 nagy pinczével, 5 szobás lakás heves, zárt verandával.
- 200 m. hold** sik fekvésű I. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megfelelő épületekkel.
- 370 m. hold** Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, ur lakással és 5 hold díszkerttel, köves út mentén.
- 100 kat. hold** körül I. o. bicskai föld, 15 percnyire a vasútállomástól, jó utakkal, a Ferenc-csatornától 8 percnyire, urlak és gyümölcsös.
- 600 m. hold** Szatmár megyében, vasútállomástól 2 km-re, kényelmes urlakkal.
- 1016 kat. hold** Torontálban a Tisza és vasút mentén, köves úttal, egészben avagy csakis egy körülbéli 500 holdas része, gazdasági épületekkel.
- 608 kat. hold** Erdélyben, vasutól 7 kilométerre, épülő vasút helyben, 40 kat. hold dohányengedéllyel, kelő lak- és gazdasági épületekkel.
- Tomcsvár határában**, a várostól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésű birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselédházakkal, 150 darab marhára való istállóval, nagy kukoricázórával, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségű föld, az egész **primárius klasszusos kert talaj**, nagy a legintenzívebb művelésre, mint tejgazdaságra kiválóan alkalmas. A vételi megkönyvít a birtokon levő nagyobb összegű, igen olcsó és előnyös törzstársasági köcsön.
- 280 m. hold** Budapesttől fővonalon gyorsas 1/4 óra, vasútállomástól mintón 4 km-re, megfelelő gazdasági épületekkel, vízvezetékekkel, csinos kis parkban urlakkal. 40 m. h. erdőfoltossággal.
- 888 hold** Nógrád m.-ben, melyből 400 h. szántó, 54 h. rét, 5 t. 1 1/2 h. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész major, udvar és m. Vasútállomástól 5 km-re. Teljes felszereléssel 400,000 korona. Esetleg bérbe is kivehető.
- 384 hold** szőlőnek való, egyenes felületű, vasút közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó.
- 1000 m. hold** Hont megyében, ebből kb. 800 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 100 hold legelő, 8 hold ház, nemes gyümölcsös. A birtok egy darabban fekszik, jó és elegendő épülettel felszerelve, tehermentes, saját kezelés alatt áll. Esetleg bérbeadandó.
- 2488 hold**, 50 hold termésgyümölcsös Erdélyben, saját kezelés alatt levő birtok, megfelelő számú kitérőből épült épületekkel, 10 szobás kastélyval, szeszgyár és finomító, jó munkavíznyomok. Ára felszerelés nélkül 600,000 K. Amortizációs teher 200,000 K. Esetleg bérbe adó.
- 290 hold** Szilágy megyében, vasútállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dohánytermelési engedéllyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tenésztésre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek.
- 200 hold** vasútállomástól 2 km. Szőlőművelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákban nagy egyrét az egész terület eladó.
- Emeletes kastély** 25 hold földdel a Balaton mellett szép park. Ára 75.000 K.
- 618 m. h.** Borsod megyében vasútállomástól 6/10, épülő vasutól 3 km-re. Elegendő gazdasági épületekkel és külön belsőleggel, melyen az urlak áll. 40 hold dohányengedéllyel. Az egész birtok prima buzatermő szántó. Ára m. holdanként 650 korona.
- 2400 m. hold** sik fekvésű dunántúli birtok, 1600 h. szántó, 350 legelő, 250 erdő, 40 kaszálóval, 2 jól elhelyezett majorban kelő gazd. épülettel. Uri lak 19 holdas parkban. Három vasuti vonal mentén Ára 700.000 kor. Teher 400,000 kor., mely rajt maradtat.
- 107 m. hold** Pest megyében, ebből 5 hold termőszőlő, 60 hold szántó, 34 hold kaszáló, 2 hold akáczerdő épületekkel.
- 184 hold** Pest megyében vasútállomás mellett, melyből 17 hold prima termőszőlő, 95 hold szántó, 12 hold kaszáló, 53 hold legelő, 6 hold ki nem apadó tó urlakkal és kelő gazdasági épületekkel, kedvező fizetési feltételek mellett.
- 139 m. hold** Pest megyében vasútállomástól 1/4 órányira, ebből 12 hold fiatal szőlő, 2 hold kaszáló, 40 hold szántó, 95 hold feltérhető legelő tanyával együtt 48.000 koronáért.
- 480 hold** fővárostól 25 km.-re, teljes felszereléssel, tehenészettel, modern lakóházzal, kelő gazdasági épületekkel.

Birtokvétel:

- 300 m. hold** birtok 30-40 km.-nyire a fővárostól.
- 400-800 m. holdas** jó minőségű birtok, jó ut mentén, vasutól nem távol, cselédnek való tágas és egészséges akással, friss kerttel.
- Kisbirtok**, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasútállomásnál közel, lehetőleg fővonalon.
- 400-1000 h.** birtok, melynek nagyrésze vágható erdő. 2916
- 1000 holdig** cserébe fővárosi házárt, egy tulnyomóan erdőből álló, Hont, Nógrád, Gömör, Heves vagy Borsod megyékben fekvő birtok.
- 2-300 hold** birtok jó lakással és gazd. épületekkel, város és vasút közelében.
- 200 holdas** birtok ur lakással, lehetőleg Kecskemét vidékén.
- 10-15000 hold** erdőbirtok az ország északnyugati részén.
- 2000 hold** elsősorú talajú birtok, csaknyugati vidéken, vasútállomás közelében, szép kastélyval és parkkal, Bécsből legfeljebb 6 órányira.
- 800-1200 m. hold birtok**, kelő gazdasági épületekkel felszerelve, megfelelő lakóházzal.
- 2000 hold** jó talajú birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasúthoz.
- 250-300 m. hold** főváros vagy vidéki nagyobb városhoz közel épületekkel, jó lakóházzal, tehermentes vagy olcsó amortizációs kölcsönrel.
- 3-400 hold** egytagban legalább 5 szobás lakással, vasutól legfeljebb 1 1/2 órányira jó uton. Lehet az egész birtok erdő.
- 800-1000 holdig** jó földék és épületekkel, Instrukcióval. A lakóház faluban vagy város közelében legyen.

Bérbeadó birtok:

490 m. hold Abauj megyében 7 km. a vasutól, országot mellett, 7 szobás udvarházzal, kelő gazdasági épületekkel. 5003

1150 m. hold Nógrádmegyében jó gazdasági épületekkel, épülő vasut mentén, október 1-től, esetleg január 1-től 6 vagy 12 évre. 15

Birtokbérlet kerestetik:

180-200 m. h., amely kereskedelmi növények termesztésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzemeltethető. 2530

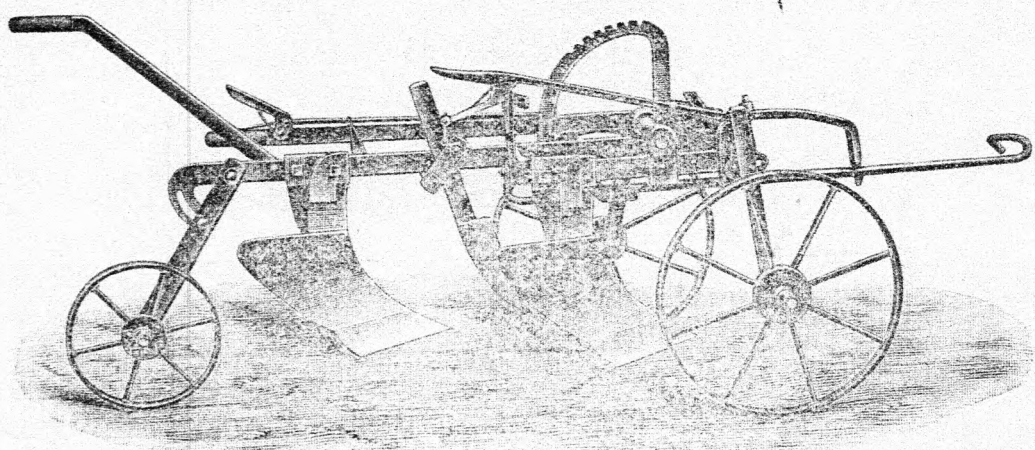
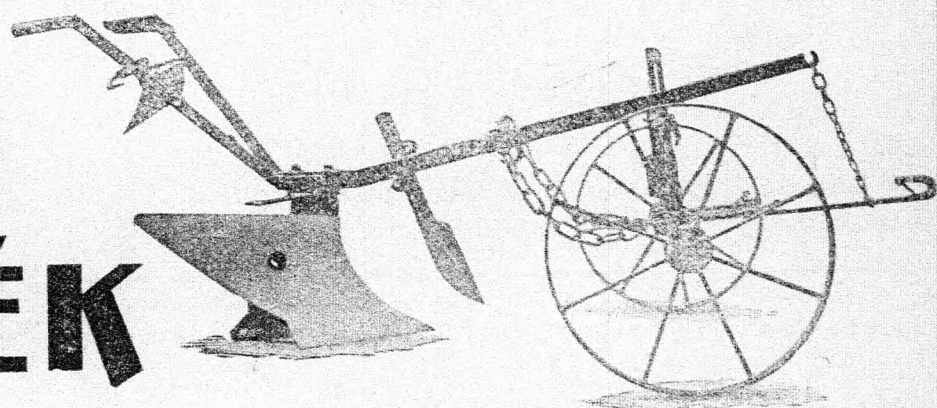
800-1500 h. Erdélyben vasúthoz közel, jó urlakkal és gazdasági épületekkel, rét és legelővel. 490

2-3000 holdat tavaszi vagy őszi átvételre, lehetőleg a Dunán túl vagy kedvező feltételekkel másutt is, hol a tehenészet üzemeltethető. Urlak legalább 6 szobás legyen. 1868

Ezeket kívül nyilvántartjuk a **visszavándorlók** telepítésére alkalmas birtokokat és **bérlőszövetkezetek** alakításánál közbenjárunk a Magyar Gazdaszövetségnek.

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket **AZ OMGE. ÜZEMOSZTÁLYA.**

RESICZAI ACZÉLEKÉK

Kitünő szerkezet
Kiváló aczélanyag
Kevés vonóerő
jellemzik a resiczai ::
talajművelő-eszközöket
 Arjegyekkel, legolcsóbb árajánatokkal szívesen szolgálunk.
Sziveskedjék ekéinket vásárolni.
 Magyar gyártmány.

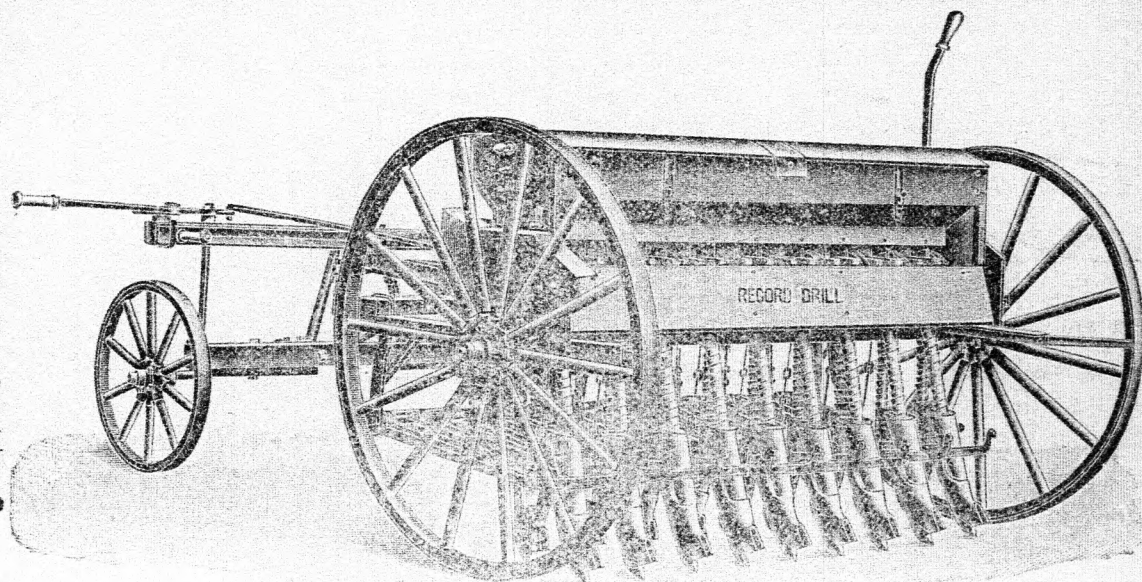
A legökéletesebb
páros soru vetőgép

„REKORD DRILL”

a losonci mezőgazdasági
 gépgyár gyártmánya.

.....
 A losonci vetőgépek rövid idő
 alatt terjedtek el, mert tökéletes
 és tartós szerkezetük által min-
 denmás gyártmányt felülmúlnak
 .....

Magyar gyártmány.

.....
Benzinmotorok, ELEKTROLOKOMOBILOK, gőzlokomobilok,
szántási czélokra is alkalmas utimozdonyok, gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, Kalmár-féle rosták, teljes malom-
berendezések stb. stb.

A Magyar Királyi Államvasutak
Gépgyárának Vezérügynöksége
Budapest, V., Váci-körút 32. szám.

Harminczhat darab erős, betanított

igás-ökör

eladó GRÓF TELEKI ARVÉD
drassói uradalmában, posta, ut
KONCZA.

815

Yorkshirei disznókat

darabja 80-tól 100 kgr. súlyban, legjobb árban
vásárol és ajánlatot kér Magyar Huskiviteli
Részvény-Társaság, Szabadka.

929

Eladó szalma.

Kövezett ut mellett, a vasuti állomástól 12 perc-
nyire, 3000 kereszt rozsnak és 7000
kereszt búzának a szalmája eladó. Czim:
Schwarz Ferencz, Pusztá-Fancsika, u. p.
Ugra, Bihar megye.

935

Gazdák figyelmébe! Most jelent meg:

A pinczegazdaság mellék- termékeinek értékesítése

Irta: SZILÁRD GYULA a gróf Esterházy-féle csákvári
földmívelőiskola tanára

Tartalma: Pálinka- és cognacfőzés. A törköly és venyige
mint takarmány. A borsóprű értékesítése. Borkönyverés törkölyből
és borsóprűből. Kéz szőlő festőanyagának kivonása. Szőlőmag-
olaj-nyerés. Csersavoldat készítés szőlőmagból. Ecetkészítés.

1 korona 60 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve
szállítja a "PÁTRIA" részv.-társ. gazdasági szak-
könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

A mikosdi uradalom ajánlja őszi vetésre éve-
ken át kipróbált „Vilmorin Andrieux“-től szerzett eredeti mag
után termelt, az idei nagy szárazságnak nagyon ellentálló francia
buzáit, ugymint:

Bordeaux, Bon-Fermier és Gros-Bleu-t

100 kg.-kint 26 koronáért ab vasuti állomás Zalabér,
vevő zsákjaiban szállítva a vételár előzetes beküldése mellett.

Bővebbet „Uradalmi intézőség, Mikosdpusztá
per Zalabér“.

831

Egy teljesen kifogástalan állapotban levő, csaknem teljesen
új és remek szépen dolgozó Első Magyar Gazdasági
Gépgyári egy- gazdaság bér-
géprendszerű gőszántógép beadás folytán
eladó. Szeptember 25-ig helyben üzemben megtekinthető.
Ortutay Gyula, Kovácsháza (Csanád m.).

936

GAZDASÁGI KÖNYVVITELI
NYOMTATVÁNYOKAT ■
LEVÉLPAPIROKAT ■ ■
BORITÉKOKAT ÉS EGYÉB

NYOMDAI MUNKÁKAT

JUTÁNYOSAN ÉS CSINOS
KIVITELBEN KÉSZIT " ■

"PÁTRIA"

IROD. VÁLLALAT ÉS NYOMDAI R.-T.

BUDAPEST, IX.,
ÜLLŐI-UT 25. SZ. (KÖZTELEK).

KÖLTSÉGVETÉSSEL KÉSZSÉGGEL
SZOLGÁLUNK. " ■ ■ ■ ■ ■

Gőzeke acetylen-lámpák

Éjjeli szantásoknál gőzekékre különösen alkalmasak,
mert nappali fényt adnak.

Kézi-, kocsi-, spritzbogen-, pózna-,
asztali-, udvari-, kerti-, istálló- acetylen-lámpák.

Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mozsár-utca 9.
Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 16—28.

Sürgőnyczim: Pneumatic.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Pályázati hirdetés.

Gazdaságlirnokai állás betöltendő a „Szilágy vármegyei gazdasági egyesület”-nél 60 korona havi fizetéssel. Az illetőnek irodai teendők és biztosítási ügyek intézése a főteendője. Jobb családból való, földmivesiskolát vagy vinczellérképezdét végzett egyének előnyben részesülnek. Pályázatok okmányával, melyek vissza nem küldetnek, a titkári hivatalhoz, Zilahra küldendők szeptember 20-ig.

928

Teletetésre

elfogad egy zempléni gazdaság, hol bőven van lóhere és anyaszéna, sarju és répa, 30—40 darab tarka **fejőstehenet** akár azonnal, akár október 1-től jövő május 1-ig harmadába, nemkülönbön 4—500 darab **anyajuhot** felébe. Megkereséseket a kiadóhivatal továbbít.

926

Uradalom teletetésre elfogad **30-40 drb 2-3 éves tinót vagy üszőt felében.** Czim a kiadóhivatalban. 934

Tenyészsértés-eladási hirdetés.

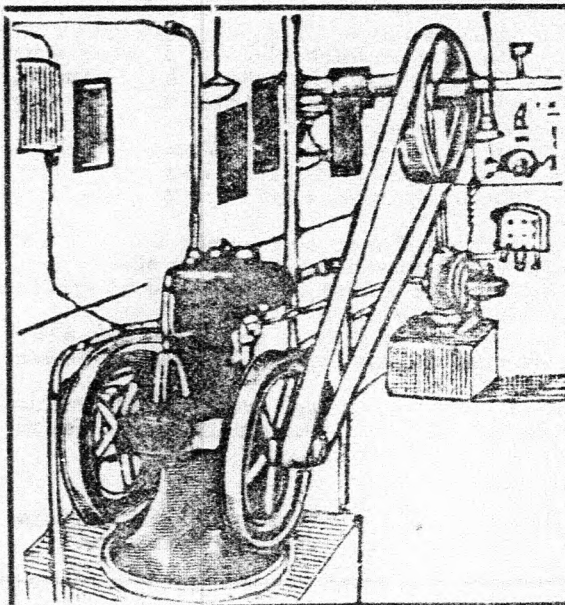
Gróf Almásy Dénes ur gyulavári uradalmában eladó
15 drb 2 éves szőke mangalicza tenyészkoca sertés,
30 drb 2 éves szőke mangalicza tenyészkoca sertés,
115 drb 2—3 éves hasas mangalicza tenyészkoca sertés,
95 drb 2 éves szőke mangalicza tenyészkoca sertés, meg nincs
105 drb 1-1/2 éves mangalicza süldő tenyészkoca sertés bugátva.

A sertések mind malaczkorukban 75%-al átvészelt állományból valók.

Hasas koczákat december elejétől január közepéig fognak fiadzani.

Az eladás történhetik akár az egész állomány egyben, akár több részletben is.

Értekezni lehet az **Uradalmi főintézőség**nél, Gyulaváriban (Békés megye). Vasut, posta, távirat helyben. 945

**!! NAGYOBB !!
GAZDASÁGOK
FIGYELMÉBE !**

ONÁLLÓ GÉPTELEPEKET készítünk, melyek a vezérlési és takarmánykészítési elvű és amellett mellesleg a kastély és gazdasági épületek világításához szükséges villanyerőt is előállítják. Kétféle eredményekről számos előkelő referenciát adunk. Utolsó megrendelések: Navymell, gróf Tisza István ur, Geszt, Mált, gróf Dessewffy Miklós ur, Vencsölő, Mált, gróf Bethlen Aladar ur, Eleds. Ismertetéssel és költségvetéssel szolgálunk.

SIGNER F. és R.

mérnöki és elektrotechnikai vállalat
Budapest, V., Kálmán-u. 9.
Telefon 63-01. 867

FONTOS UJDONSÁG!

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
könyvkiadó-vállalata kiadásában megjelent

**Szőlőművelés
és Borgazdaság**

Harmadik bővített és teljesen átdolgozott kiadás.

Írta: **SZILÁRD GYULA**

a gróf Esterházy-féle csákvári földmives-iskola tanára

Ára vászonkötésben 10 korona.

Szőlőművelési és borgazdasági irodalmunk mindezeidig nélkülözött oly könyvet, mely gyakorlatias irányu és kellő terjedelmű ahhoz, hogy a nagy- és középszőlőbirtokos minderr tekintetben jó hasznát vehesse. Ezt a hiányt akarta pótolni könyvkiadó-vállalatunk, midőn fenti munka megírását oly szakemberre bízta, ki egyrészt évek óta ország-szerte előnyösen ismert nagyobb szőlő- és pinczegazdaságnak élén áll, másrészt az e téren elért irodalmi sikerei is közismertek. — Hiszünk, hogy igen jó szolgálatot teszünk hazánk szőlőbirtokosainak azzal, hogy ezt a könyvet — mely minden a gyakorlatban jól bevált ujításra kiterjeszkedik — közrebocsájtsuk. A könyv 310 oldal terjedelmű és a szöveget 157 sikerült ábra illusztrálja. Gazdag tartalmát illetőleg némi tájékoztatást nyújt az alábbi jegyzék.

TARTALOMJEGYZÉK:**I. rész. Szőlőművelés.**

- I. Fejezet. A szőlő leírása, fajtái. (Amerikai alanyfajták. Hybridék.)
- II. " A szőlő táplálkozása, növekedése, szaporodása.
- III. " A termőföld. (Mész-tartalom. Futóhomok. Szénkénnel való gyérités.)
- IV. " A szőlő szaporítása. (Sima- és gyökvesző. Bujtás. Döntés. Fás-oltás. Zöld-oltás. Zöldre-fásoltás.)
- V. " Szőlőtelepítés. (Terület. Fajták. Beosztás. Talajelőkészítés. Ültetés. Apolás.)
- VI. " Metszés. (Tőkeképzés. Csapos-, szálvesző-, karikás- és lugasművelés. Válogatás. Zöldhajtások kezelése.)
- VII. " Trágyázás. (A legkülönbözőbb trágyafélék ismertetése. Mesterséges trágyafélék alkalmazásának kimerítő tárgyalása.)
- VIII. " Folyómunkák a szőlőben. (Fogatos szőlőművelés. Csemege-szőlőszállítás, eltartás.)
- IX. " A szőlő károsodása, ellenségei, betegségei. (Elemi csapások. Peronospora. Fogatos permetezés stb. Állati ellenségek és az ellenük való védekezés.)
- X. " Szénkénevezés és elárasztás.
- XI. " Homokszőlők.
- XII. " Oltványozás. (Oltványkészítés előhajtással. Telepítés zöld oltványokkal. Gondozás. Pótlás.)

II. rész. Borgazdaság és pálinkafőzés.

- I. Fejezet. A szűrés. (Modern zuzók, bogyzók, sajtók. Lenyálkázás.)
- II. " Erjedés. (Mesterséges borenjesztő. Fehér és vörös borok erjesztése.)
- III. " Pincze, edények, eszközök. (Erjesztőpincze. Borpincze. Hor-dók, kádak stb. Fejtőgépek és eszközök.)
- IV. " Ujborok kezelése. (Ujbor fejtése a legújabb és leghelyesebb felvek szerint. Utóerjesztés stb.)
- V. " Oborok kezelése. (A bor érese. Kénezés. Aterjesztés. Házasítás. Derítés. Pasztörözés. Szűrés. Palackozás. Borszállítás.)
- VI. " Borbetegségek és hibák. (Ecetesedés, borvirág stb. Barnatörés és ennek elűzése.)
- VII. " A must és bor ivadása. (Mustvizsgálat. Cukor és savtartalom. A bor szesz- és alma. Cukrozás, szeszezés, savtalanítás.)
- VIII. " Pálinkafőzés. (Törköly-, söprű-, gyümölcspálinka és cognac-főzés. Szesziző-készülékek. Szeszizési adó. Pálinka kezelése.)

III. rész. Függelék.

A szőlő- és pinczegazdát közelről érdeklő állami intézmények, törvények és rendeletek: Szőlő- és bor- felügyelőségek. Tanfolyamok, iskolák stb. Adókedvezmények. Hegyközségek. Felújítási kölcsön. Boritaladó. Műbor törvény. Az új osztrák bortörvény főbb pontjai. Szőlővesztő-tüzetli szobások

Megrendelhető a "Patria" részv.-társ. gazdasági könyvkereskedésében Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Vadászfegyver, katonai vé-
tel. Több katonai vadászfegyver
potom áron eladó. Közlik
Toplevekcú Lancaster 20 f. t.
Eldelőkív lakatszerkezeti modern
Hammerle 35 f. t. Grenerzárú
Bücsfiline 40 f. t. Snelleres Man-
licher, Drilling, Winchester és
több más jó puska. A ezen
olcsón eladó Radó A. Egyez-
tem-tér 5. Ugyazintin néhány
Hammerle revolver, ismétlő-
pisztoly, régi kardok, kovás-
pisztolyok, flober, cölősvő pisz-
toly és revolver. Ugyazint fény-
képezőgépek, mint Görz,
Zeiss, Voigtlander és más
típusú gép teláron kapható.
Jobb fegyvert és jó y-
képezőgépet veszek a leg-
magasabb áron. 4796

A ló és tenyésztése. 600
14 műmelékkel. 3-ik kiadás.
Irták Kovács Béla és Monostori
Károly. Ára füzve 12 kor., tartó
díszkötésben 15 kor. Megrendel-
hető a "Pátria" r.-t. gazdasági
szakönyvkereskedésében, Buda-
pest, IX., Üllői-ut 25.

Szénát, szalmát bármely álló-
másra szállítva elad
Deutsch Mor Budapest, VIII.,
Luther-utca 1/B. 4775

Kifogástalan jóságú 2 éves
villanygyújtású
2-3 lóerjű benzínmotor, územ-
nagyobbitás miatt eladó. Územ-
ben megtekinthető. Bővebbet
Budapesti műszaki vállalat, Sza-
bolcs-utca 3/B. Telefon 106-08.
4920

A gyapju minősítése.
Számos ábrával és egy a magyar
és külföldi gyapju-típusok össze-
teletét felülvizsgáló grafikonnal. Irtá:
Kovács Imre. Kiadta az OMGE.
könyvtárából. Vállalata. 3 korona.
70 fillér előleges beklődése ellen-
ben bérmentve szállítja a "Pátria"
r.-t. gazd. szakönyvkereskedése
Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Csemegé- fajokok hektólite-
renként és palack-
okban eladók Nagymélt. Bárd
Vadány Albert uradalmi szőlő-
szetében. Komjáton, Nyitra-
megyében. 4923

Tengeri szártőpőcök, an-
nyalvány-főle, alig
használt, állványtal
együtt eladó. Lengyel
János Kerek-Hársz, u.
p. Hatvan. 4905

Gazdasági munkás- és
cselédlakások. Összeállította
a m. kir. földmiv. és
gazdasági miniszterium gazdas.
műszaki hivatala az OMGE
közreműködésével. Tartalmaz 50
épülettervet, költségvetéseket és
építési anyag előírásokat. Ára 10 k.
Megrendelhető a "Pátria" r.-t.
gazd. szakönyvkereskedésében,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Eladó 7 évi Köztelek, 1901-101
1908-ig Fleischer Béla-féle
Balatonkeresztur. 4944

Heretefjött. Hoffher és Schranz-
tjessen új, hirtőfelosztás miatt
eladó A heretefjött van ömü-
ködő etetőkeszulek, nyalszapuka-
rosták Erdelőkívőknek felvilágo-
sítással szolgál Claer György
Ebeck, posta Kürtabony. 4910

100 db egészen új Saak-rend-
szaki egyetemes
acéleleke szab. talpúval körül-
felül 80-90 kg. súlyban, míg a
készlet tart 55 koronáért darab-
onként is eladó Heister Sándornál
Budapest, VI., Dávid u. 15. 4941

Hordóeladás. Új tölgyfahor-
dók 70 hektóliter, dök 200 literől
hordók 13-60 hektóliter, 100 db
gesztenyefahordó. Juttányosan
eladók Fabian Ilés Odón Budap-
est, VIII., Népszínház-u. 23.
4938

**A mezőgazdasági gyümölcs-
termelés**
és értékes. 79 rajzzal Irtá:
Molnár István. Vászónkötésben
K 5.20 előleges beklődése ellen-
ben bérmentve küldi a "Pátria"
r.-t. gazdasági szakönyvkeres-
kedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Ki ün etve állami és egyesületi
eremmel, **rozavá-**
donczok 100.000 db válogatott
egyeses óns gyökérzetű, jól be-
érett l-rendű alanyok nemestés-
hez készen, 150-250 cm. magas
100 db 7 kor. 30 fill., 1000 db
60 kor. Japán chrisantemumok
drbjá 20 fill. Szállít Hisszár
György rózsakertészete, Budapest,
Mexikói-ut 64. 4939

Hordóeladás. Nagymennyiségű
használt tölgy-
fahordó eladó 6 hektóliter 10 hek-
tőliterig darabonként. Bővebb
leklv. górhást ad Stern József
Nagykanizsán. 4937

**Préselt
buzaszalmát
és
zabszalmát**

szállít elsőrrendű minőségben
és legolcsóbban
Ehrenreich Béla
Bajmok (Bácska). 6808

**Most jelent meg!
Az 1908. XXVIII. t.-cz., a
SZESZADÓROL**

valamint a szeszterme-
léssel együttesen készi-
tett sajtot és szto meg-
adózalásáról, ugyszin-
tén a szeszkontingens
megállapításáról és fel-
osztásáról. Jegyzetek-
kel, utalásokkal és ma-
gyarázatokkal. :: ::

Ára 4 korona.
Megrendelhető a
"Pátria" r.-t. gazdasági
szakönyvkereskedésé-
ben, Budapest, IX. ker.
Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Fiedler János
lenfonógyára
Komárom
vesz
nyers lenkórót
szál-nyeréshez, va-
lamint kaszált és
géppel csépell
lenszalmát,
tetszés szerinti
mennyiségben és
elad
eredeti (pernai)
oroszlennmagot.
MEZŐGAZDASÁGTAN!

Irtá: Szilárd Gyula.

A könyv tartalma és beosztása
röviden a következő:
I. RÉSZ. Általános növényter-
melés. A növény. A talaj. Föld-
miv. Trágyázás. Vetés és
vetések ápolása. Termények le-
takarítása és eltartása. — II. RÉSZ.
Különleges növénytermelés. Ca-
bon-félék. Hüvelyes, kaptás,
olajos, szálstakara-ny, ipari és
gyári növények. — III. RÉSZ.
Kert és szőlő. Konyhakertészet.
Gyümölcskertészet. Szőlőművelés
és mustkezelés. — IV. RÉSZ.
Állattenyésztés. Az állati test.
Állatok tartományozása. Egész-
séges és beteg állatok ápolása.
Általános tenyésztési szabályok.
Lótenyésztés. Szarvasmariate-
nyésztés és tejkezelés. Juh- és
kecsketenyésztés. Sertésenyésztés.
Baromfitenyésztés. Háziinyul-
tenyésztés. — V. RÉSZ. Gazda-
sági üzletvitel. Gazdaságok be-
rendezése. Üzleti tőkék. Szám-
adás és jövedelemszámítás. Mé-
hészet.

Ára vászónkötésben 5.— K.
Megrendelhető a "Pátria" r.-t.
gazd. szakönyvkereskedésében.
Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

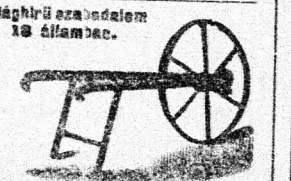
**Szénát
Szalmát**

780
Felpréseléshez modern gőz-
és lóprései-ot bocsátom
eladó rendelkezésre.
SCHREIER BÉLA
takarmánygyártó
Budapest, VII., Népszínház-
utca 22. Telefon 20-52.

A háziasszonyoknak!
Burgonya elkészítése 40-féleképen
— 12 k., Dobos, Magyar francia
szakácskönyve 15 k., Hegyesi,
Előétek könyve 3 k., Hegyesi,
Házicukraszát 3 k., Nagy
Jolán, Magyar nők szakácskönyve
4 k., Szilassy, A háztartás könyve,
költőtele jobbnál jobb étkek ki-
próbat receptjeivel 4 k., Bod-
nár Éva, Teasemények könyve
1 k., Kürthy Emilné, Vegyes
sütemények — 60 k., Kürthy
Emilné, Szörpök és italok — 60 k.,
Kürthy Emilné, Gyümölcsbefőzés
— 60 k., Kürthy Emilné, Kenyer-
sütés — 60 k., Kürthy Emilné,
Éleliskamra — 60 k. Megrendel-
hető a "Pátria" r.-t. gazdasági
szakönyvkereskedésében. Buda-
pest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Száritott répaszeletet,
melassét, chilisalét-
romot és száritott
marhatrágycat ajánli
DUKES és HERZOG
Galgócz — Budapest,
V. VÁCZI-KÖRUT 74.

Zöldsejttermesztőknek!
Ajánljuk a következő szakmúvek
beszerzését: Bouche L., A zöld-
sejttermesztés. A hazai viszonyok-
hoz alkalmazta Kardos A. 2 k.,
Grabner E., Kerti vetemények
szántóföldi termelése 1 k. L'Huillier
L., A kőposztaték termesz-
tése — 40 k., L'Huillier L.,
Konyhakert magvak termelése
1 k., Limbacher K., A korai
főzelék és zöldsejtfélék termelése
1 k., Németh L., Konyhakerti
növénytermesztés — 90 k. Meg-
rendelhető a "Pátria" r.-t. gaz-
dasági szakönyvkereskedésében,
Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Stádel-Torkos
földmérő-taliga
kapható
Stádel gépgyárban, Évöröft.

Vadon termő gyógynövé-
nyek, valamint a gaz-
dasági melléktermékek gyógy-szer-
tári értékesítésének rövid ismer-
tetése. Irtá Páter Béla, a kolozs-
vári gazdasági akadémia tanára.
Szerző ezen 59 ábrával ellátott
könyvében részletesen ismerteti a
hazánkban vadon termő gyógy-
növényeket és hasznos utbagy-
tásokkal szolgál azok szedése,
száritása, csomagolása és érte-
kesítése iránt. Bőlti ára vászón-
kötésben 5 kor. Megrendelhető a
"Pátria" r.-t. gazd. szakönyv-
kereskedésében Budapest, IX.,
Üllői-ut 25. szám. (Köztelek)

Vétel

Burgonyát felsőmagyarszág-
ról, szeszgyár ré-
szére, nagyobb mennyiségben
keresek. Gombos Vilmos, Buda-
pest, Wesselényi-utca 9. 4928

Sütni való tőköt (másnéven:
"patyolat", "becsi" vagy
"uri" tők) nagyobb vagy kisebb
mennyiségben is **veszünk.** Szó-
lid árajánlatok a rendelkezésre
álló mennyiség, szállítási és egyéb
feltételek megjelölésével a Tur-
fale Tojásipól- és Tápszer-gyár-
részvényrészvételre. Budapest,
VIII., József-körút 8. Intézendők
4888

4 lóerőjű használt, jókarban
lévő gőz-gép vétele
kerestetik. Czím: Steiner testvérek
Pozsony, Védzőlöp 36. 4891

Cser- és tölgy-makkot,
vala-
fenyőtobozt meg-
veszek. Ajánlatokat „Idei
termés” jelige
alatt a kiadóhivatal köz-
vetít. 4893

Szalmát bármely mennyiségben
vásárlók. Czím:
Kőrösy József, Czegléd. 4889

Bérlet
1000 holdig terjedhető, jobb
minőségű birtokot keresek
bérbe 1909 őszére Pest megyében
vagy a környéken. Közvetítő
siker esetén díjazva. Dr. Méhes
Budapest, Andrássy-ut 97. szám.
4857

Sajtgyártáshoz
kerestetik oly hely, hova környékbeli uradalmak-
ból, esetleg kiscgazdától naponta körülbelül 3000
liter tehéntej, bivaly- és juhtej központosítható.
Ajánlatokat kérek „Sajtgyár” jel alatt e lap
kiadóhivatalába. 947

80491/908. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.
A m. kir. földmiv. és gazdasági miniszterium gazdasági műszaki hivatala a m. kir. meteorológiai intézet és rovar-tani állomás elhelyezésére szolgáló és Buda-
pesten, II. ker., Kis-Rókus-, Intézet- és Petrezyetem-utczák által határolt tel-
ken építendő épület alább felsorolt munkáira:

I. Föld, kőműves és elhelyező munka (előírányszat)	245,000 K.
II. Kőfaragó munka (előírányszat)	20,000 "
III. Ács munka (előírányszat)	15,000 "
IV. Tetőfedő munka (cserép esetleg eternit-palafedél) előírányszat	4,300 "
V. Bádogyók munka (előírányszat)	18,000 "
VI. Vas munka (előírányszat)	49,000 "
VII. Asztalos munka (előírányszat)	25,000 "
VIII. Lakatos munka (előírányszat)	35,000 "
IX. Úvegés munka (előírányszat)	7,500 "
X. Fügőgyök szállítása (előírányszat)	2,000 "
XI. Padozati munka (előírányszat)	12,000 "
XII. Burkolati munka (előírányszat)	17,000 "
XIII. Aszfalt munka (előírányszat)	3,200 "
XIV. Vízvezeték, csatornázás és légszuszvezeték berend. munka	18,800 "
XV. Villamvilágítás, villamoscsengő és villámhárító berend. munka	14,000 "
XVI. Felirati táblák készítése	420 "

A versenyárgyalás feltételei a következők:
1. A versenyárgyaláson részt vehet minden szakértő hazai iparos, aki
ipara gyakorlására hatóság engedélyvel bír.
Azon ajánlatok, akik ilyen képesítéssel nem bírnak, tartoznak már
ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és annak képesíté-
sét igazolni.
2. Ajánlatok úgy a összes munkákra együttesen, mint egyes munkacso-
portokra, vagy munkanemekre külön-külön is tehetők.
3. Ajánlattevők tartoznak egységáraitak részletezve a rendelkezésre bocsá-
tott költségvetésbe beírni és az ennek alapján kiszámított vállalati végössze-
get a rendelkezésre bocsátott ajánlati lapba bejegyezni.
Erre a célra csakis a kibocsátott költségvetések és ajánlati lapok hasz-
nálhatók.
4. A föld, kőműves és elhelyező munkákra teendő ajánlatoknál figyelembe
kell venni, hogy az építési telken álló földszintes ház és kerítésfal díjtalan
lebontása, a kibontott anyag és törmelék elfuvarozása, a föld, kőműves és
elhelyező munkák vállalkozójának kötelességét fogja képezni. A bontásból
nyert anyagok a vállalkozó tulajdonába mennek át, de azokból az építéshez
felhasználni sem lehet.
5. Az ajánlati költségvetések és az ajánlati lapok a m. kir. földmiv. és
gazdasági miniszterium gazdasági műszaki hivatalában (Budapest, V., Vécsey-utca
3. IV. em.) a hivatalos órák alatt d. e. 9-2-ig szereshetők be.
Ugyanott a hivatalos órák alatt a tervek, a szerződéses és a munkafel-
tételek is megtekinthetők.
6. Az épület 1909. évi október hó 31-éig teljesen befejezendő.
7. Ajánlattevők tartoznak szabályszerűen lezárt és lepecsételt ajánlataikat
vagy közvetlenül vagy posta útján fol. ó évi október hó 3-án d. e. 11 óráig
a m. kir. földmiv. és gazdasági miniszterium gazdasági műszaki hivatalában (V.,
Vécsey-utca 3., IV. em.) benyújtani. Később érkezett, távirati uton tett, vagy
utóajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.
8. Ajánlattevők tartoznak az ajánlat szerinti érték 5%-ának megfelelő
bánatpénzt bármely állam vagy adóhivatali pénztárnál készpénzben vagy
óvadékpépes értékpapirokban letétbe helyezni és a letéti nyugtát ajánlatukhoz
csatolni.
9. A beérkezett ajánlatok 1908. évi október hó 3. napján déli 12 órakor
fognak a m. kir. földm. miniszterium gazdasági műszaki hivatalában (V. ker.,
Vécsey-utca 3., IV. em.) felbontatni. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlat-
tevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.
10. A benyújtott ajánlatok fölött a döntés 1908. évi október hó 31-éig
meg fog történni. Ajánlattevők ezen időpontig ajánlataikkal kötelezettségben
maradnak.
11. A m. kir. földmiv. és gazdasági miniszterium gazdasági műszaki hivatala
fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott
árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.
Budapest, 1908. évi szeptember hó 12-én.
A m. kir. földmiv. és gazdasági miniszterium
gazdasági műszaki hivatala.

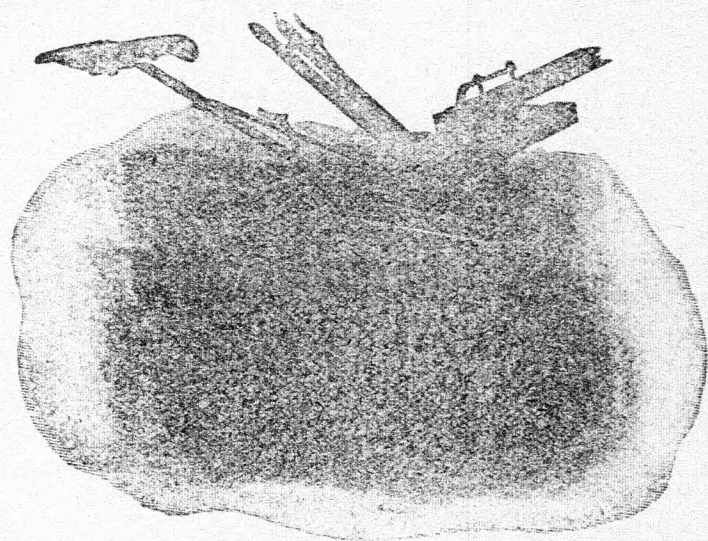
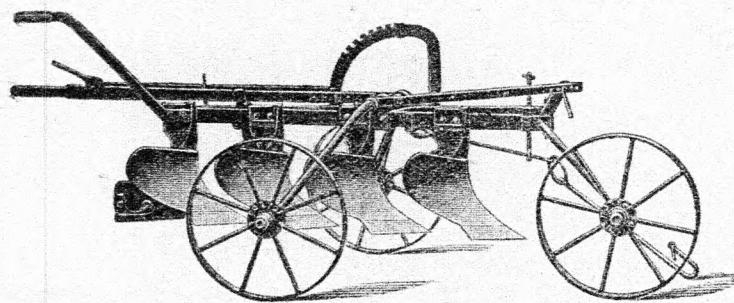

A tarlóhántás legcélszerűbb eszközei: Bächer könnyű négybarázdás hántóekéje
Bächer könnyű hárombarázdás hántóekéje
Johnston tarlóhántó tárcsás boronája.

Legjobb aczélanyag, csekély önsúly, kevés vonóerő, ideális munkateljesítmény. :::

::: TESSÉK AJÁNLATOT KÉRNI!

OLCSÓ ÁRAK!

BÄCHER RUDOLF

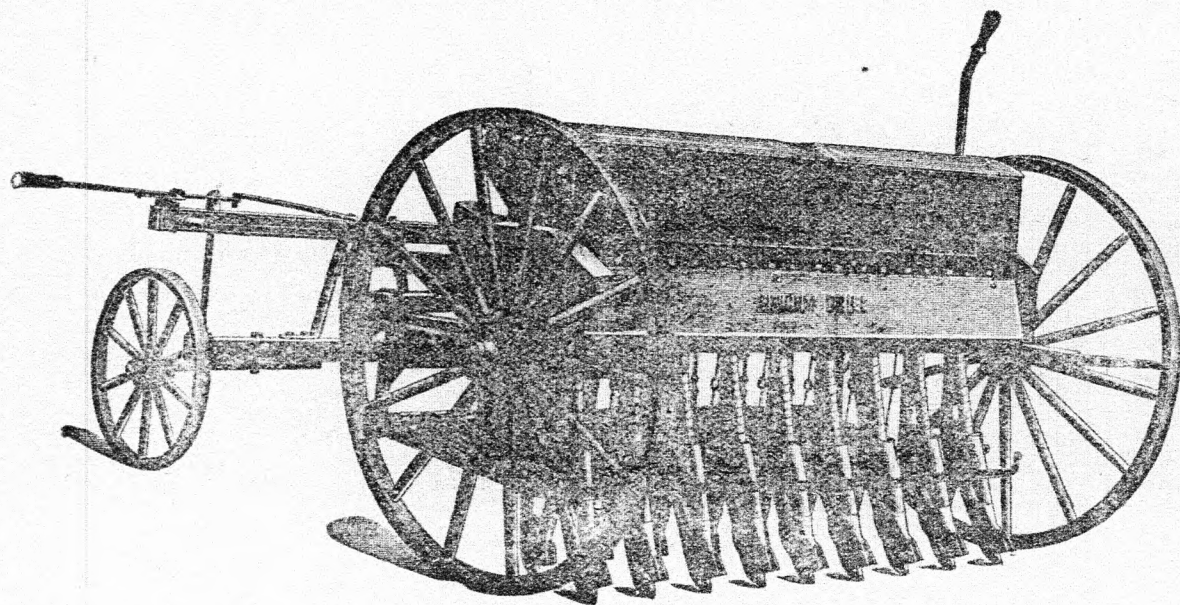
SPECZIÁLIS EKE ÉS TALAJMŰVELŐ

:: :: :: ESZKÖZOK GYÁRA. :: :: ::

:: VEZÉRKÉPVISELET ÉS FORAKTÁR :

SZÜCS ZSIGMOND

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 68. SZÁM.

Az eredeti MELICHAR gyártmányu, páros sorszámú ::

**„UNIKUM
DRILL“**

a jelenkor legtökéletesebb sorvetőgépe. :

Utolérhetetlenül precíz vetés, hegynek-völgynek teljes egyforma, ideálisan töké-

letes magelosztás, végtelen könnyű és biztos kormányzás, feltűnően csekély vonóerőszükséglet, szilárd kivitel, elsőrendű anyag, bámulatosan egyszerű szerkezet és könnyű kezelés ama jellegzetes tulajdonságok, melyeknek ezen sorvetőgép általános kedveltségét köszönheti. Több mint 32.000 darab használatban. Számtalan elsőrendű kitüntetés és sok száz elismerőlevél a világ minden részéből.

Ujabb speciálítások: műtrágyaszórógépek és műtrágyaszórával kombinált sorvetőgépek. Különleges répavetőgépek és amerikai rendszerű kukoriczafészekberakók (a Hermann-féle művelésmóddhoz). Chiliszőrők a cukorrépa fejtrágyázásához.

MELICHAR FERENCZ

SORVETO-ÉS MÜTRÁGYASZÓRÓ-

:: :: :: GEPEK GYÁRA. :: :: ::

:: VEZÉRKÉPVISELET ÉS FÓRAKTÁR:

SZÜCS ZSIGMOND

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 68.

KIS HIRDETÉSEK

Hirdetési ár 25 szög 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér belátásunkonk...
A legkisebb hirdetési díj 1 korona.

Hirdetési ár 25 szög 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér belátásunkonk...
A legkisebb hirdetési díj 1 korona.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csak a munkaadó birtokos vagy bérlet címének kitételével közölünk.
KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Földbirtokosok figyelmébe!

Dijmentes álláskövetés!

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete (Budapest, IX., Üllői-ut 25.) felhívja a birtokos és bérlet urát figyelmébe!

Állást követő ösztályára.

hol gazdatisztok a legkisebb birtokosok számára elő vonnak jegyzet.

Az álláskövetés teljesen díjmentes. Megkeresés esetén az egyesület igazgatósága a betöltendő állásra megfigyelő bizottság elnökét a tulajdonosnál az illető bizonyítványok elküldését és az állást követő ösztályára vonatkozó adatokat megküldi.

Tisztelettel felhívjuk a birtokosok és bérlet urakat, hogy gazdasági akadémiai feladatokat, illetve az egyesület által kiadott gazdatisztok kézikönyvét megvásárolják.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

A Magyar Gazdatisztok és Erdősítők Országos Egyesülete igazgatósága.

Gépészkövacs

keresték október 1-től uradalomban, gazdasági szerszámmal, ki a stabil-gőzművelés vizsgálatára, szerszámi javításokban járjon, csepejtet, patkóllal, gazdasági gépek rendeltetéséhez is ért. Fizetés évente 300 korona, lakás, fűtés, 1 hold föld, 1 liter tej, 20 méter rozs, 4 méter buza, 4 méter árpa, minden cséplési napon 3 korona diákot jelenében Csákszék, ügyes és józan egyének, kik állandó állásra rendelkeznek, adják be pályázatukat. Szendrői F. és társai birtokosok, Pa-Szöllős, u. p. Recse, Pozsony megye. 4870

Intéző

keresték a törökországi uradalomban. Pályázók intenzív gazdálkodással, jártassággal, kelet felé, Fehérvárra és térségére, cinkorépp természetesen és gépezetben kiválóan értendők. Bizonyítványokkal ellátott pályaműveket küldendők Meller Rudolf, Törökföldi címre. 4879

Segédítőt

állás azonnal betöltendő gr. Zichy Rószal ur felszentnyári birtokán. Évi fizetés 480 korona és teljes ellátás. Előnyben részesül ki a német nyelvet szónok és írásban is képes. Fizetés megállapítás szerinti. Csak az okleveles egyének pályázhatnak. Kérve nyelvi bizonyítványokkal – melyek vissza nem küldetnek, gr. ur. Oméltóságának címre, az urad. intézőnek Sárszentmihály, Fejérv. nyújthatók be. 4880

Gazdasági

intéző állás betöltendő a Nagyménfőcsanak uradalomban. Alkalmazandó a gazdasági akadémiát végzett, a német nyelvet is bírása megkövetelt, gépvezetői vizsga előnyt nyújt. Évi fizetés 400 korona és teljes ellátás. Pályaműveket a birtokos nyitványokkal, melyek vissza nem adandók, jó zárt levélben intézendők. – Ugyancsak betöltendő egy nőiellenőrzési állás, évi 300 k. fizetés, lakás és fűtés. 4922

Kertész nő

1. a konyhakertben, 2. a gyümölcsösökben, 3. a kocsma kertben, 4. a szőlőben, 5. a szőlőkertben, 6. a szőlőkertben, 7. a szőlőkertben, 8. a szőlőkertben, 9. a szőlőkertben, 10. a szőlőkertben, 11. a szőlőkertben, 12. a szőlőkertben, 13. a szőlőkertben, 14. a szőlőkertben, 15. a szőlőkertben, 16. a szőlőkertben, 17. a szőlőkertben, 18. a szőlőkertben, 19. a szőlőkertben, 20. a szőlőkertben, 21. a szőlőkertben, 22. a szőlőkertben, 23. a szőlőkertben, 24. a szőlőkertben, 25. a szőlőkertben, 26. a szőlőkertben, 27. a szőlőkertben, 28. a szőlőkertben, 29. a szőlőkertben, 30. a szőlőkertben, 31. a szőlőkertben, 32. a szőlőkertben, 33. a szőlőkertben, 34. a szőlőkertben, 35. a szőlőkertben, 36. a szőlőkertben, 37. a szőlőkertben, 38. a szőlőkertben, 39. a szőlőkertben, 40. a szőlőkertben, 41. a szőlőkertben, 42. a szőlőkertben, 43. a szőlőkertben, 44. a szőlőkertben, 45. a szőlőkertben, 46. a szőlőkertben, 47. a szőlőkertben, 48. a szőlőkertben, 49. a szőlőkertben, 50. a szőlőkertben, 51. a szőlőkertben, 52. a szőlőkertben, 53. a szőlőkertben, 54. a szőlőkertben, 55. a szőlőkertben, 56. a szőlőkertben, 57. a szőlőkertben, 58. a szőlőkertben, 59. a szőlőkertben, 60. a szőlőkertben, 61. a szőlőkertben, 62. a szőlőkertben, 63. a szőlőkertben, 64. a szőlőkertben, 65. a szőlőkertben, 66. a szőlőkertben, 67. a szőlőkertben, 68. a szőlőkertben, 69. a szőlőkertben, 70. a szőlőkertben, 71. a szőlőkertben, 72. a szőlőkertben, 73. a szőlőkertben, 74. a szőlőkertben, 75. a szőlőkertben, 76. a szőlőkertben, 77. a szőlőkertben, 78. a szőlőkertben, 79. a szőlőkertben, 80. a szőlőkertben, 81. a szőlőkertben, 82. a szőlőkertben, 83. a szőlőkertben, 84. a szőlőkertben, 85. a szőlőkertben, 86. a szőlőkertben, 87. a szőlőkertben, 88. a szőlőkertben, 89. a szőlőkertben, 90. a szőlőkertben, 91. a szőlőkertben, 92. a szőlőkertben, 93. a szőlőkertben, 94. a szőlőkertben, 95. a szőlőkertben, 96. a szőlőkertben, 97. a szőlőkertben, 98. a szőlőkertben, 99. a szőlőkertben, 100. a szőlőkertben, 101. a szőlőkertben, 102. a szőlőkertben, 103. a szőlőkertben, 104. a szőlőkertben, 105. a szőlőkertben, 106. a szőlőkertben, 107. a szőlőkertben, 108. a szőlőkertben, 109. a szőlőkertben, 110. a szőlőkertben, 111. a szőlőkertben, 112. a szőlőkertben, 113. a szőlőkertben, 114. a szőlőkertben, 115. a szőlőkertben, 116. a szőlőkertben, 117. a szőlőkertben, 118. a szőlőkertben, 119. a szőlőkertben, 120. a szőlőkertben, 121. a szőlőkertben, 122. a szőlőkertben, 123. a szőlőkertben, 124. a szőlőkertben, 125. a szőlőkertben, 126. a szőlőkertben, 127. a szőlőkertben, 128. a szőlőkertben, 129. a szőlőkertben, 130. a szőlőkertben, 131. a szőlőkertben, 132. a szőlőkertben, 133. a szőlőkertben, 134. a szőlőkertben, 135. a szőlőkertben, 136. a szőlőkertben, 137. a szőlőkertben, 138. a szőlőkertben, 139. a szőlőkertben, 140. a szőlőkertben, 141. a szőlőkertben, 142. a szőlőkertben, 143. a szőlőkertben, 144. a szőlőkertben, 145. a szőlőkertben, 146. a szőlőkertben, 147. a szőlőkertben, 148. a szőlőkertben, 149. a szőlőkertben, 150. a szőlőkertben, 151. a szőlőkertben, 152. a szőlőkertben, 153. a szőlőkertben, 154. a szőlőkertben, 155. a szőlőkertben, 156. a szőlőkertben, 157. a szőlőkertben, 158. a szőlőkertben, 159. a szőlőkertben, 160. a szőlőkertben, 161. a szőlőkertben, 162. a szőlőkertben, 163. a szőlőkertben, 164. a szőlőkertben, 165. a szőlőkertben, 166. a szőlőkertben, 167. a szőlőkertben, 168. a szőlőkertben, 169. a szőlőkertben, 170. a szőlőkertben, 171. a szőlőkertben, 172. a szőlőkertben, 173. a szőlőkertben, 174. a szőlőkertben, 175. a szőlőkertben, 176. a szőlőkertben, 177. a szőlőkertben, 178. a szőlőkertben, 179. a szőlőkertben, 180. a szőlőkertben, 181. a szőlőkertben, 182. a szőlőkertben, 183. a szőlőkertben, 184. a szőlőkertben, 185. a szőlőkertben, 186. a szőlőkertben, 187. a szőlőkertben, 188. a szőlőkertben, 189. a szőlőkertben, 190. a szőlőkertben, 191. a szőlőkertben, 192. a szőlőkertben, 193. a szőlőkertben, 194. a szőlőkertben, 195. a szőlőkertben, 196. a szőlőkertben, 197. a szőlőkertben, 198. a szőlőkertben, 199. a szőlőkertben, 200. a szőlőkertben, 201. a szőlőkertben, 202. a szőlőkertben, 203. a szőlőkertben, 204. a szőlőkertben, 205. a szőlőkertben, 206. a szőlőkertben, 207. a szőlőkertben, 208. a szőlőkertben, 209. a szőlőkertben, 210. a szőlőkertben, 211. a szőlőkertben, 212. a szőlőkertben, 213. a szőlőkertben, 214. a szőlőkertben, 215. a szőlőkertben, 216. a szőlőkertben, 217. a szőlőkertben, 218. a szőlőkertben, 219. a szőlőkertben, 220. a szőlőkertben, 221. a szőlőkertben, 222. a szőlőkertben, 223. a szőlőkertben, 224. a szőlőkertben, 225. a szőlőkertben, 226. a szőlőkertben, 227. a szőlőkertben, 228. a szőlőkertben, 229. a szőlőkertben, 230. a szőlőkertben, 231. a szőlőkertben, 232. a szőlőkertben, 233. a szőlőkertben, 234. a szőlőkertben, 235. a szőlőkertben, 236. a szőlőkertben, 237. a szőlőkertben, 238. a szőlőkertben, 239. a szőlőkertben, 240. a szőlőkertben, 241. a szőlőkertben, 242. a szőlőkertben, 243. a szőlőkertben, 244. a szőlőkertben, 245. a szőlőkertben, 246. a szőlőkertben, 247. a szőlőkertben, 248. a szőlőkertben, 249. a szőlőkertben, 250. a szőlőkertben, 251. a szőlőkertben, 252. a szőlőkertben, 253. a szőlőkertben, 254. a szőlőkertben, 255. a szőlőkertben, 256. a szőlőkertben, 257. a szőlőkertben, 258. a szőlőkertben, 259. a szőlőkertben, 260. a szőlőkertben, 261. a szőlőkertben, 262. a szőlőkertben, 263. a szőlőkertben, 264. a szőlőkertben, 265. a szőlőkertben, 266. a szőlőkertben, 267. a szőlőkertben, 268. a szőlőkertben, 269. a szőlőkertben, 270. a szőlőkertben, 271. a szőlőkertben, 272. a szőlőkertben, 273. a szőlőkertben, 274. a szőlőkertben, 275. a szőlőkertben, 276. a szőlőkertben, 277. a szőlőkertben, 278. a szőlőkertben, 279. a szőlőkertben, 280. a szőlőkertben, 281. a szőlőkertben, 282. a szőlőkertben, 283. a szőlőkertben, 284. a szőlőkertben, 285. a szőlőkertben, 286. a szőlőkertben, 287. a szőlőkertben, 288. a szőlőkertben, 289. a szőlőkertben, 290. a szőlőkertben, 291. a szőlőkertben, 292. a szőlőkertben, 293. a szőlőkertben, 294. a szőlőkertben, 295. a szőlőkertben, 296. a szőlőkertben, 297. a szőlőkertben, 298. a szőlőkertben, 299. a szőlőkertben, 300. a szőlőkertben, 301. a szőlőkertben, 302. a szőlőkertben, 303. a szőlőkertben, 304. a szőlőkertben, 305. a szőlőkertben, 306. a szőlőkertben, 307. a szőlőkertben, 308. a szőlőkertben, 309. a szőlőkertben, 310. a szőlőkertben, 311. a szőlőkertben, 312. a szőlőkertben, 313. a szőlőkertben, 314. a szőlőkertben, 315. a szőlőkertben, 316. a szőlőkertben, 317. a szőlőkertben, 318. a szőlőkertben, 319. a szőlőkertben, 320. a szőlőkertben, 321. a szőlőkertben, 322. a szőlőkertben, 323. a szőlőkertben, 324. a szőlőkertben, 325. a szőlőkertben, 326. a szőlőkertben, 327. a szőlőkertben, 328. a szőlőkertben, 329. a szőlőkertben, 330. a szőlőkertben, 331. a szőlőkertben, 332. a szőlőkertben, 333. a szőlőkertben, 334. a szőlőkertben, 335. a szőlőkertben, 336. a szőlőkertben, 337. a szőlőkertben, 338. a szőlőkertben, 339. a szőlőkertben, 340. a szőlőkertben, 341. a szőlőkertben, 342. a szőlőkertben, 343. a szőlőkertben, 344. a szőlőkertben, 345. a szőlőkertben, 346. a szőlőkertben, 347. a szőlőkertben, 348. a szőlőkertben, 349. a szőlőkertben, 350. a szőlőkertben, 351. a szőlőkertben, 352. a szőlőkertben, 353. a szőlőkertben, 354. a szőlőkertben, 355. a szőlőkertben, 356. a szőlőkertben, 357. a szőlőkertben, 358. a szőlőkertben, 359. a szőlőkertben, 360. a szőlőkertben, 361. a szőlőkertben, 362. a szőlőkertben, 363. a szőlőkertben, 364. a szőlőkertben, 365. a szőlőkertben, 366. a szőlőkertben, 367. a szőlőkertben, 368. a szőlőkertben, 369. a szőlőkertben, 370. a szőlőkertben, 371. a szőlőkertben, 372. a szőlőkertben, 373. a szőlőkertben, 374. a szőlőkertben, 375. a szőlőkertben, 376. a szőlőkertben, 377. a szőlőkertben, 378. a szőlőkertben, 379. a szőlőkertben, 380. a szőlőkertben, 381. a szőlőkertben, 382. a szőlőkertben, 383. a szőlőkertben, 384. a szőlőkertben, 385. a szőlőkertben, 386. a szőlőkertben, 387. a szőlőkertben, 388. a szőlőkertben, 389. a szőlőkertben, 390. a szőlőkertben, 391. a szőlőkertben, 392. a szőlőkertben, 393. a szőlőkertben, 394. a szőlőkertben, 395. a szőlőkertben, 396. a szőlőkertben, 397. a szőlőkertben, 398. a szőlőkertben, 399. a szőlőkertben, 400. a szőlőkertben, 401. a szőlőkertben, 402. a szőlőkertben, 403. a szőlőkertben, 404. a szőlőkertben, 405. a szőlőkertben, 406. a szőlőkertben, 407. a szőlőkertben, 408. a szőlőkertben, 409. a szőlőkertben, 410. a szőlőkertben, 411. a szőlőkertben, 412. a szőlőkertben, 413. a szőlőkertben, 414. a szőlőkertben, 415. a szőlőkertben, 416. a szőlőkertben, 417. a szőlőkertben, 418. a szőlőkertben, 419. a szőlőkertben, 420. a szőlőkertben, 421. a szőlőkertben, 422. a szőlőkertben, 423. a szőlőkertben, 424. a szőlőkertben, 425. a szőlőkertben, 426. a szőlőkertben, 427. a szőlőkertben, 428. a szőlőkertben, 429. a szőlőkertben, 430. a szőlőkertben, 431. a szőlőkertben, 432. a szőlőkertben, 433. a szőlőkertben, 434. a szőlőkertben, 435. a szőlőkertben, 436. a szőlőkertben, 437. a szőlőkertben, 438. a szőlőkertben, 439. a szőlőkertben, 440. a szőlőkertben, 441. a szőlőkertben, 442. a szőlőkertben, 443. a szőlőkertben, 444. a szőlőkertben, 445. a szőlőkertben, 446. a szőlőkertben, 447. a szőlőkertben, 448. a szőlőkertben, 449. a szőlőkertben, 450. a szőlőkertben, 451. a szőlőkertben, 452. a szőlőkertben, 453. a szőlőkertben, 454. a szőlőkertben, 455. a szőlőkertben, 456. a szőlőkertben, 457. a szőlőkertben, 458. a szőlőkertben, 459. a szőlőkertben, 460. a szőlőkertben, 461. a szőlőkertben, 462. a szőlőkertben, 463. a szőlőkertben, 464. a szőlőkertben, 465. a szőlőkertben, 466. a szőlőkertben, 467. a szőlőkertben, 468. a szőlőkertben, 469. a szőlőkertben, 470. a szőlőkertben, 471. a szőlőkertben, 472. a szőlőkertben, 473. a szőlőkertben, 474. a szőlőkertben, 475. a szőlőkertben, 476. a szőlőkertben, 477. a szőlőkertben, 478. a szőlőkertben, 479. a szőlőkertben, 480. a szőlőkertben, 481. a szőlőkertben, 482. a szőlőkertben, 483. a szőlőkertben, 484. a szőlőkertben, 485. a szőlőkertben, 486. a szőlőkertben, 487. a szőlőkertben, 488. a szőlőkertben, 489. a szőlőkertben, 490. a szőlőkertben, 491. a szőlőkertben, 492. a szőlőkertben, 493. a szőlőkertben, 494. a szőlőkertben, 495. a szőlőkertben, 496. a szőlőkertben, 497. a szőlőkertben, 498. a szőlőkertben, 499. a szőlőkertben, 500. a szőlőkertben, 501. a szőlőkertben, 502. a szőlőkertben, 503. a szőlőkertben, 504. a szőlőkertben, 505. a szőlőkertben, 506. a szőlőkertben, 507. a szőlőkertben, 508. a szőlőkertben, 509. a szőlőkertben, 510. a szőlőkertben, 511. a szőlőkertben, 512. a szőlőkertben, 513. a szőlőkertben, 514. a szőlőkertben, 515. a szőlőkertben, 516. a szőlőkertben, 517. a szőlőkertben, 518. a szőlőkertben, 519. a szőlőkertben, 520. a szőlőkertben, 521. a szőlőkertben, 522. a szőlőkertben, 523. a szőlőkertben, 524. a szőlőkertben, 525. a szőlőkertben, 526. a szőlőkertben, 527. a szőlőkertben, 528. a szőlőkertben, 529. a szőlőkertben, 530. a szőlőkertben, 531. a szőlőkertben, 532. a szőlőkertben, 533. a szőlőkertben, 534. a szőlőkertben, 535. a szőlőkertben, 536. a szőlőkertben, 537. a szőlőkertben, 538. a szőlőkertben, 539. a szőlőkertben, 540. a szőlőkertben, 541. a szőlőkertben, 542. a szőlőkertben, 543. a szőlőkertben, 544. a szőlőkertben, 545. a szőlőkertben, 546. a szőlőkertben, 547. a szőlőkertben, 548. a szőlőkertben, 549. a szőlőkertben, 550. a szőlőkertben, 551. a szőlőkertben, 552. a szőlőkertben, 553. a szőlőkertben, 554. a sz

GŐZMIVELÉS.

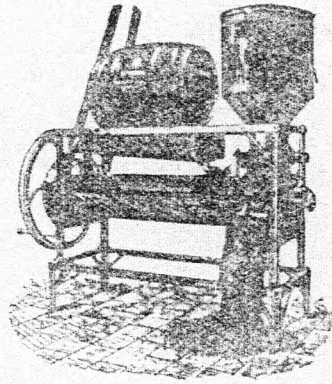
Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alanti címemhez forduljanak.

gőzszerelési vállalkozó
WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

Az egyedül megbízható erőtakarmány az, melyet a szalma maga állít elő!

Ajánljuk szabadalmazott automatikusan adagoló, tetszőleges mennyiségben pontosan keverő

Agrikultura melasz erőtakarmányt készítő gépeinket

kézi- vagy hajtórőre berendezve!

3-4 waggon áru előállításánál a gép ára megtérül.

AGRIKULTURA MEZŐGAZDÁKAT

ELLÁTÓ R.-TÁRSASÁG iroda és mintatelepe

Budapesten, V., Zoltán-utca 12.

Melasz, szárított répszélet, korpafélék, „Agrikultura” orgonagyűjtyű, csavartelen csontliszt stb. árusítása.

Sürgönyezim: OXYGEN Telefon: 99-43

Gőzeke-sodronykötél

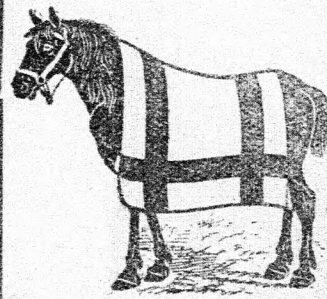
legjobb angol aczélsodronyból, legelőnyösebben beszerezhető a

Szegedi kenderfonógyár r.-t.-nál Szegeden

Számos nagy uradalom elismerő nyilatkozata bizonyítja a kötelek kitűnő minőségét.

Mindennemű **GAZDASÁGI KÖTÉLÁRUK, KENDERZSÁKOK** stb. stb. legelőnyösebb beszerzési forrása.

918

Tisztelettel felhívom a szomszédokat hogy melótt **lópokróc-szükségletét** fedezni ó. kísérletet tegyen az általam forgalmazott, magyar gyártmányú, tartós kiválóan jó minőségű **lópokróc-okka**, melyet t. rendeléim által előírt színárnyalatban, ár 2 db minta megrendelésnél is bérmentve szállítok bármely posta v. vasutállomásra.

1. sz. kitűnő minőségű 195 cm hosszú 155 cm szél. 4 frt. 50 kr.
2. sz. kitűnő minőségű 175 cm hosszú 140 cm szél. 3 frt. 50 kr.
3. sz. kitűnő minőségű 170 cm hosszú 135 cm szél. 3 frt. — kr.
4. sz. kitűnő minőségű 160 cm hosszú 125 cm szél. 2 frt. 75 kr.
Rendelések a beérkezés napján esetleg az előírt idően mindenkor a legelőnyösebbekben eszközöltemek. Megrendelési címet: **Biró Pál**, Somogy-Sz. II, 79. szám. 918

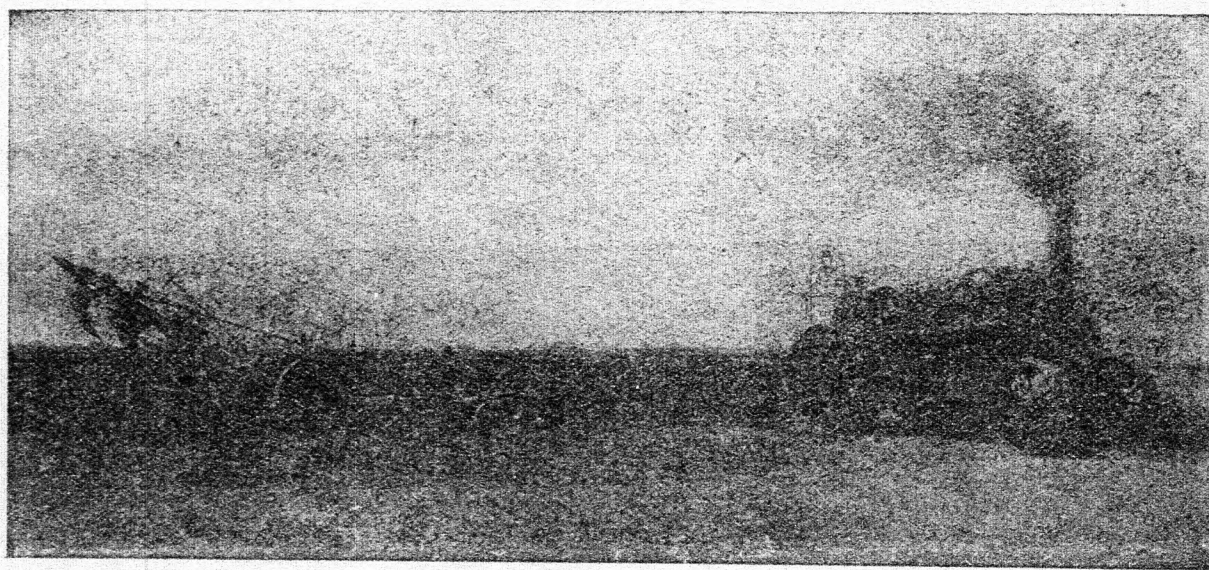
32 hold őszi káposzta-termés

vagonszállításra eladó.

923

DOBOZI URADALOM. Posta: DOBOZ, Békés megye.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IX. ker., Üllői-út 25. (Köztelek.)

Magyar gyártmányu

kézgéprendszerü

Gőzekéket

a legelőnyösebb kivitelben készít:

GANZ és TÁRSA

Vasöntő- és Gépgyár Részvény-Társulat

BUDAPESTEN, X., Kőbányai-ut 31. sz.

Részletes leirással és ajánlattal szivesen szolgálunk.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE

szabadalmazott

TENGERISZÁRTÉPŐGÉP

az egyedüli és utolérhetlen szerkezet, mely a tengeriszárat legelőnyösebben tépi szét és így a zsombolyázáshoz előkészíti takarmányozási célokra.

!!! Szaktekintélyű gazdák által minden gazdaságban nélkülözhetetlen gépnek kijelentve. !!!

1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalom tulajdonos

„NICHOLSON” gépgyár részvénytársaság Budapest, Váci-ut 17.

Ismeretetés, árjegyzék ingyen és bérmentve.